

Croatian Civil Aviation Agency

REPUBLIKA HRVATSKA
HRVATSKA AGENCIJA ZA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO

GODIŠNJI PROGRAM RADA
ZA 2021. GODINU

Zagreb, prosinac 2020.

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. STRATEŠKI OKVIR AGENCIJE ZA 2021. GODINU.....	3
2.1 Misija, vizija i temeljne odrednice strategije.....	3
2.2 Ciljevi Agencije.....	4
2.3 Težišne aktivnosti Agencije u 2021. godini	5
3. POSLOVI SIGURNOSTI I ZAŠTITE CIVILNOG ZRAČNOG PROMETA	7
3.1 Provedba nadzora, certificiranja i licenciranja	7
3.1.1 Sektor letačkih operacija, školstva, plovodbenosti i licenciranja	7
3.1.2 Sektor aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom	20
3.1.3 Ured zaštite zračnog prometa.....	26
3.1.4 Sveukupni pregled planiranih nadzora Agencije u 2021. godini	30
3.2 Posebni poslovi u području zaštite civilnog zračnog prometa	30
3.3 Provedba Nacionalnog programa sigurnosti u zračnom prometu.....	33
3.4 Upravljanje sigurnosnim rizicima	35
4. DRUGI ZNAČAJNI POSLOVI IZ DJELATNOSTI AGENCIJE	40
4.1 Rad na izradi nacrtu prijedloga podzakonskih propisa	40
4.1.1 Pravilnici i ostale regulatorne aktivnosti	40
4.1.2 Praćenje EU propisa i nacrtu EU propisa	41
4.2 Ekonomska regulacija u zračnom prometu.....	42
4.2.1 Utvrđivanje jediničnih cijena rutnih i terminalnih naknada.....	42
4.2.2 Odobravanje cjenika naknada zračnih luka i visine naknade za zaštitni pregled	42
4.2.3 Nadzor ekonomske sposobnosti subjekata u civilnom zrakoplovstvu Republike Hrvatske.....	43
4.3 Odobravanje letova.....	44
4.4 Vođenje Hrvatskog registra civilnih zrakoplova.....	48
4.5 Rješavanje o pritužbama za zaštitu prava putnika	48
4.6 Stručni poslovi za potrebe Nacionalnog povjerenstva za upravljanje zračnim prostorom.....	50

5.	PROVEDBA AKTIVNOSTI VEZANIH UZ JEDINSTVENO EUROPSKO NEBO	51
5.1	Lokalni plan implementacije Jedinostvenog europskog neba.....	51
5.2	Funkcionalni blok zračnog prostora Središnje Europe.....	51
5.3	Praćenje izvršenja Plana mjerenja učinkovitosti za treće referentno razdoblje (RP3) ..	52
6.	SURADNJA S DOMAĆIM I INOZEMNIM NADLEŽNIM TIJELIMA.....	54
6.1	Suradnja s domaćim nadležnim tijelima	54
6.2	Suradnja s inozemnim nadležnim tijelima.....	55
7.	UNAPRJEĐIVANJE RADA I SPOSOBNOSTI ZA OBAVLJANJE POSLOVA IZ DJELATNOSTI AGENCIJE.....	56
7.1	Sustav upravljanja kvalitetom	56
7.1.1	Nadzori/inspekcije međunarodnih organizacija i institucija	58
7.1.2	Program internih nadzora Agencije	59
7.1.3	Inspekcija zaštite Europske komisije	60
7.2	Školovanje i stručno usavršavanje kadrova.....	61
7.3	Komunikacija sa zrakoplovnom zajednicom / zrakoplovnim subjektima	62
7.3.1	Stručni skupovi	63
7.3.2	Internetske stranice.....	64
7.3.3	Odnosi s javnošću	64
7.4	Podrška zrakoplovnoj zajednici / zrakoplovnim subjektima	64
7.5	Organizacijske promjene.....	65
8.	RAZVOJNI PROJEKTI	66
8.1	Projekt rekonstrukcije i sanacije poslovne zgrade	66
8.2	Projekt EMPIC.....	66
8.3	Twinning light projekt u Republici Sjevernoj Makedoniji.....	69
8.4	Sudjelovanje u EASA Partnership programu	69
8.5	Projekt pružanja elektroničkih usluga kroz sustav e-građani.....	70
9.	POTREBNI RESURSI	71
9.1	Ljudski resursi	71
9.2	Financijski resursi	72

Croatian Civil Aviation Agency

HRVATSKA AGENCIJA ZA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO
GODIŠNJI PROGRAM RADA ZA 2021. GODINU

9.3 Materijalni resursi	73
10. ZAKLJUČAK.....	74

PRILOZI

Prilog 1. Organizacijska karta

Prilog 2. Planovi nadzora u 2021. godini

Prilog 3. Plan školovanja u 2021. godini

Prilog 4. Plan sudjelovanja u radu međunarodnih organizacija i institucija u 2021. godini

Prilog 5. Plan održavanja stručnih skupova za zrakoplovnu zajednicu/zrakoplovne subjekte u 2021. godini

POPIS TABLICA I SLIKA

Tablica 1.: Pregled ovlaštenih/certificiranih subjekata pod nadležnošću Sektora letачkih operacija, školstva, plovidbenosti i licenciranja	9
Tablica 2.: Broj planiranih nadzora u 2021. godini u Sektoru letачkih operacija, školstva, plovidbenosti i licenciranja	11
Tablica 3.: Pregled broja važećih dozvola zrakoplovnog osoblja u nadležnosti Odjela licenciranja	16
Tablica 4.: Pregled broja izdanih certifikata/izvješća o zdravstvenoj sposobnosti u 2020. godini.....	18
Tablica 5: Pregled certificiranih subjekata pod nadležnošću Sektora aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom.....	21
Tablica 6.: Broj planiranih nadzora u 2021. godini u Sektoru aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom	21
Tablica 7: Pregled certificiranih subjekata pod nadležnošću Ureda zaštite zračnog prometa ..	26
Tablica 8.: Broj planiranih nadzora u 2021. godini u Uredu zaštite zračnog prometa.....	27
Tablica 9.: Sveukupni pregled planiranih nadzora Agencije u 2021. godini	30
Tablica 10: Pregled broja prigovora vezanih uz zaštitu prava putnika	49
Tablica 11.: Podmoduli daljnje implementacije OAS modula	69
Tablica 12.: Plan zapošljavanja u 2021. godini	72
<u>Slika 1.: Organizacija EMPIC modula</u>	<u>67</u>
<u>Slika 2.: Povezanost EMPIC modula</u>	<u>68</u>

POPIS KRATICA I POJMOVA

ACAM (*Aircraft Continuing Airworthiness Monitoring*): nadzor kontinuirane plovidbenosti zrakoplova

AeMC (*Aero-medical center*): zrakoplovno-medicinski centar

AIP (*Aeronautical Information Publication*): Zbornik zrakoplovnih informacija Republike Hrvatske

AIS (*Aeronautical Information Service*): usluga zrakoplovnog informiranja

AME (*Aero-medical examiner*): zrakoplovno-medicinski ispitivač

Annex I zrakoplov: zrakoplov definiran Aneksom I Uredbe (EU) 2018/1139 o zajedničkim pravilima u području civilnog zrakoplovstva i osnivanju Agencije Europske unije za sigurnost zračnog prometa. Zrakoplov koji ne posjeduje EASA certifikat tipa.

ANS (*Air Navigation Services*): usluge u zračnoj plovidbi

AP (*Airports*): aerodromi

ASIL (*Air Safety Information Letter*): informacija od interesa za sigurnost civilnog zračnog prometa

ASM (*Airspace Management*): upravljanje zračnim prostorom

ASO (*Air Safety Order*): Naredba o zrakoplovnoj sigurnosti

ATCO (*Air Traffic Controller*): Kontrolor zračnog prometa

ATFM (*Air Traffic Flow Management*): upravljanje protokom zračnog prometa

ATM/ANS (*Air Traffic Management/Air Navigation Services*): upravljanje zračnim prometom i usluge u zračnoj plovidbi

ATO (*Approved Training Organisation*): ovlaštena organizacija za osposobljavanje

ATPL (*Airline Transport Pilot Licence*): dozvola prometnog pilota aviona

ATS (*Air Traffic Services*): operativne usluge u zračnom prometu

AWD (*Airworthiness*): plovidbenost

CAT (*Commercial Air Transport*): komercijalni zračni prijevoz

CAT A-A: komercijalni zračni prijevoz sa polijetanjem i slijetanjem na istoj lokaciji

CAT A-B: komercijalni zračni prijevoz između dvije lokacije

CCAA (*Croatian Civil Aviation Agency*): Hrvatska agencija za civilno zrakoplovstvo

CFIT (*Controlled Flight Into Terrain*): približavanje terenu u kontroliranom letu

CNS (*Communication, Navigation, Surveillance*): komunikacija, navigacija, nadzor

CPL (*Commercial Pilot Licence*): dozvola profesionalnog pilota aviona

DG (*Dangerous Goods*): opasne robe

DPS (*Directorate Pan-European Single Sky*): Direkcija za paneuropsko jedinstveno nebo

DTO (*Declared Training Organization*): Organizacija za osposobljavanje s izjavom

EASA (*European Union Aviation Safety Agency*): Agencija Europske unije za sigurnost zračnog prometa

EASA Odbor (*EASA Committee*): savjetodavni Odbor Europskoj Komisiji pri donošenju odluka

EASA TEBs (*EASA Technical Bodies*): tematske savjetodavne radne grupe Europske agencije za sigurnost zračnog prometa

Croatian Civil Aviation Agency

HRVATSKA AGENCIJA ZA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO GODIŠNJI PROGRAM RADA ZA 2021. GODINU

EASP (*European Aviation Safety Programme*): Europski program zrakoplovne sigurnosti

EASp (*European Aviation Safety Plan*): Europski plan zrakoplovne sigurnosti

EC (*European Commission*): Europska komisija

ECAC (*European Civil Aviation Conference*): Europska konferencija civilnog zrakoplovstva

ECCAIRS (*European Coordination Centre for Accident and Incident Reporting Systems*): Europski centar za koordinaciju sustava za izvješćivanje o zrakoplovnim nesrećama

EMPIC-EAP (*European Aviation Processing System*): softver za civilne i vojne zrakoplovne vlasti za upravljanje, provedbu i provjeru provedbe civilnih zrakoplovnih propisa

ETOD (*Electronic Terrain and Obstacle Data*): elektronički podaci o terenu i preprekama

ETD (*Explosives Trade Detector*): zaštitne opreme za otkrivanje tragova eksploziva

EUROCONTROL (*European Organization for the Safety of Air Navigation*): Europska organizacija za sigurnost zračne plovidbe

FAB CE (*Functional Airspace Block Central Europe*): Funkcionalni blok zračnog prostora Središnje Europe

FSTD (*Flight Simulation Training Device*): uređaj za osposobljavanje pilota koji simulira let

GNSS (*Global Navigation Satellite System*): globalni navigacijski satelitski sustav

GPWS (*Ground Proximity Warning System*): sustav za upozorenje na blizinu tla

HACZ: Hrvatska agencija za civilno zrakoplovstvo

HKZP: Hrvatska kontrola zračne plovidbe d.o.o.

ICAO (*International Civil Aviation Organization*): Organizacija međunarodnoga civilnog zrakoplovstva

ICAO ADREP (*ICAO Accident/Incident Data Reporting*): izvještavanje o nesrećama i nezgodama

ICAO USOAP: ICAO Universal Safety Oversight Audit Programme

IFR (*instrument flight rules*): pravila instrumentalnog letenja

IR (*Instrument Rating*): ovlaštenje za instrumentalno letenje

LAPL (*Light Aircraft Pilot Licence*): dozvola pilota lakog zrakoplova

LIC (*Licensing*): licenciranje osoblja

LSSIP (*Local Single Sky Implementation Plan*): Lokalni plan implementacije Jedinog europskog neba

MET (*Meteorology*): meteorologija

MTOM (*Maximum take-off mass*): najveća dopuštena masa pri polijetanju

MUP: Ministarstvo unutarnjih poslova

NSA (*National Supervisory Authority*): Nacionalno nadzorno tijelo

NSA CC (*National Supervisory Authority Coordination Committee*): Koordinacijski odbor nacionalnih nadzornih tijela

OJT (*On-Job Training*): osposobljavanje na radnom mjestu

OPS (*Operations*): letačke operacije

Part M: europski propis o vođenju kontinuirane plovidbenosti zrakoplova

Part 145: europski propis o održavanju zrakoplova

Part 147: europski propis o osposobljavanju zrakoplovno-tehničkog osoblja

Croatian Civil Aviation Agency

HRVATSKA AGENCIJA ZA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO
GODIŠNJI PROGRAM RADA ZA 2021. GODINU

PBN (*Performance Based Navigation*): navigacija temeljena na letnim sposobnostima zrakoplova

PPL (*Private Pilot Licence*): dozvola privatnog pilota aviona

PRB (*Performance Review Body*): tijelo za reviziju performansi

RAMP: pregledi stranih zrakoplova na stajanci zračne luke

RTG operater: operater na rendgenskom uređaju

SACA (*Safety Assessment of Community Aircraft*): sigurnosni pregled zrakoplova Zajednice na stajanci

SAFA (*Safety Assessment of Foreign Aircraft*): sigurnosni pregled inozemnog zrakoplova na stajanci

SEC (*Security*): zaštita civilnog zračnog prometa

SES (*Single European Sky*): Jedinstveno europsko nebo

SMS (*Safety Management System*): sustav upravljanja sigurnošću

SOP: standardno-operativni postupci

SPO (*Specialized Operations*): specijalizirane operacije zrakoplovima, tzv. radovi iz zraka (snimanje, zaprašivanje, dizanje tereta i sl.)

SSP (*State Safety Programme*): Nacionalni program sigurnosti u zračnom prometu

TAWG (*Threat Assessment Working Group*): radna grupa za procjenu prijetnji

TCO (*Third Country Operator*): operator iz treće zemlje

UAS (*Unmanned Aircraft System*): sustav bespilotnog zrakoplova

UCS (*Unit Competence Scheme*): shema stručnosti za lokaciju

USS: uzletno-sletna staza

VFR (*visual flight rules*): pravila vizualnog letenja

Zakon: Zakon o zračnom prometu («Narodne novine» broj 69/09, 84/11, 54/13, 127/13 i 92/14)

TIJELA AGENCIJE

VIJEĆE AGENCIJE

PREDSJEDNIK

Danijel Turkalj, bacc. ing. traff.

ZAMJENIK PREDSJEDNIKA

doc. dr. sc. Andrija Vidović

ČLANOVI

Mirko Božić dipl. ing.

Josip Čuletić, dipl. ing.

prof. dr. sc. Sanja Steiner

DIREKTOR AGENCIJE

Marin Puh, dipl. ing.

1. UVOD

Temeljem članka 5. stavka 4. Zakona o zračnom prometu («Narodne novine» broj 69/09, 84/11, 54/13, 127/13 i 92/14 – u daljnjem tekstu: Zakon) i članka 9. stavka 2. Statuta, Hrvatska agencija za civilno zrakoplovstvo (u daljnjem tekstu: Agencija ili HACZ) podnosi Vladi Republike Hrvatske Godišnji program rada za 2021. godinu na odobrenje.

Godišnji program rada Agencije za 2021. godinu (u daljnjem tekstu: Program rada) donijelo je Vijeće Agencije, temeljem članka 8. stavka 6. podstavka 2. Zakona i članka 16. stavka 1. točke 3. Statuta Agencije, na 53. e-sjednici održanoj 30. studenoga 2020. godine.

Program rada Agencije proizlazi iz obaveza koje Agencija ima prema nacionalnom i međunarodnom pravnom okviru, kao nadležno tijelo Republike Hrvatske u području sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa.

Zračni promet u Republici Hrvatskoj uređen je Zakonom, Zakonom o obveznim i stvarnopravnim odnosima u zračnom prometu («Narodne novine» broj 132/98, 63/08, 134/09 i 94/13), Zakonom o zračnim lukama («Narodne novine» broj 19/98, 14/11 i 78/15), Zakonom o osnutku Hrvatske kontrole zračne plovidbe («Narodne novine» broj 19/98, 20/00 i 51A/13), Zakonom o obveznim osiguranjima u prometu («Narodne novine» broj 151/05, 36/09, 75/09, 76/13 i 152/14), Zakonom o prijevozu opasnih tvari («Narodne novine» broj 79/07 i 70/17) i brojnim drugim propisima kao što su EU uredbe i direktive, zatim pravilnicima i nacionalnim programima kojima se omogućava primjena EU propisa te na kraju pravilnicima kojima se reguliraju područja civilnog zrakoplovstva koja nisu regulirana EU propisima (tzv. nacionalni pravilnici).

Republika Hrvatska je od 9. svibnja 1992. godine, na temelju pristupa (akcesije) stranka Konvencije o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu, odnosno članica Organizacije međunarodnog civilnog zrakoplovstva (*International Civil Aviation Organization* – dalje u tekstu: ICAO) koja je osnovana istom Konvencijom u svrhu razvijanja načela, tehnologije te poticanja i razvoja međunarodnog civilnog zračnog prometa.

Republika Hrvatska članica je Europske organizacije za sigurnost zračne plovidbe (*European Organization for the Safety of Air Navigation* – dalje u tekstu: EUROCONTROL) od 1. travnja 1997. godine temeljem Odluke o pristupanju Međunarodnoj konvenciji o suradnji na sigurnosti zračne plovidbe – EUROCONTROL iz 1960., s Protokolima iz 1970., 1978. i 1981. i Mnogostranim sporazumom o rutnim naknadama iz 1981.

Republika Hrvatska je članica i Europske konferencije civilnog zrakoplovstva (*European Civil Aviation Conference* – dalje u tekstu: ECAC) od 2. srpnja 1992. godine.

Republika Hrvatska članica je Agencije Europske unije za sigurnost zračnog prometa (*European Union Aviation Safety Agency* – dalje u tekstu: EASA) od 1. srpnja 2013. godine temeljem članstva u EU. U tom smislu, Agencija aktivno sudjeluje u radu stručnih radnih tijela i grupa EASA-e. Sudjelovanje Agencije u radu EASA-e ključno je za utjecaj na donošenje i pravodobno praćenje zakonodavnih aktivnosti tijela EU u području civilnog zračnog prometa, a time i na ispunjavanje obaveza koje Republika Hrvatska ima kao država članica. Najvažnija obaveza Agencije u tom procesu je ispunjavanje svih standarda koji su propisani pravnom stečevinom Unije koja čini regulatorni temelj zajedničkog europskog zračnog prostora u području civilnog zračnog prometa.

Agencija u okviru svog djelokruga rada, u suradnji s Ministarstvom mora, prometa i infrastrukture sudjeluje u međunarodnim aktivnostima, uključujući i procese pregovaranja kod zaključivanja međunarodnih ugovora, sastancima i drugim oblicima suradnje vezanim za ICAO i druge međunarodne organizacije civilnog zračnog prometa, sudjeluje u radu njihovih stručnih tijela i radnih skupina te surađuje s inozemnim tijelima nadležnim za civilni zračni promet. Nadalje, Agencija vodi brigu o realizaciji aktivnosti i zadataka proizašlih iz sudjelovanja u radu navedenih međunarodnih organizacija, kao i drugih obaveza koje proizlaze iz međudržavnih ugovora.

Croatian Civil Aviation Agency

HRVATSKA AGENCIJA ZA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO GODIŠNJI PROGRAM RADA ZA 2021. GODINU

Agencija je pravna osoba, koja na temelju javne ovlasti obavlja poslove određene Zakonom, kao djelatnost od interesa za Republiku Hrvatsku, te obavlja i druge poslove u skladu s propisima donesenim na temelju Zakona. Djelatnost Agencije obuhvaća poslove vezane za sigurnost i zaštitu civilnog zračnog prometa, a osobito certificiranje, nadzor i inspekciju u cilju osiguravanja kontinuiranog udovoljavanja zahtjevima za obavljanje zračnog prijevoza i drugih djelatnosti u zračnom prometu, vođenje propisanih registara i evidencija, izradu nacrtu prijedloga propisa, te obavljanje drugih poslova utvrđenih Zakonom. Osnivač Agencije je Republika Hrvatska, a osnivačka prava u skladu s odredbama Zakona obavlja Vlada Republike Hrvatske. Agencija je samostalna u obavljanju poslova iz svojeg djelokruga, a za svoj rad odgovara Vladi Republike Hrvatske.

Agencija je stručna i operativna organizaciju koja prati i provodi međunarodne standarde nužne za ispunjenje obaveza Republike Hrvatske u području sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa. Na nacionalnoj razini, Agencija je, uz Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture i Agenciju za istraživanje nesreća u zračnom, pomorskom i željezničkom prometu, sastavni dio sustava nadležnih tijela za civilno zrakoplovstvo Republike Hrvatske. Pored toga, Agencija je i sastavni dio sustava nadležnih tijela za civilno zrakoplovstvo Europske unije čiji glavni cilj je izgradnja i održavanje visoke razine sigurnosti civilnog zrakoplovstva u Europi. Sustav tijela nadležnih za civilno zrakoplovstvo u Europskoj uniji čine Europska komisija, EASA te nadležne civilne zrakoplovne vlasti (*Competent Civil Aviation Authorities*) zemalja članica Europske unije. Agencija je „produžena ruka“ EASA-e, odnosno Europske komisije u implementaciji zakonodavstva Europske unije u području civilnog zrakoplovstva u Republici Hrvatskoj.

Na pitanja koja nisu uređena Zakonom primjenjuju se odredbe Zakona o ustanovama i Statut Agencije. Statutom Agencije pobliže je uređeno sljedeće: načela za unutarnje ustrojstvo, vrste unutarnjih ustrojstvenih jedinica i uvjeti za njihovo ustrojavanje, predstavljanje i zastupanje, financiranje, poslovno planiranje i godišnje izvještavanje, rad i poslovanje, ovlasti i način odlučivanja, opći akti, tajnost podataka, javnost rada te druga pitanja značajna za rad Agencije. Unutarnje ustrojstvo Agencije prikazano je u Prilogu 1. ovog Programa rada.

Resorno ministarstvo za područje rada Agencije je Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture (u daljnjem tekstu: Ministarstvo ili MMPI).

2. STRATEŠKI OKVIR AGENCIJE ZA 2021. GODINU

Ovim Programom rada utvrđuju se ciljevi i težišne aktivnosti Agencije u 2021. godini, u skladu sa Zakonom i Statutom Agencije. Temelj za godišnje planiranje poslovanja predstavlja strateški okvir za rad i razvoj Agencije u narednom razdoblju koji je usvojen na 52. e-sjednici Vijeća Agencije održanoj dana 19./20. studenoga 2020. godine. Strateški okvir proizlazi iz nadležnosti Agencije za obavljanje poslova utvrđenih Zakonom i propisima donesenima na temelju Zakona i u skladu s odgovarajućim EU propisima. Strateškim okvirom utvrđena je misija, vizija i temeljne odrednice strategije. Strateškim okvirom postavljaju se opći ciljevi, strateški ciljevi, te težišne aktivnosti Agencije koje u najvećoj mogućoj mjeri doprinose ispunjenju misije i ostvarenju vizije Agencije, primjenom temeljnih odrednica strategija. U nastavku slijedi prikaz strateškog okvira Agencije na kojem se bazira poslovanje Agencije u 2021. godini.

2.1 Misija, vizija i temeljne odrednice strategije

Misija

Agencija u cilju osiguravanja sigurnosti, zaštite i prava svih sudionika u civilnom zračnom prometu i društva u cjelini, u okviru svojih nadležnosti na profesionalan, neovisan i transparentan način osigurava primjenu i sudjeluje u izradi prijedloga propisa te poduzima i druge aktivnosti koje vode unaprjeđenju cjelokupnog sustava, pri čemu surađuje sa zrakoplovnom zajednicom, nacionalnim i međunarodnim institucijama i organizacijama.

Vizija

Agencija je prepoznata kao bitan i konstruktivan element funkcioniranja i razvoja sustava civilnog zrakoplovstva na siguran i održiv način.

Temeljne odrednice strategije

Kontinuirana i sustavna komunikacija sa zrakoplovnom zajednicom, međunarodnim institucijama i organizacijama;

Kontinuirano i sustavno unaprjeđivanje kompetencija zaposlenika kroz suradnju s etabliranim zrakoplovnim vlastima, institucijama i organizacijama;

Razmjena iskustava, ekspertize i resursa s partnerskim organizacijama;

Sudjelovanje u međunarodnim projektima iz područja civilnog zrakoplovstva kao pružatelj usluga (Twinning, EASA Partnership Agreement);

Podrška zrakoplovnoj zajednici u razumijevanju implementacije standarda i poticanje inicijativa od zajedničkog interesa;

Zapošljavanje visoko kompetentnih i kvalitetnih kadrova dostupnih na tržištu rada;

Temeljne odrednice strategije

Inzistiranje na jasno definiranim nadležnostima i odgovornostima na svim razinama Agencije;

Sustav upravljanja kvalitetom je temelj na kojem se gradi poslovanje i kontinuirano unaprjeđivanje rada Agencije;

U postupke izrade nacrt propisa sustavno uključiti obveznike primjene propisa i raspoložive stručnjake iz zrakoplovne zajednice;

Transparentnost u svim aspektima poslovanja Agencije.

2.2 Ciljevi Agencije

Opći ciljevi

1. Osiguravanje sigurnosti, zaštite i prava svih sudionika u civilnom zračnom prometu

2. Unaprjeđivanje i razvoj sustava civilnog zrakoplovstva

Strateški ciljevi

Naziv cilja	Oznaka	Opis cilja
Provođenje dodijeljenih ovlasti	SC 01	Osigurati nesmetanu provedbu dodijeljenih ovlasti u skladu sa Zakonom o zračnom prometu i Statutom Agencije.
Osiguranje potrebnih resursa za obavljanje poslova iz nadležnosti Agencije	SC 02	Osigurati potrebne ljudske, financijske i materijalne resurse u cilju osiguravanja i razvoja sposobnosti za obavljanje poslova iz nadležnosti Agencije u skladu s međunarodnim standardima i preporučenim praksama.
Kontinuirano održavanje i unaprjeđivanje sustava upravljanja	SC 03	Kontinuiranim održavanjem i unaprjeđivanjem sustava upravljanja osigurati sukladnost procesa i procedura Agencije s međunarodnim standardima.
Jačanje institucionalnog položaja Agencije	SC 04	Ostvarivati i unaprjeđivati suradnju s domaćim i inozemnim nadležnim tijelima i institucijama, vezano uz sigurnost i zaštitu civilnog zračnog prometa. Sudjelovati u međunarodnim projektima iz područja civilnog zrakoplovstva.

Strateški ciljevi		
Naziv cilja	Oznaka	Opis cilja
Uspostava i provedba pravnog okvira za civilno zrakoplovstvo	SC 05	Nastaviti s unaprijeđivanjem pravnog okvira kojim se regulira civilno zrakoplovstvo s ciljem osiguranja visoke razine sigurnosti i zaštite civilnog zrakoplovstva u Republici Hrvatskoj. Razvijati nove i unaprijeđivati postojeće procedure za provedbu pravnog okvira u području civilnog zrakoplovstva.

2.3 Težišne aktivnosti Agencije u 2021. godini

Obveza godišnjeg planiranja poslovanja propisana je odredbama članka 5. stavka 4. Zakona te odredbama članka 9. stavka 2. i članka 37. stavka 2. Statuta Agencije. Godišnje planiranje poslovanja ostvaruje se izradom godišnjeg programa rada i financijskog plana za sljedeću kalendarsku godinu koje donosi Vijeće Agencije uz prethodno odobrenje Vlade Republike Hrvatske. U skladu s usvojenim strateškim okvirom utvrđuju se težišne aktivnosti Agencije za 2021. poslovnu godinu.

Težišne aktivnosti Agencije u 2021. godini koje se postavljaju ovim Programom rada predstavljaju nastavak nastojanja Agencije za kontinuiranim povećanjem sposobnosti i kapaciteta za obavljanje poslova iz svoje nadležnosti. U nastavku slijedi prikaz težišnih aktivnosti Agencije u 2021. godini.

R.br.	Aktivnosti Agencije u 2021. godini	Opis aktivnosti	Ključni pokazatelji uspješnosti	Poveznica sa strateškim ciljevima
1.	Kontinuirana provedba nadzora, certificiranja i licenciranja	Planiranje i provedba nadzora, certificacije i licenciranja sukladno zakonskim obvezama i obvezama koje proizlaze iz međunarodnih sporazuma. Provedbu nadzora temeljiti na procjeni rizika za svakog pojedinog zrakoplovnog subjekta, gdje je primjenjivo.	Realizacija nadzora od 100% u svakoj ustrojstvenoj jedinici u odnosu na propisima određeni minimum i procjenu rizika, izuzevši opravdano neizvršene nadzore. Provedba certificiranja i licenciranja u skladu sa zahtjevima zrakoplovnih subjekata.	SC 01
2.	Održavanje potrebne razine stručnosti	Provoditi Plan školovanja u cilju osiguranja propisane razine stručnosti zaposlenika.	Realizacija Plana školovanja > 75%.	SC 02
3.	Pravovremeno otklanjanje nalaza utvrđenih EC, ICAO i EASA nadzorima	Pravovremeno zatvaranje nalaza međunarodnih institucija koji su u nadležnosti Agencije.	EC, ICAO i EASA - nalazi za koje je nadležna HACZ zatvoreni u prihvaćenim rokovima; EASA - Nisu izdana suplementarna izvješća vezano uz nadležnost HACZ.	SC 01 SC 03

R.br.	Aktivnosti Agencije u 2021. godini	Opis aktivnosti	Ključni pokazatelji uspješnosti	Poveznica sa strateškim ciljevima
4.	Implementacija softverskog paketa EMPIC	Projekt provoditi u skladu s revidiranim Planom implementacije.	Implementacija Projekta u predviđenim rokovima bez neopravdanih kašnjenja.	SC 02 SC 03
5.	Priprema nacrtu prijedloga podzakonskih propisa	Pripremati nacрте prijedloga podzakonskih propisa u skladu s regulatornim promjenama u Republici Hrvatskoj i EU, te potrebama zrakoplovne industrije.	Izrada nacrtu prijedloga podzakonskih propisa provedena u skladu s definiranim procesima te bez neopravdanih kašnjenja.	SC 01 SC 05
6.	Podrška zrakoplovnoj zajednici / zrakoplovnim subjektima	Održavati komunikaciju sa zrakoplovnom zajednicom / zrakoplovnim subjektima održavanjem stručnih skupova i drugih aktivnosti u svrhu promocije sigurnosti zračnog prometa i unaprjeđivanja zrakoplovne kulture.	Realizacija Plana održavanja stručnih skupova za zrakoplovnu zajednicu / zrakoplovne subjekte > 75%.	SC 01 SC 04 SC 05
		Ustrojavanje Edukacijsko-informacijskog centra (EIC) u okviru Agencije s ciljem stvaranja centra izvrsnosti za transfer znanja zrakoplovnoj zajednici.	Izraditi projekt i plan ustrojavanja Edukacijsko-informacijskog centra (EIC).	
7.	Provedba Projekta rekonstrukcije i sanacije poslovne zgrade	Uklanjanje postojećih objekata na lokaciji Krajiška 20	Realizacija Ugovora o uklanjanju objekata na lokaciji Krajiška 20 u zadanim rokovima, bez neopravdanih kašnjenja.	SC 02
8.	Sudjelovanje u EASA Partnership programu	Sudjelovati u projektima pružanja stručne podrške EASA-i dodijeljenima u okviru ugovora o suradnji (EASA Partnership Agreement)	Realizacija ugovorenih usluga u zadanim rokovima i traženoj kvaliteti.	SC 04
9.	Osiguranje dostatnih ljudskih resursa za obavljanje poslova iz nadležnosti Agencije	Zaposliti i održavati dovoljan broj stručnog osoblja potrebnog za primjereno i efikasno izvršavanje obveza propisanih Zakonom o zračnom prometu.	Realizacija Plana zapošljavanja	SC 02

3. POSLOVI SIGURNOSTI I ZAŠTITE CIVILNOG ZRAČNOG PROMETA

Poslovi sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa će i u 2021. godini biti prioritetni poslovi Agencije. Nadzor sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa, certificiranje zrakoplovnih subjekata i licenciranje zrakoplovnog osoblja obavljat će se u cilju osiguravanja kontinuiranog udovoljavanja zahtjevima za obavljanje zračnog prijevoza i drugih djelatnosti u zračnom prometu od strane zrakoplovnih subjekata.

3.1 Provedba nadzora, certificiranja i licenciranja

Nadzor sigurnosti civilnog zračnog prometa provodit će osnovne unutarnje ustrojstvene jedinice Agencije – sektori: Sektor letačkih operacija, školstva, plovidbenosti i licenciranja i Sektor aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom sa svojim unutarnjim ustrojstvenim jedinicama. Nadzor zaštite civilnog zračnog prometa provodit će Ured zaštite zračnog prometa.

Detaljni planovi nadzora izrađeni su na razini svakog sektora, odnosno odjela/odsjeka, u skladu s djelokrugom i područjima nadzora svake pojedine unutarnje ustrojstvene jedinice, i nalaze se u Prilogu 2. ovoga Programa rada.

Pri izradi planova nadzora, uzeti su u obzir podaci i iskustva prikupljena tijekom provedenih nadzora iz prethodnih godina, kao i anticipacija mogućih rizika uvjetovanih stanjem i uvjetima okruženja u kojima zrakoplovni subjekti operiraju i provode poslovne aktivnosti. Temeljem navedenog, utvrđuje se broj i učestalost, te opseg i trajanje pojedinih nadzora/inspekcija u skladu s primjenjivim propisima. Pri izradi planova nadzora vođeno je računa da se osigura ispunjavanje propisanih zahtjeva koji su ili će biti primjenjivi u smislu ispunjavanja obveza Agencije kao nadležnog tijela u provedbi nadzora zrakoplovnih subjekata (npr. EU propisi, nacionalni propisi, ICAO standardi).

Unutarnje ustrojstvene jedinice Agencije provode nadzore u skladu s odredbama Dijela 11. Zakona kao i primjenjivim odredbama nacionalnih i EU propisa ovisno o području, odnosno subjektu nadzora.

Nadzori se provode prema odobrenim godišnjim planovima nadzora koji se utvrđuju na razini svakog odjela/odsjeka u okviru njihove nadležnosti i djelokruga rada, a uzimajući u obzir zahtjeve primjenjivih propisa vezano za ciklus, opseg, vrstu i frekvenciju nadzora koji je potrebno provoditi.

Pored toga, planovima nadzora planirani su i tzv. uvjetni nadzori u slučajevima potrebe certifikacije novih operatora, produljenja certifikata ili inicijalnog stjecanja certifikata ispitivača, pojave negativnih trendova ili narušavanja prihvatljive razine sigurnosti, zaprimanja informacija ili prijava o narušavanju sigurnosti, temeljem zahtjeva ovlaštenih organizacija vezano za promjene s obzirom na opseg odobrenja, promjene odgovornih osoba, dodavanje novih lokacija i prostora, temeljem zahtjeva za provjeru plovidbenosti zrakoplova ili temeljem zahtjeva za ishođenjem ovlaštenja za novu organizaciju, ishođenjem novih odobrenja za uporabu aerodroma, te u svrhu nadzora provedenih radova nadzora infrastrukture ili u svrhu recertifikacije organizacije za osposobljavanje.

Tijekom 2021. godine, Agencija će provoditi planove nadzora, kako slijedi.

3.1.1 Sektor letačkih operacija, školstva, plovidbenosti i licenciranja

Sektor letačkih operacija, školstva, plovidbenosti i licenciranja obavlja poslove kontinuiranog nadzora izvođenja letačkih operacija u zračnom prostoru Republike Hrvatske, tehničke ispravnosti zrakoplova kojima se izvode letačke operacije i poslove licenciranja zrakoplovnog osoblja, a u cilju osiguravanja udovoljavanja propisanim uvjetima za sigurnu uporabu zrakoplova u civilnom zračnom prometu.

Dodatno, Sektor obavlja certificiranje organizacija, uređaja i zrakoplovnog osoblja vezano za letačke operacije, osposobljavanje i tehničku ispravnost zrakoplova i zrakoplovnih dijelova i to operatora zrakoplova, organizacija za osposobljavanje i organizacija za utvrđivanje zdravstvene sposobnosti zrakoplovnog osoblja, certificira ispitivače pilota i zrakoplovno-medicinske ispitivače, certificira uređaje za osposobljavanje koji simuliraju let te certificira organizacije za projektiranje, proizvodnju, vođenje kontinuirane plovidbenosti i održavanje zrakoplova i zrakoplovnih komponenti. Navedeni certificirani subjekti predmet su nadzora Sektora kako bi se osiguralo kontinuirano udovoljavanje primjenjivim propisima, odnosno potvrdila valjanost certifikata koji posjeduju.

U tablici koja slijedi daje se pregled ovlaštenih/certificiranih subjekata pod nadležnošću Sektora letačkih operacija, školstva, plovidbenosti i licenciranja.

Vrsta subjekta	Broj subjekata
Operatori zrakoplova	11 od čega: 6 operatora koji obavljaju komercijalni zračni prijevoz A-B (CAT A-B) 2 operatora koji obavljaju komercijalni zračni prijevoz A-A (CAT A-A) 2 operatora koji obavljaju specijalizirane operacije (SPO) 1 operator složenih zrakoplova koji obavlja nekomercijalne operacije
Operatori sustava bespilotnih zrakoplova	cca 4.300 od čega: više od 4.200 operatora sustava kategorije B2 46 operatora sustava kategorije C1 11 operatora sustava kategorije C2
Organizacije za osposobljavanje pilota aviona, helikoptera, balona i jedrilica u skladu s europskim propisima	13 od čega: 7 ATO (avioni) 1 ATO (helikopteri) 1 DTO (avioni) 4 DTO (jedrilice)
Organizacije za osposobljavanje padobranaca	10
Organizacije za osposobljavanje ovjesnih jedriličara	1
Organizacija za osposobljavanje parajedriličara	4
Organizacije za osposobljavanje pilota sportsko - rekreativnih zrakoplova	6
Organizacije za osposobljavanje za opasne robe	12

Vrsta subjekta	Broj subjekata
Otpremnici opasnih roba	18
Pošiljatelji opasnih roba	9
Pružatelji zemaljskih usluga prihvata i otpreme tereta certificirani za opasne robe	7
Imenovani poštanski operatori	1
Organizacije za održavanje zrakoplova	14 od čega: 12 Part 145 2 Subpart F
Organizacije za održavanje Annex I zrakoplova	2
Organizacije za vođenje kontinuirane plovidbenosti zrakoplova	13
Organizacije za vođenje kontinuirane plovidbenosti Annex I zrakoplova	2
Organizacije za osposobljavanje osoba za održavanje zrakoplova	2
Operatori simulatora leta	2
Uređaji za osposobljavanje koji simuliraju let	5 od čega: 3 FNPT II (A) 1 FFS(D) (H) 1 FTD 3 (H)
Organizacije za utvrđivanje razine jezične sposobnosti pilota i kontrolora zračnog prometa	2
Ispitivači pilota zrakoplova u skladu s europskim propisima	49
Ispitivači pilota zrakoplova u skladu s nacionalnim propisima	14
Organizacije za utvrđivanje zdravstvene sposobnosti zrakoplovnoga osoblja	2
Zrakoplovno-medicinski ispitivači	20
Ukupno	276 i više od 4.200 operatora UAS kategorije B2

Tablica 1.: Pregled ovlaštenih/certificiranih subjekata pod nadležnošću Sektora letačkih operacija, školstva, plovidbenosti i licenciranja

Na temelju podataka i iskustva prikupljenih tijekom provedenih nadzora iz prethodnih godina te uzevši u obzir moguće rizike uvjetovane stanjem i uvjetima okruženja u kojima zrakoplovni subjekti operiraju i provode poslovne aktivnosti, prije svega smanjen broj operacija zrakoplova i otežano poslovanje zrakoplovne industrije zbog pandemije bolesti COVID-19 tijekom 2020. godine, a koje se očekuje bez značajnih promjena i u 2021. godini, izrađen je sljedeći Plan nadzora za djelokrug rada Sektora:

Plan nadzora Sektora letačkih operacija, školstva, plovidbenosti i licenciranja u 2021. godini			
Unutarnja ustrojstvena jedinica	Subjekt/područje nadzora	Broj nadzora	
		Plan	Uvjetni
Odjel letačkih operacija i školstva	Nadzor certificiranih operatora zrakoplova	24	5
	Nadzor operatora zrakoplova prema izjavljenoj aktivnosti	5	2
Odjel letačkih operacija i školstva	Nadzor generalne avijacije, operatora zrakoplova koji nisu složeni u nekomercijalnim operacijama i padobranskih skokova	10	2
	Nadzor organizacija uključenih u prijevoz opasnih roba	21	3
	Nadzor operatora bespilotnih zrakoplova	5	5
	Nadzor operatora zrakoplova i organizacija za osposobljavanje članova posade zrakoplova u inozemstvu	13	5
	Nadzor zrakoplovnih priredbi	1	2
	Nadzor odobrenih organizacija za osposobljavanje pilota zrakoplova u skladu s EU propisima	8	4
	Nadzor organizacija za osposobljavanje pilota zrakoplova u skladu s EU propisima prema izjavljenoj aktivnosti	5	3
	Nadzor odobrenih organizacija za osposobljavanje pilota zrakoplova i padobranaca u skladu s nacionalnim propisima	8	19
Odjel plovidbenosti	Nadzor Part 145, Part M Subpart F, Annex I, Part M, Part 147 organizacija i FSTD operatora i uređaja	49	10
	Nadzor kontinuirane plovidbenosti zrakoplova	14	-
	Provjera plovidbenosti zrakoplova	-	80
	Nadzor zrakoplova u organizacijama u inozemstvu	5	-
Odjel licenciranja	Nadzor ovlaštenih ispitivača pilota zrakoplova u RH	1	8
	Nadzor ovlaštenih ispitivača pilota zrakoplova u inozemstvu	7	15

Plan nadzora Sektora letačkih operacija, školstva, plovidbenosti i licenciranja u 2021. godini			
Unutarnja ustrojstvena jedinica	Subjekt/područje nadzora	Broj nadzora	
		Plan	Uvjetni
	Nadzor organizacija za utvrđivanje razine jezične sposobnosti pilota i kontrolora zračnog prometa	1	-
	Nadzor certificiranih zrakoplovno-medicinskih centara i zrakoplovno-medicinskih ispitivača	14	6
Odsjek SAFA/SACA inspekcija	RAMP inspekcije operatora zrakoplova	90	30
Ukupno		281	199

Tablica 2.: Broj planiranih nadzora u 2021. godini u Sektoru letačkih operacija, školstva, plovidbenosti i licenciranja

Planom nadzora za 2021. godinu nastavlja se praksa da se planiranje nadzora temelji ne samo na zahtjevima primjenjivih propisa za područje/predmet nadzora već i na procjeni rizika (*risk based oversight*) za svaku pojedinu ovlaštenu organizaciju u nadležnosti i djelokrugu rada Sektora. Također, uzeti su u obzir i rizici proizašli iz bitno smanjenog opsega broja letačkih operacija uslijed pandemije bolesti COVID-19 i posljedičnih restrikcija u kretanju osoba.

Praksa nadzora temeljena na procjeni rizika usmjerava nadzore na područje odnosno subjekt nadzora gdje je to potrebnije i svrsishodnije, a što je bilo od utjecaja na određivanje odgovarajućeg ciklusa, opsega, vrste i frekvencije nadzora za svaku pojedinu ovlaštenu organizaciju odnosno aktivnost. Posljedično, nadzori su djelotvorniji i učinkovitiji, ali isto tako, u skladu s propisanim uvjetima omogućuju i povećanje ciklusa odnosno smanjenje frekvencija nadzora nad organizacijama za koje su prethodni nadzori utvrdili da su kontinuirano usklađene s primjenjivim propisima, kao i da imaju stabilan i efikasan sustav upravljanja sigurnošću.

Planom nadzora za 2021. godinu planirani su uvjetni nadzori u slučaju pojave negativnih trendova uočenih analizom koju Sektor kontinuirano provodi kao i u slučaju zaprimanja informacija ili prijava o narušavanju sigurnosti iz nadležnosti i djelokruga rada Sektora. Isto tako, Planom nadzora za 2021. godinu planirani su uvjetni nadzori za eventualno certificiranje i posljedično nadzor novih ovlaštenih organizacija i operatora zrakoplova, te u slučaju potrebe nadzora određenog subjekta odnosno u određenom području nadzora.

Odjel letačkih operacija i školstva

Kraj 2020. godine označio je završetak dvogodišnjeg ciklusa nadzora za postojeće operatore zrakoplova u komercijalnom zračnom prijevozu. Temeljem rezultata koje su operatori prikazali tijekom tog ciklusa nadzora, a i temeljem drugih parametara, procijenjen je profil rizika za svaku pojedinu organizaciju. Svaki od operatora zrakoplova u komercijalnom zračnom prijevozu biti će nadziran u ciklusu od dvije godine (24 mjeseca) u punom opsegu. Zavisno o profilu rizika, za svaku pojedinu organizaciju određeni su i dodatni nadzori usmjereni na područja koja su u proteklom ciklusu nadzora pokazala slabosti i nedostatke. Tijekom 2020. godine došlo je do značajnog zastoja u aktivnostima operatora zrakoplova u komercijalnom zračnom prijevozu uslijed pandemije bolesti COVID-19. Stoga, u sljedećem ciklusu nadzora bit će nužno posebno se usmjeriti na rizike koje je donijela ova krizna situacija, poglavito nemogućnost redovitog i odgovarajućeg osposobljavanja zrakoplovnog osoblja, nemogućnost redovitog održavanja njihovih vještina uslijed prestanka ili prorijeđivanja aktivnosti, uvođenje novih poslovnih modela radi održanja konkurentnosti na tržištu, a što može podrazumijevati smanjenje broja zaposlenih,

ukidanje pojedinih službi, prekide suradnje s ugovorenim organizacijama koje pružaju usluge ponekad neophodne za sigurnost letačkih operacija, te druge rizike koji mogu imati utjecaja na sustav upravljanja sigurnošću u organizacijama.

Tijekom 2020. godine Odjelu je pristupio određen broj stranaka zainteresiranih za pokretanje postupka ishođenja Svjedodžbe operatora zrakoplova. Taj je interes najvjerojatnije uzrokovan povećanom raspoloživošću putničkih zrakoplova na tržištu uslijed pandemije bolesti COVID-19. Stoga je za očekivati da će se Odjel u 2021. godini baviti i jednim ili više certifikacijskih postupaka.

Europski propis dopušta da nadzor operatora koji izvode komercijalne specijalizirane letačke operacije (radovi iz zraka) i nekomercijalne letačke operacije složenim zrakoplovima na motorni pogon ne mora obuhvaćati nadzor usklađenosti operatora sa svim primjenjivim zahtjevima propisa, te se može provoditi jednom u četiri godine. Međutim, zbog malog broja hrvatskih operatora i zrakoplova u ovim letačkim operacijama, Odjel provodi dvogodišnji ciklus nadzora za svakog od postojećih operatora. U skladu s tim, u 2021. godini započinje novi ciklus dvogodišnjeg nadzora ovih operatora. Početak ciklusa nadzora kalendarski je usklađen s početkom godine, a unutar ciklusa, opseg nadzora ovih operatora planiran je uzimajući u obzir vrstu i složenost operacija, iskustvo operatora i rezultate prošlih nadzora, pa ti nadzori mogu biti fokusirane inspekcije ili audit punog opsega. Također, treba uzeti u obzir trenutnu situaciju s pandemijom bolesti COVID-19 pa će prilikom nadzora posebna pozornost biti posvećena sustavima upravljanja sigurnošću (SMS) i sustavu praćenja usklađenosti kod operatora. Te dvije funkcije igraju ključnu ulogu u upravljanju rizicima povezanim s postupnim oporavkom u izvođenju letačkih operacija u izazovnom kontekstu pandemije bolesti COVID-19 i osiguravanju sigurnog povratka u normalan rad operatora.

Početkom 2021. godine na snagu stupa nacionalni propis koji konceptom Izjave i Ovlaštenja za komercijalne radove iz zraka visokog rizika dopušta obavljanje takvih operacija s tzv. Annex I zrakoplovima. Svrha propisa je usklađivanje s europskim standardom koji se primjenjuje na operatore koji letačke operacije izvode zrakoplovima koji posjeduju EASA certifikat tipa. Do sada su se takve operacije mogle izvoditi temeljem Svjedodžbe operatora zrakoplova, odnosno u skladu s primjenjivim odredbama Pravilnika o zahtjevima za izvođenje operacija zrakoplovima i o organizacijskim zahtjevima kojima moraju udovoljavati operatori zrakoplova.

U 2021. godini Odjel će nastaviti provoditi nadzor operatora zrakoplova generalne te sportsko-rekreativne avijacije i to na aerodromima s odobrenjem i registriranim površinama. Kako se u ovom trenutku ne mogu predvidjeti lokacije na kojima će se provoditi nadzor, u odabiru lokacija vodit će se računa o intenzitetu letačkih i padobranskih operacija kao i o eventualnim prijavama i izvješćima o ugrožavanju sigurnosti. Odjel provodi i nadzor zrakoplovnih priredbi te će se broj planiranih nadzora zrakoplovnih priredbi temeljiti na dosadašnjoj pojavnosti ovakvih događaja, ali svakako vodeći računa o utjecaju pandemije bolesti COVID-19, koja je u 2020. godini značajno reducirala ove zrakoplovne aktivnosti.

Tehnologije bespilotnih zrakoplova omogućuju širok raspon mogućih operacija, za rad u industriji ili za privatnu upotrebu. Ovi zrakoplovi su široko dostupni na tržištu, grana su zrakoplovstva koja se najbrže razvija, i što je u smislu organizacije nadzora izuzetno bitno, bespilotni zrakoplovi ne ovise o površinama za uzlijetanje i slijetanje kao konvencionalno zrakoplovstvo. Stoga oni zasigurno i dalje predstavljaju izazov u nadzoru civilnog zrakoplovstva. Pri planiranju nadzora za 2021. godinu Odjel je uzeo u obzir i situaciju vezano uz pandemiju bolesti COVID-19. S početkom 2021. godine započinje i primjena europskog propisa za izvođenje letačkih operacija bespilotnim zrakoplovima, Uredbe (EU) br. 2019/947. Uredba će u potpunosti zamijeniti Pravilnik o sustavima bespilotnih zrakoplova i uvesti novi sustav registracije prema kojemu će se evidentirati hrvatski operatori bespilotnih zrakoplova, kao i oni iz trećih zemalja kojima će Republika Hrvatska biti država u Europskoj uniji u kojoj će započeti sa svojim operacijama. Posljedično, u hrvatskom registru bespilotnih zrakoplova neće se više vršiti evidencija europskih operatora, već će oni to činiti u svojim matičnim državama u skladu s istim

propisom. Odjel će tijekom 2021. godine značajan udio svojih resursa svakako ulagati u promociju sigurnog izvođenja letačkih operacija bespilotnim zrakoplovima u skladu s novim propisom.

Početkom 2021. godine za većinu organizacija za osposobljavanje pilota zrakoplova koje su odobrene u skladu s europskim propisom (ATO) započinje novi ciklus nadzora. Osim nadzora ATO-a, u 2021. godini započinje se i s nadzorom novog koncepta pilotskih škola, koncepta baziranog na sustavu Izjave (DTO). Ovdje se generalno radi o osposobljavanju pilota jedrilica koji će ubuduće stjecati pilotsku dozvolu u skladu s europskim propisom. Slijedom navedenog, u 2021. godini u cijelosti prestaje postojanje škola za pilote jedrilica koje su bile certificirane u skladu s nacionalnim propisom. Za ATO organizacije, čiji se ciklus nadzora nastavlja u 2021. godini, nadzori će se provoditi po već utvrđenom programu nadzora. Zbog toga je Odjel plan nadzora za 2021. godinu izradio temeljem već postojećih i revidiranih procjena rizika za pojedinu organizaciju, ali i procjena rizika koji se temelje na rezultatima iz prethodnog ciklusa nadzora, složenosti aktivnosti organizacije, te identificiranim opasnostima, te svakako i onih koji proizlaze iz otežanog rada škola uslijed okolnosti uzrokovanih pandemijom bolesti COVID-19.

Za 2021. godinu izrađen je i plan nadzora organizacija za osposobljavanje pilota zrakoplova i padobranaca odobrenih u skladu s nacionalnim propisima. Ovdje treba naglasiti da je provedenim analizama utvrđeno kako bi poseban naglasak u 2021. godini trebalo dati nadzoru provođenja teorijskog i praktičnog osposobljavanja, a u cilju povećanja kvalitete provođenja osposobljavanja. Iz tog razloga značajno je povećan obim uvjetnih nadzora, koji će se u 2021. godini realizirati u ovisnosti o daljnim utjecajima pandemije bolesti COVID-19 i stvarnom provođenju aktivnosti ovih zrakoplovnih subjekata.

Odjel je uspostavio plan nadzora koji obuhvaća sve subjekte koji sudjeluju u zračnom prijevozu opasnih roba s ciljem stvaranja preduvjeta za siguran prijevoz opasnih roba. Nadzor operatora zrakoplova, koji obavljaju komercijalni zračni prijevoz, provodi se u skladu s propisanim postupcima Odjela, u okviru utvrđenog ciklusa nadzora, kao jedno od područja programa nadzora operatora zrakoplova. Nadzor drugih subjekata koji su uključeni u prijevoz opasnih roba zrakom: pošiljatelja, otpremnika, pružatelja usluga prihvata i otpreme, imenovanog poštanskog operatora i pružatelja usluge osposobljavanja za opasne robe, provodi se u trogodišnjem ciklusu nadzora. Za pojedine subjekte ciklus nadzora se može skratiti na osnovu rezultata iz prethodnih nadzora, analiza događaja s opasnom robom i procjenom rizika. Planom nadzora za 2021. godinu predviđen je i određen broj inspekcija pošiljaka s opasnom robom koja su u dolasku i odlasku iz Republike Hrvatske.

Odjel plovidbenosti

Odjel plovidbenosti obavlja poslove certifikacije i nadzora zrakoplova, kao i certifikaciju i nadzor organizacija za vođenje kontinuirane plovidbenosti i održavanje zrakoplova i zrakoplovnih komponenti temeljem odredbi Zakona te Uredbe Komisije (EU) br. 748/2012 od 3. kolovoza 2012. o utvrđivanju provedbenih pravila za certifikaciju plovidbenosti i ekološku certifikaciju zrakoplova i s njima povezanih proizvoda, dijelova i uređaja te za certifikaciju projektnih i proizvodnih organizacija (SL L 224, 21.8.2012.), Uredbe Komisije (EU) br. 1321/2014 od 26. studenoga 2014. o kontinuiranoj plovidbenosti zrakoplova i aeronautičkih proizvoda, dijelova i uređaja, te o odobravanju organizacija i osoblja uključenih u te poslove (SL L 362, 17.12.2014.) i Pravilniku o gradnji, obnovi, održavanju i kontinuiranoj plovidbenosti zrakoplova na koje se ne primjenjuje Uredba (EU) 2018/1139 za slučaj kada se radi o Annex I zrakoplovima, gdje je za očekivati da će navedeni Pravilnik stupiti na snagu u 2021. godini. Do stupanja na snagu novog Pravilnika primjenjiv je Pravilnik o projektiranju, prihvaćanju, gradnji i održavanju zrakoplova na koje se ne primjenjuje Uredba (EU) br. 216/2008 («Narodne novine» broj 77/16).

Zrakoplovni inspektori Odjela, u suradnji s ostalim odjelima Agencije, sudjelovat će i u certificiranju i kontinuiranom nadzoru operatora sustava bespilotnih zrakoplova, provođenju SAFA/SACA programa inspekcija te NCC/NCO nadzorima, za što je planom nadzora predviđen dio resursa. Priprema i provedba nadzora temelji se na

konkretnim aktivnostima organizacija/zrakoplova i rizicima koji proizlaze iz svake od pojedinačnih aktivnosti pri čemu se uzima u obzir sljedeće:

- prevozi li zrakoplov druge osobe osim članova letačke posade, a posebno je li operacija otvorena za javnost;
- u kojoj bi mjeri aktivnost mogla ugroziti treće strane ili imovinu na tlu;
- složenost, performanse i operativne karakteristike dotičnog zrakoplova;
- svrhu leta, tip zrakoplova i vrstu zračnog prostora koji se upotrebljava;
- vrstu, opseg i složenost operacije ili aktivnosti, uključujući, prema potrebi, veličinu i vrstu prometa koji obavlja odgovorna organizacija ili osoba;
- koliko su osobe na koje utječu rizici povezani s operacijom sposobne procijeniti i kontrolirati te rizike;
- rezultati prijašnjih aktivnosti certifikacije i nadzora;
- utjecaj pandemije bolesti COVID-19 obzirom na smanjeni nalet zrakoplova vezano za njihovo skladištenje, održavanje i povratak u uporabu.

Mjere koje se poduzimaju nakon tih nadzora proporcionalne su ovisno o tome o kojoj je konkretnoj aktivnosti riječ.

U svrhu osiguravanja kontinuiranog udovoljavanja propisanim zahtjevima, planom nadzora obuhvaćene su sve ovlaštene organizacije (Part 145, Part M, Part M - Subpart F, Annex I, Part 147 i FSTD) najmanje jednom u kalendarskoj godini pri čemu je uzeto u obzir da se u određenom dvogodišnjem ciklusu nadzora organizacije izvrši nadzor nad svim njenim aktivnostima u sklopu odobrenih ovlaštenja. Kompleksne organizacije bit će nadzirane parcijalno svake kalendarske godine, pri čemu se vodi posebna pozornost da su u dvogodišnjem ciklusu pregledane sve aktivnosti organizacije. Dodatno, takvim planiranjem smanjuje se negativan utjecaj na redovno poslovanje organizacije zbog toga što je ukupan broj potrebnih dana za nadzor takve organizacije podijeljen u dva dijela a time se osigurava i kvalitetnija priprema i nadzor od strane inspektora. Manje kompleksne organizacije bit će nadzirane na način da se izvrši jedan kompletan nadzor nad svim aktivnostima organizacije i jedan nenajavljeni parcijalni nadzor u određenom dvogodišnjem ciklusu nadzora organizacije.

Vezano za Part 145 i Part M - Subpart F organizacije za održavanje zrakoplova, planirani nadzori bit će obavljeni tijekom radova održavanja u svrhu nadziranja postupaka organizacije prilikom stvarnog rada na održavanju zrakoplova. Na taj način zrakoplovni inspektori će moći utvrditi praktičnu primjenu procedura u skladu s odobrenim priručnikom organizacije i direktno sugerirati moguća poboljšanja u njihovom procesu.

Također, prilikom nadzora organizacija uključenih u vođenje kontinuirane plovidbenosti i održavanja zrakoplova na koje se odnosi Part ML i CAO (zrakoplovi lakši od 2.730 kg koji ne operiraju kod operatora koji ima AOC), obavljat će se "mini" radionice obzirom na značajne promjene u regulativi.

Što se tiče FSTD organizacija, kod njih se jednom godišnje nadzire certificirani uređaj, dok se sama organizacija nadzire jednom u ciklusu od dvije godine (2 FSTD organizacije s ukupno 5 certificiranih uređaja).

Planom nadzora za 2021. godinu predviđeni su i dodatni nenajavljeni (uvjetni) nadzori organizacija koji su planirani na temelju procjene rizika koji imaju mogući utjecaj na sigurnost gdje su uzete u obzir nepravilnosti utvrđene tijekom prijašnjih nadzora pojedine organizacije, kompleksnost same organizacije, starost organizacije, broj različitih tipova zrakoplova u odobrenim ovlaštenjima organizacije, promjene odgovornih osoba unutar organizacije, značajno povećanje ili smanjenje količine posla, uvođenje novih tipova zrakoplova, odlazak dugogodišnjih zaposlenika i prijem novih zaposlenika, financijska stabilnost organizacije i slično, kao i utjecaj pandemije bolesti COVID-19.

U slučaju postojanja sumnje ili prijave o narušavanju sigurnosti, Odjel će obavljati izvanredne inspekcijske nadzore.

Planom nadzora obuhvaćeno je 13 Part M, 2 Part M Subpart F, 12 Part 145, 2 Annex I, 2 Part 147 i 2 FSTD organizacije za koje je planirano 49 nadzora i 10 uvjetno planiranih nadzora što ukupno iznosi 59 planiranih nadzora tijekom 2021. godine. Uvjetno planirani nadzori temelje se na analizi prethodnih godina o broju zahtjeva za certifikacijom ili proširenjem opsega ovlaštenja i broju izvanrednih inspekcijskih nadzora organizacija

Nadzor kontinuirane plovidbenosti zrakoplova (ACAM) temelji se na godišnjoj analizi nalaza utvrđenih tijekom nadzora zrakoplova te procjenom rizika koji bi mogli utjecati na sigurnost letenja zrakoplovom prema sljedećim kriterijima:

- zrakoplovi čija je kontinuirana plovidbenost vođena od strane CAMO organizacije s velikim brojem zrakoplova;
- zrakoplovi održavani od strane Part 66 ovlaštenog mehaničara;
- zrakoplovi koji do sada nisu bili pregledani kroz ACAM program ili za koje HACZ ne obavlja provjeru plovidbenosti ili HACZ nije izdala ARC;
- zrakoplovi čiju kontinuiranu plovidbenost vodi nova CAMO organizacija ili zrakoplovi novog operatora;
- zrakoplovi koji operiraju izvan EU;
- zrakoplovi koji se nalaze u CAMO organizacijama koje su imale ili imaju više ustanovljenih nedostataka, ili koji su održavani od strane Part 145 koje su imale ili imaju više ustanovljenih nedostataka;
- relevantni uzorak zrakoplova CAT operatora.

Planom nadzora obuhvaćeno je ukupno 14 zrakoplova.

Prilikom planiranja ACAM pregleda za 2021. godinu nisu obuhvaćene kategorije zrakoplova kao što su jedrilice i baloni zbog toga jer zrakoplovni inspektori Odjela obavljaju veliki broj provjera plovidbenosti tih kategorija zrakoplova, a što se smatra dovoljnim nadzorom u smislu njihove kontinuirane plovidbenosti.

Planom provjere plovidbenosti zrakoplova predviđen je pregled ukupno 80 zrakoplova. Plan je izrađen na osnovi realizacije planova provjere plovidbenosti iz prethodnih godina, te je dosadašnje iskustvo u izradi planova na ovaj način pokazalo da su oni točni na razini cca +/-10%. Vlasnici/operatori zrakoplova u slučaju organiziranog pregleda plovidbenosti većeg broja zrakoplova bit će izuzeti od plaćanja troškova na ime dnevnica i troškova putovanja inspektora. Planom za 2021. godinu predviđena su 4 takva organizirana pregleda (Sinj, Čakovec, Osijek i Rijeka) koji su određeni prema broju zrakoplova u regiji, te na način da je obuhvaćen veći dio Republike Hrvatske. Dodatno, tijekom organiziranog pregleda većeg broja zrakoplova planiraju se provoditi i mini radionice s vlasnicima/operatorima zrakoplova u svrhu promocije sigurnosti u zrakoplovstvu, njihove edukacije te odgovora na njihova eventualna pitanja. U svezi ovog plana, potrebno je napomenuti da on ima samo orijentacijski karakter iz razloga što njegova realizacija u praksi ovisi o tome da li će vlasnici/operatori zrakoplova i podnijeti zahtjev za provjeru plovidbenosti svojeg zrakoplova te na kojoj će se lokaciji pregled obavljati.

Odjel licenciranja

Odjel licenciranja će u 2021. godini nastaviti raditi poslove licenciranja zrakoplovnog osoblja (piloti aviona, helikoptera, ovjesnih jedrilica, parajedrilica, balona, sportsko-rekreativnih zrakoplova, padobranaci, kontrolora zračnog prometa, osoblje za održavanje zrakoplova, dispečeri leta/operativni kontrolori zračnog prometa) te certifikaciju i nadzor ispitivača pilota, zrakoplovno medicinskih ispitivača i tijela/organizacija za testiranje razine jezične sposobnosti pilota i kontrolora zračnog prometa.

Broj važećih dozvola izdanih od Odjela licenciranja, a koji će i u 2021. godini biti predmet rada Odjela, naveden je u sljedećoj tablici:

VRSTA DOZVOLE	BROJ DOZVOLA		UKUPNO
DOZVOLA PILOTA – AVION (PART-FCL)	PPL(A)	332	837
	CPL(A)	160	
	ATPL(A)	345	
DOZVOLA PILOTA – HELIKOPTER (PART-FCL)	PPL(H)	0	28
	CPL(H)	18	
	ATPL(H)	10	
DOZVOLA PILOTA – JEDRILICA (PART-FCL)	SPL	13	13
DOZVOLA PADOBRANACA	318		318
NACIONALNA DOZVOLA PILOTA JEDRILICE	117		117
DOZVOLA PILOTA BALONA	7		7
DOZVOLA PILOTA PARAJEDRILICE	509		509
DOZVOLA PILOTA OVJESNE JEDRILICE	80		80
DOZVOLA PILOTA SPORTSKO REKREATIVNOG ZRAKOPLOVA	Klasa I	77	145
	Klasa II	63	
	Klasa III	4	
	Klasa IV	1	
KONTROLOR ZRAČNOG PROMETA (ATC)	ATC	287	309
	ATC - student	22	
DOZVOLA ODRŽAVANJA ZRAKOPLOVA (PART-66)	PART 66	437	437
DISPEČERI LETA/ OPERATIVNI KONTROLORI PROMETA	FDO/ FOO	41	41
UKUPNO			2.841

Tablica 3.: Pregled broja važećih dozvola zrakoplovnog osoblja u nadležnosti Odjela licenciranja

Glavni naglasak u području licenciranja zrakoplovnog osoblja u 2021. godini bit će implementacija Provedbene Uredbe Komisije (EU) 2020/357 o izmjeni Uredbe (EU) 2018/395 u pogledu dozvola pilota balona te Uredbe Komisije (EU) o izmjeni Provedbene uredbe (EU) 2018/1976 u pogledu dozvola pilota jedrilice. Predmetnim Uredbama zahtjevi za licenciranje pilota jedrilica i balona uzlaze u nadležnost Europske unije te je Odjel dužan u 2021. godini obaviti konverziju svih nacionalnih dozvola pilota jedrilica i balona u EU dozvole i pripadajuća ovlaštenja i certifikate.

Odjel će u 2021. godini, u suradnji i koristeći resurse Odjela letačkih operacija i školstva, organizirati radionice i seminare za ispitivače pilota te će uz redovan nadzor raditi na unaprjeđenju kvalitete nadzora ispitivača te standardizaciji ispitivača.

Kao i svake godine, krajem 2021.godine će se organizirati seminar osvježanja znanja za ispitivače pilota. Pošto svi imatelji certifikata ispitivača koji su izdani u skladu s EU regulativom moraju barem jednom u tri godine prisustvovati ovom seminaru, u 2021. godini će se uključiti i ispitivače za jedrilice i balone. Fokus radionice će biti na regulatornim izmjenama primjenjive EU regulative te standardizacija ispitivača u provođenju provjera. Tijekom godine će se analizirati i trendovi uočeni prilikom nadzora ispitivača te će se na seminaru ispitivačima skrenuti pozornost na eventualne zabrinjavajuće trendove i nesukladnosti.

Tijekom 2020. godine Odjel je proširio vrste dozvola koje izdaje koristeći računalnu aplikaciju za dozvole pilota – EMPIC. U 2021. godini Odjel će završiti s implementacijom aplikacije te će do kraja godine sve dozvole koje Odjel izdaje biti administrirane kroz navedenu aplikaciju. Time će se ujednačiti postupanja Odjela, a svi podaci će biti dostupni kroz jedan centralizirani sustav.

Odjel tijekom 2021. nastavlja s redovitim poslovima provođenja teorijskih ispita za stjecanje dozvola i ovlaštenja pilota, dozvola osoblja za održavanje zrakoplova, dispečera leta/operativnog kontrolora zračnog prometa te ispita za rukovatelje bespilotnih zrakoplova.

Odjel će ažurirati nacionalne banke pitanja te će započeti s implementacijom nove EASA-ine banke pitanja kojom će se u svoj sustav licenciranja zrakoplovnog osoblja implementirati sustav KSA (Knowledge, Skill, Attitude) 100, a koji započinje početkom 2022. godine. Također je bitno napomenuti kako će se dio teorijskih ispita za rukovatelje bespilotnih zrakoplova, koje administrira i provodi Odjel, polagati putem računala (on-line). Tijekom 2021. godine svi ispiti koje provodi Agencija će se polagati putem računalne aplikacije razvijene od strane Agencije.

Odjel nastavlja rad na posebnom projektu u kome djelatnici Agencije u suradnji s EASA-om provode procjenu pitanja za provođenje teorijskih ispita za stjecanje dozvola izdanih u skladu s EU propisom. Na taj način Agencija pridonosi poboljšanju kvalitete pitanja koja se koriste u svim europskim nadležnim civilnim zrakoplovnim vlastima.

Na temelju certifikata koje posjeduju ovlaštene organizacije i ispitivači, izuzev subjekata u području zrakoplovne medicine, a u cilju nadzora njihovog kontinuiranog udovoljavanja propisanim zahtjevima, izrađeni su planovi nadzora za 2021. godinu koji uključuju nadzor:

- Ispitivača pilota (Pilot Examiners - HR) koje je certificirala Agencija, a koji provode stručne provjere pilota na teritoriju Republike Hrvatske;
- Ispitivača pilota - (Pilot Examiners - INO) koje je certificirala Agencija, a koji provode stručne provjere pilota na teritoriju drugih država članica Europske unije;
- Organizacija za testiranje razine jezične sposobnosti za pilote i kontrolore zračnog prometa.

Pri planiranju nadzora naglasak je stavljen na zahtjeve primjenjivih propisa vezano za ciklus, opseg, vrstu i frekvenciju nadzora koji je potrebno provoditi. U Plan nadzora za 2021. godinu planirani su dodatni resursi za provođenje neplanskih nadzora (uvjetni nadzori) ispitivača pilota u slučaju pojave negativnih trendova utvrđenih tijekom provedenih nadzora, kao i u slučaju zaprimanja informacija ili prijava o narušavanju sigurnosti.

Isto tako, Planom nadzora za 2021. godinu predviđeni su i dodatni resursi za certificiranje i posljedično nadzor novih organizacija i ispitivača kao i za eventualne zahtjeve za produljenje valjanosti certifikata ispitivača.

U 2021. godini će se opseg nadzora proširiti i na ispitivače za pilote balona i jedrilica te je shodno tome planiran povećan broj neplanskih nadzora te ostavljena mogućnost većeg broja nadzora ovih ispitivača.

Odjel će tijekom 2021. godine detaljno analizirati događaje iz 2020. godine vezane za pandemiju bolesti COVID-19 koja je zbog otežanog pristupa zrakoplovima, uređajima za simuliranje leta, ispitivačima, zrakoplovno-medicinskim ispitivačima pogodila imatelje dozvola zrakoplovnog osoblja. Po završenoj analizi će se prikladno izmijeniti postupci Odjela kako bi se administrativno rasteretilo zrakoplovno osoblje te kako bi se postavio sustav koji će biti otporan na bilo kakve slične događaje u budućnosti.

Detaljno će se analizirati i najave EASA-e o budućim „elektronskim dozvolama“ zrakoplovnog osoblja te će Odjel biti spreman na eventualnu buduću implementaciju ovog sustava, kao i daljnju digitalizaciju rada Odjela.

Odsjek zrakoplovne medicine

Odsjek zrakoplovne medicine provodi poslove medicinske certifikacije zrakoplovnog osoblja (piloti aviona, helikoptera, jedrilica, ovjesnih jedrilica, parajedrilica, balona, sportsko-rekreativnih zrakoplova, padobranci, kontrolori zračnog prometa) te certifikaciju i nadzor zrakoplovno-medicinskih centara (AeMC) i zrakoplovno-medicinskih ispitivača (AME).

U nastavku se daje pregled izdanih certifikata/izvješća o zdravstvenoj sposobnosti u 2020. godini, a koji će biti predmetom nadzora u 2021. godini:

VRSTA CERTIFIKATA/IZVJEŠĆA O ZDRAVSTVENOJ SPOSOBNOSTI	UKUPNO
Kategorija 1	464
Kategorija 2	202
LAPL	123
Medicinski izvještaj kabinske posade	98
Kategorija 3	260
UKUPNO	1.147

Tablica 4.: Pregled broja izdanih certifikata/izvješća o zdravstvenoj sposobnosti u 2020. godini

Odsjek provodi nadzor zrakoplovno-medicinskih centara (AeMC) u ciklusu od 24 mjeseca, a zrakoplovno-medicinskih ispitivača (AME) u ciklusu od 36 mjeseci pri čemu se utvrđuje kontinuirano udovoljavanje zahtjevima. Pri izradi plana nadzora predviđeni su dodatni resursi za eventualno certificiranje i posljedično nadzor novih ovlaštenih organizacija i ispitivača te za nadzor u slučaju pojave negativnih trendova ustanovljenih analizom Odsjeka kao i eventualne zahtjeve za produljenje AeMC i AME certifikata.

Krajem 2021. godine, ovisno o stanju vezano uz pandemiju bolesti COVID-19, Odsjek će organizirati Obuku za obnavljanje znanja iz zrakoplovne medicine (*AME Refresher Training*). Kao i svake godine, obuka će imati međunarodni karakter te se očekuje prisustvo velikog broja zrakoplovno-medicinskih ispitivača i specijalista zrakoplovne medicine iz zemalja u okruženju. Odsjek će u tu svrhu angažirati etablirane hrvatske i inozemne stručnjake iz područja zrakoplovne medicine kako bi se obuhvatio što širi spektar tema vezan uz zrakoplovnu medicinu.

Odsjek će tijekom 2021. raditi na implementaciji Europske baze zrakoplovno-medicinskih podataka (EAMR) imatelja dozvola pilota izdanih u skladu s EU propisima, a koju je razvila i vodi EASA, uz podršku nacionalnih zrakoplovnih vlasti EU i certificiranih zrakoplovno-medicinskih ispitivača. Odsjek će u tu svrhu raditi na edukaciji korisnika ove baze (AME i AeMC) te im davati sve potrebnu podršku pri popunjavanju predmetne baze.

Odsjek će također analizirati događaje tijekom pandemije bolesti COVID-19 te raditi na očvršćavanju sustava i pojednostavljivanju administrativnih postupaka kandidatima i imateljima certifikata o zdravstvenoj sposobnosti.

Odsjek SAFA/SACA inspekcija

Procjenu sigurnosti komercijalnih i nekomercijalnih operatora aviona i helikoptera koji slijeću/uzlijeću s aerodroma u Republici Hrvatskoj provodi Odsjek SAFA/SACA inspekcije, koji nadzire sigurnost tih operatora putem planiranih i neplaniranih (nasumičnih) inspekcijskih pregleda na stajanci aerodroma, tzv. "Ramp inspekcija", kada postoji sumnja da zrakoplov ili posada zrakoplova nije u skladu s primjenjivim zahtjevima iz dijela ARO.RAMP. Uredbe

Komisije (EU) br. 965/2012 o utvrđivanju tehničkih zahtjeva i upravnih postupaka u vezi s letačkim operacijama (SL L 296, 25.10.2012.) (u daljnjem tekstu: Uredba (EU) 965/2012 i Uredbe Komisije (EU) 2018/1042 o izmjeni Uredbe (EU) br. 965/2012 u pogledu tehničkih zahtjeva i upravnih postupaka u vezi s uvođenjem programa podrške, psihološke procjene letačke posade i sustavnog i nasumičnog testiranja na psihoaktivne tvari kako bi se osigurala zdravstvena sposobnost članova letačke i kabinske posade te u pogledu opremanja novoprodučenih turbinskih aviona s najvećom certificiranom masom pri uzlijetanju ne većom od 5 700 kg koji mogu prevoziti šest do devet putnika sustavom za upozoravanje i prepoznavanje terena. (SL L 188/3, 25.07.2018.).

Godišnji plan i potreban broj inspekcijskih nadzora na stajankama aerodroma u Republici Hrvatskoj temelji se na zajednički usvojenoj sustavnoj koordinaciji (tzv. "System Wide Coordination - SWC") Europske agencije za sigurnost zračnog prometa (EASA), koja je ukupan broj inspekcijskih nadzora izvršenih tijekom kalendarske godine na aerodromima pojedinih EU država, podijelila između država članica EU i država ne-članica EU potpisnica EASA SAFA Radnog sporazuma, ovisno o ukupnom broju slijetanja/uzlijetanja na/sa aerodroma tih država. Drugim riječima, svaka država će od EASA-e do kraja 2020. godine dobiti potreban broj inspekcijskih pregleda zrakoplova za 2021. godinu s brojem izvršenja pregleda komercijalnih i nekomercijalnih zrakoplova i operatora.

U sklopu ukupnog broja Ramp inspekcija za 2021. godinu, sukladno Uredbi (EU) 2018/1042, Odsjek SAFA/SACA inspekcije planira prilikom inspekcija provoditi i nasumično testiranje letačke i kabinske posade na prisustvo alkohola. Slijedom toga, inspektori trebaju unutar EASA-inog programa školovanja Ramp inspektora za 2021. godinu, obaviti određeno osposobljavanje za korištenje uređaja (alkotestera), kao i procedure načina utvrđivanja prisutnosti alkohola kod posade zrakoplova na stajanci.

Dodatno, u cilju optimizacije i efikasnijeg provođenja nadzora, Odsjek SAFA/SACA inspekcije će u koordinaciji s Odjelom plovidbenosti izvršiti i nadzor zrakoplova planiranih za ACAM Ramp inspekcijski nadzor.

Obzirom na državu nadležnu za nadzor zrakoplova i operatora zrakoplova, inspekcijski pregledi na stajanci mogu biti:

- SAFA inspekcijski pregledi zrakoplova i operatora iz trećih država (TCO) kod kojih se provjerava usklađenost zrakoplova i operatora s međunarodnim ICAO zahtjevima i standardima,
- SACA inspekcijski pregledi zrakoplova i operatora iz država članica EU i Norveške, Islanda i Švicarske kod kojih se provjerava usklađenost zrakoplova i operatora s europskim zahtjevima, i
- SANA inspekcijski pregledi domaćih zrakoplova i operatora kod kojih se provjerava usklađenost zrakoplova i operatora s europskim zahtjevima.

Osnovni parametri i zahtjevi koje Plan nadzora Odsjeka SAFA/SACA inspekcije obuhvaća jesu:

- Planiranje resursa za provedbu Ramp inspekcija zrakoplova i operatora s EASA Liste prioritizacije pregleda zrakoplova i operatora u okviru EU Programa pregleda na stajanci, te putem kvartalnog izdanja SAFA analize inspekcija zrakoplova i operatora, koju izdaje i po pojedinim državama distribuira EASA;
- Planiranje resursa za provedbu Ramp inspekcija zrakoplova i operatora za koje postoji osnovana sumnja da nisu u skladu s primjenjivim EU/ICAO zahtjevima u skladu s analizom i procjenom rizika koju provodi Odsjek SAFA/SACA inspekcije;
- Fokus planiranja Ramp inspekcija baziran je na provedbi većeg broja Ramp inspekcija u ljetnim mjesecima i vikendima na aerodromima uz obalu, kada je značajno povećan broj dolazaka/odlazaka zrakoplova. Najveći broj izlazaka i inspekcijskog nadzora odvija se u periodu od početka travnja do kraja listopada nakon usvajanja ljetnog reda letenja;
- Obavljanje nadzora u koordinaciji s Odjelom letačkih operacija, odnosno Odjelom plovidbenosti;
- Što veći uzorak operatora i zrakoplova koji slijeću/uzlijeću sa aerodroma u Republici Hrvatskoj;
- Provođenje Ramp inspekcija na svim aerodromima u Republici Hrvatskoj

Prema prihvaćenoj EASA-inoj metodologiji potrebnog broja Ramp inspekcija, ukupni planirani broj inspekcijskih nadzora zrakoplova po aerodromima u Republici Hrvatskoj u 2021. godini iznosi 120 pregleda. Planom nadzora za 2021. godinu predviđena su ukupno 23 redovna izlaska na sve aerodrome u Republici Hrvatskoj u svrhu izvršenja potrebnog broja nadzora na stajanci.

Međutim, ukoliko se vrijeme trajanja pandemije bolesti COVID-19 uzrokovane nastavi i u 2021. godini, s epidemiološkim mjerama koje mogu značajno utjecati na izvršenje Ramp inspekcija, kao i daljnjeg nastavka otkazivanja i smanjenja dolazaka/odlazaka inozemnih zrakoplova na aerodrome u Republici Hrvatskoj, neminovno će doći i do smanjenja broja izlaska inspektora i izvršenja inspekcijskih nadzora na stajankama aerodroma u Republici Hrvatskoj, što će značajno utjecati na izvršenje plana nadzora Odsjeka SAFA/SACA inspekcije i planiranog godišnjeg broja inspekcijskih pregleda.

3.1.2 Sektor aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom

Sektor aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom obavlja poslove kontinuiranog nadzora udovoljavanja propisanim zahtjevima od strane operatora aerodroma/helidroma, pružatelja zemaljskih usluga te ovlaštenih organizacija za stručno osposobljavanje za obavljanje poslova od značaja za sigurnost zračnog prometa na aerodromu, te poslove kontinuiranog nadzora udovoljavanja propisanim zahtjevima od strane pružatelja usluga u zračnoj plovidbi.

U tablici koja slijedi daje se pregled certificiranih subjekata pod nadležnošću Sektora aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom.

Vrsta subjekta	Broj subjekata
Aerodromi sa svjedodžbom aerodroma	9
Aerodromi/helidromi s odobrenjem za uporabu	28 od čega: 16 aerodroma 11 aerodroma na vodi 1 helidrom
Organizacije za stručno osposobljavanje za obavljanje poslova od značaja za sigurnost zračnog prometa na aerodromu	9
Pružatelji zemaljskih usluga	28 Napomena: Od 28 pružatelja zemaljskih usluga INA d.d. ima 7 podružnica (Osijek, Zagreb, Rijeka, Pula, Zadar, Split i Dubrovnik), 9 pružatelja zemaljskih usluga ishodilo je Odobrenje ali nije započelo s radom
Pružatelj usluga u zračnoj plovidbi	1 od čega: Sjedište Hrvatske kontrole zračne plovidbe d.o.o. Podružnica Zagreb/Lučko Podružnica Split/Brač Podružnica Dubrovnik Podružnica Zadar Podružnica Istra/Kvarner Podružnica Osijek

Vrsta subjekta	Broj subjekata
Organizacije za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa	2
Ukupno	77

Tablica 5: Pregled certificiranih subjekata pod nadležnošću Sektora aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom

Obzirom na nadležnost i djelokrug rada Sektora, izrađen je sljedeći Plan nadzora za 2021. godinu:

Plan nadzora Sektora aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom u 2021. godini			
Unutarnja ustrojstvena jedinica	Subjekt/područje nadzora	Broj nadzora	
		Plan	Uvjetni
Odjel aerodroma	Operatori aerodroma kojima je izdana Svjedodžba aerodroma	8	9
	Operatori aerodroma/helidroma kojima je izdano Odobrenje za uporabu	5	2
	Organizacije za stručno osposobljavanje	2	1
	Pružatelji zemaljskih usluga	6	8
Odjel usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom	HKZP Sjedište	2	2
	Podružnica HKZP - Dubrovnik	1	1
	Podružnice HKZP – Istra/Kvarner (Pula, Lošinj, Rijeka)	1	1
	Podružnica HKZP - Osijek	-	1
	Podružnica HKZP – Split/Brač	-	2
	Podružnica HKZP - Zadar	-	1
	Podružnica HKZP – Zagreb/Lučko	1	-
	Organizacije za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa (HKZP)	2	1
	Organizacije za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa (HUSK)	1	1
	Ukupno	29	30

Tablica 6.: Broj planiranih nadzora u 2021. godini u Sektoru aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom

Planom nadzora za 2021. godinu nastavlja se praksa da se planiranje temelji ne samo na zahtjevima primjenjivih propisa za područje/predmet nadzora već i na procjeni rizika (*risk based oversight*) organizacija u nadležnosti i djelokrugu rada Sektora. Također će važan faktor predstavljati mjere povodom pandemije bolesti COVID-19 tako da će dio nadzora biti proveden na daljinu (Remote Audit). Drugi faktor na kojeg treba u 2021. godini obratiti pozornost je činjenica da će pojedini subjekti imati tijekom zimske sezone drastičan pad prometa, tako da će prije ljetne sezone 2021. godine trebati pažljivije provjeriti reaktivaciju njihovih usluga, a osobito u aspektu kompetencija osoblja.

Budući da sad već postoji iskustvo iz prethodnog razdoblja nadzora, pri planiranju će se težište stavljati na područja u kojima su uočeni nedostaci i tako racionalizirati ukupni opseg nadzora. U slučaju reaktivacije pojedinih aerodroma na vodi, za što postoji naznaka, planirat će se aktivnosti vezane za njihovo odobrenje. Planom nadzora za 2021. godinu iz područja ATM/ANS obuhvaćen je i nadzor promjena vezanih za implementaciju Provedbene uredbe Komisije (EU) 2017/373, a koja će se obaviti tijekom redovnih nadzora. U 2021. godini osobita pažnja će biti posvećena nadzoru sustava upravljanja, kako na aerodromu tako i u HKZP-u.

Planom nadzora za 2021. godinu planirani su uvjetni nadzori, i to za područje:

- aerodroma - eventualno certificiranje i posljedično nadzor novih organizacija; nadzor u slučaju pojave negativnih trendova ustanovljenih analizom Odjela te promjena za koje je identificirana potreba.
- ATM/ANS – ad hoc nadzor temeljem:
- indikacije o potencijalnoj ugroženosti sigurnosti;
- obavijesti o promjenama funkcionalnog sustava koje pružatelj usluga u zračnoj plovidbi sukladno Provedbenoj uredbi Komisije (EU) 2017/373 prijavljuje a za koje je odlučeno da će biti predmetom nadzora;
- zahtjeva za odobrenje promjena u organizaciji za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa sukladno Uredbi Komisije (EU) 2015/340 ili promjena kod pružatelja usluga sukladno Provedbenoj uredbi Komisije (EU) 2017/373;
- utvrđivanja udovoljavanja zahtjevima primjenjivim na osobe prije izdavanja dozvole kontrolora zračnog prometa, ovlaštenja ili posebne ovlasti.

Odjel aerodroma

Odjel aerodroma obavlja poslove certifikacije i kontinuiranog nadzora aerodroma, operatora aerodroma, pružatelja zemaljskih usluga i ovlaštenih organizacija za stručno osposobljavanje za poslove od značaja za sigurnost zračnog prometa na aerodromu.

Glavnina posla odnosi se na kontinuirani nadzor subjekata, certificiranih prethodnih godina, koji za svrhu ima provjeru kontinuiranog udovoljavanja zahtjevima europske i nacionalne regulative. Tako se u opsegu kontinuiranog nadzora u skladu s europskom regulativom nalazi osam aerodroma i operatora aerodroma, a u skladu s nacionalnom regulativom dvadeset sedam aerodroma i operatora aerodroma od kojih je jedan helidrom. Kontinuirana provjera udovoljavanja nacionalnoj regulativi provodi se za devet organizacija za stručno osposobljavanje za poslove od značaja za sigurnost zračnog prometa na aerodromu te za dvadeset pružatelja zemaljskih usluga.

Odjel će u 2021. godini, u sklopu planiranog kontinuiranog nadzora udovoljavanja propisanim zahtjevima, provoditi nadzore:

- sustava upravljanja operatora aerodroma i sustava upravljanja sigurnošću,
- sustava upravljanja promjenama,
- sustava upravljanja sigurnošću aeronautičkih podataka,

- kontrole površine s ograničenjem prepreka oko aerodroma te usklađenost sadržaja objavljenih aerodromskih karata i označavanje prepreka,
- održavanja infrastrukturnih objekata aerodroma uključivo i stanje svjetlosnih sustava koji služe za prilaženje, uzlijetanje i slijetanje zrakoplova te kretanje zrakoplova po zemlji,
- spasilačko-vatrogasne zaštite na aerodromu i postupaka za slučaj izvanrednog događaja na aerodromu,
- postupaka zaštite zrakoplova od naleta ptica i drugih životinja na području aerodroma,
- postupaka u slučaju smanjene vidljivosti u lošim vremenskim uvjetima,
- provedbe mjera sigurnosti zračnog prometa tijekom radova na aerodromu,
- upravljanje postupcima i sigurnošću na stajanci,
- održavanje vozila, sredstava i druge opreme koja se koristi u procesima prihvata i otpreme,
- stručnu osposobljenost zaposlenika operatora aerodroma i pružatelja zemaljskih usluga,
- organizaciju i provedbu te dokumentiranost svih procesa u prihvatu i otpremi zrakoplova, putnika, prtljage, tereta i pošte,
- organizaciju i izvršenje operacija punjenja i pražnjenja goriva.

Zbog specifične situacije u kojoj se zračni promet našao tijekom 2020. godine zbog pandemije bolesti COVID-19, poseban fokus planiranih nadzora u 2021. godini će biti na sigurnost operacija na aerodromu s posebnim osvrtom na školovanje i trening osoblja operatora aerodroma i pružatelja zemaljskih usluga. Ovaj dio ovisit će o razvoju epidemiološke situacije u 2021. godini stoga će isti biti podložan promjenama koje će ovisiti o smjeru u kojem će zračni promet i zrakoplovna industrija krenuti.

Planom nadzora predviđeni su dodatni resursi za eventualno certificiranje i nadzor novih aerodroma i operatora aerodroma (helidroma) pružatelja zemaljskih usluga i organizacija za stručno osposobljavanje, te su uključeni dodatni resursi za provođenje neplanskog nadzora u slučaju pojave negativnih trendova kao i u slučaju zaprimanja informacija ili prijava o narušavanju sigurnosti iz područja nadležnosti Odjela.

Uz prethodno navedene poslove, Odjel će obavljati i poslove:

- registriranja i evidencije površina za slijetanje i uzlijetanje zrakoplova,
- izdavanja posebnih uvjeta za postavljanje i gradnju zrakoplovnih prepreka,
- izdavanje posebnih uvjeta i potvrda glavnih projekata u procesu gradnje (projektiranje i građenje) za objekte na aerodromima, u blizini aerodroma i radionavigacijskih uređaja te za objekte koji bi svojim položajem i gabaritima mogli predstavljati opasnost za sigurnost zračnog prometa (Navedeno se u velikoj većini provodi kroz sustav eKonferencije te je pri korištenju sustava uočen prostor za poboljšanje istog iz domene zračnog prometa, te će se ista predložiti administratoru sustava eKonferencija),
- izdavanje mišljenja i suglasnosti na prostorne planove županija, gradova i općina u postupku njihove izrade i donošenja,
- izrade nacrtu propisa iz područja aerodroma u suradnji s drugim odjelima Agencije,
- odobravanja cjenika naknada zračnih luka, poticajnih mjera i njegovih izmjena u suradnji s drugim odjelima Agencije,
- vođenja statistike o prevezenim putnicima, teretu i pošti na aerodromima.

Odjel aerodroma i u 2021. godini planira resurse za praćenje novih te realizaciju postojećih projekata vezanih uz održavanje, dogradnju ili gradnju na zračnim lukama od kojih je bitno za istaknuti:

- Projekta sustava prilaznih svjetala za kategoriju I na Zračnoj luci Pula,
- Projekt novog terminala i dogradnje operativnih površina na Zračnoj luci Zadar,
- Projekt produljenja uzletno-sletne staze i izgradnja sigurnosnog područja kraja uzletno sletne staze (RESA) na Zračnoj luci Brač.

Gore navedeni projekti, kao i ostali projekti manjeg opsega, uvelike će ovisiti o smjeru u kojem će zračni promet krenuti u 2021. godini obzirom na posljedice prouzrokovane pandemijom bolesti COVID-19. Obzirom na ishod navedenog, Odjel će biti u mogućnosti učinkovito i pravovremenom preraspodjelom resursa odgovoriti zahtjevima situacije vodeći pri tome računa da nije dovedena u pitanje razina sigurnosti zračnog prometa.

Odjel usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom

Odjel usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom provodi poslove certifikacije i nadzora pružatelja usluga u zračnoj plovidbi i organizacija za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa.

U Republici Hrvatskoj je Hrvatska kontrola zračne plovidbe d.o.o. (u daljnjem tekstu: HKZP) certificirana za pružanje usluga u zračnoj plovidbi, temeljem Provedbene uredbe Komisije (EU) 2017/373.

Odjel provodi nadzor nad:

- Operativnim uslugama u zračnom prometu (ATS);
- Uslugama komunikacije, navigacije i nadzora (CNS);
- Uslugama zrakoplovne meteorologije (MET);
- Uslugama zrakoplovnog informiranja (AIS);
- Funkcijom upravljanja zračnim prometom (ASM);
- Funkcijom upravljanja protokom zračnog prometa (ATFM);
- Oblikovanjem i utvrđivanjem načina, postupaka i drugih uvjeta za sigurno uzlijetanje i slijetanje zrakoplova na kontrolirani aerodrom (PANS OPS).

Odjel provodi kontinuirani nadzor nad certificiranim organizacijama za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa:

- Hrvatska kontrola zračne plovidbe d.o.o. (vrste osposobljavanja koje provodi: osnovno osposobljavanje, osposobljavanje za ovlaštenje, osposobljavanje za lokaciju, kontinuirano osposobljavanje, osposobljavanje za praktične instruktore (STD/OJT), osposobljavanje za ocjenjivače);
- Hrvatsko učilišno središte za kontrolu zračnog prometa – HUSK (vrste osposobljavanja koje provodi: osnovno osposobljavanje, osposobljavanje za praktične instruktore (STD)).

Temeljem identificiranih rizika Odjel je izradio Plan nadzora za 2021. godinu kojim su obuhvaćene sve aktivnosti vezano uz nadzor.

Planom nadzora obuhvaćen je nadzor sukladnosti sa zajedničkim zahtjevima za pružatelje usluga Dio ATM/ANS.OR i specifičnim zahtjevima definiranim u Dijelovima IV (ATS), V (MET), VI (AIS), VIII (CNS), IX (ATFM), X (ASM), XI (ASD), XIII (PERS) sukladno Uredbi (EU) 2017/373, kao i nadzor certificiranih organizacija za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa u skladu s odredbama Uredbe (EU) 2015/340. Plan nadzora obuhvaća i ostale primjenjive propise koji se odnose na pružatelja usluga u zračnoj plovidbi. Planiranje ljudskih resursa potrebnih za provedbu nadzora u dvogodišnjem ciklusu provodi se u skladu s zahtjevima za nadležna tijela odgovarajućih Uredbi (Dio ATM/ANS.AR i Dio ATCO.AR).

Planirana su dva sveobuhvatna nadzora koji će se obaviti u središnjici pružatelja usluga po svim područjima nadzora i kraći komplementarni nadzori izdvojenih lokacija/podružnica pružatelja usluga. Planiraju se nadzori na licu mjesta, ali u slučaju da epidemiološka situacija to neće omogućiti, provest će se nadzor na daljinu.

Sveobuhvatni nadzori u pravilu trajat će po pet radnih dana i provodit će se prije i nakon najopterećenijeg dijela letne sezone. Svaki od nadzora obuhvaća provjeru jedne ili više cjelina (operativne usluge u zračnom prometu (ATS), upravljanje zračnim prostorom (ASM), protokom zračnog prometa (ATFM), utvrđivanje letnih procedura (PANS OPS), usluge zrakoplovnog informiranja (AIS), usluge zrakoplovne meteorologije (MET), usluge

komunikacije, navigacije i nadzora (CNS), interoperabilnost u mreži upravljanja europskim zračnim prometom (IOP), pri čemu će se o točnim područjima koje će biti predmetom nadzora odlučiti i temeljem analize rizika koja se obavlja na godišnjoj razini te prije svakog nadzora.

Uredbom (EU) 2020/469 uspostavljaju se zajednička tehnička pravila za oblikovanje struktura zračnog prostora i zajedničke zahtjeve za pružatelje usluga oblikovanja letačkih postupaka („FPD”) kako bi se osiguralo da su strukture zračnog prostora i letački postupci pravilno oblikovani, nadzirani i validirani prije nego što se uvedu i zrakoplovi ih počnu koristiti. Predmetni zahtjevi se počinju primjenjivati od 27. siječnja 2022. godine, te je stoga Odjel za 2021. godinu isplanirao sve potrebne aktivnosti kako bi se osiguralo da se HKZP sukladno zahtjevima Uredbi (EU) 2017/373 i (EU) 2020/469 certificira za pružatelja usluga oblikovanja letačkih postupaka.

U 2021. godini završava dvogodišnji ciklus nadzora pružatelja usluga u zračnoj plovidbi prema zahtjevima Uredbe (EU) 2017/373, dok započinje ciklus nadzora dviju organizacija za osposobljavanje (HUSK i HKZP) prema Uredbi 2015/340.

Obzirom da i pružatelj usluga u zračnoj plovidbi i organizacije za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa podliježu primjenjivim odredbama Uredbi vezano uz upravljanje promjenama, Odjel u sklopu svojih redovnih aktivnosti odobrava njihove promjene. Osim općenitih promjena, pružatelj usluga u zračnoj plovidbi upravlja promjenama funkcionalnog sustava gdje je obavezan za svaku takvu promjenu pisanim putem obavijestiti Odjel. Odjel temeljem definiranih kriterija odlučuje hoće li pojedina promjena funkcionalnog sustava biti predmetom nadzora. Ukoliko je predmetom nadzora, nadležni inspektori provode nadzor i odobravaju argument promjene prije puštanja promjene u operativni rad.

S obzirom na navedeno Odjel ATM/ANS u 2021. godini planira aktivnosti vezano uz nadzor promjena pružatelja usluga i organizacija za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa.

U sklopu svojih redovnih aktivnosti Odjel odobrava sljedeće dokumente i njihove izmjene i dopune:

- planove i tečajeve osposobljavanja kontrolora zračnog prometa;
- programe osposobljavanja pomoćnog zrakoplovnog osoblja;
- sheme stručnosti za lokaciju;
- procedure za upravljanje promjenama koje ne zahtijevaju prethodno odobrenje HACZ-a;
- procedure za upravljanje promjenama funkcionalnog sustava;
- proceduru za otkrivanje slučajeva zloupotrebe psihoaktivnih tvari od strane kontrolora zračnog prometa;
- postupak za minimalni razmak između vozila i zrakoplova u vožnji po tlu;
- postupak za minimalna razdvajanja radi primjene unutar određenog dijela zračnog prostora.

Osim odobravanja gore navedenih dokumenata Odjel ATM/ANS obavlja prihvatanje:

- postupaka provjere radionavigacijskih sustava sa zemlje i iz zraka; i
- instrumentalne letne procedure.

U sklopu nadzora interoperabilnosti u mreži upravljanja zračnom prometom, a temeljem Uredbe (EZ) br. 552/2004 Europskog parlamenta i Vijeća o interoperabilnosti Europske mreže za upravljanje zračnim prometom Odjel kontinuirano provjerava sukladnost dostavljenih EZ izjava o sukladnosti te pripadajućih tehničkih dosjea podnijetih od strane pružatelja usluga u zračnoj plovidbi te održava bazu EZ izjava o sukladnosti.

3.1.3 Ured zaštite zračnog prometa

Nadzor u području zaštite civilnog zračnog prometa temelji se, pored aktivnosti u područjima zakonodavstva, dokumentacije, organizacije i osposobljavanja, na mjerama kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa te institutima i ovlastima nadzora sigurnosti određenim člankom 133. Zakona. Mjere kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa predstavljaju postupke procjene usklađenosti primijenjenih mjera zaštite zračnog prometa s Nacionalnim programom zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 4 (Odluka Vlade Republike Hrvatske od 24. svibnja 2018. godine), kojim su propisani zahtjevi i metode primjene preventivnih mjera zaštite civilnog zrakoplovstva od djela nezakonitog ometanja. Mjere kontrole kvalitete određene su Nacionalnim programom kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 2 (Odluka Vlade Republike Hrvatske od 24. svibnja 2018. godine). Pored Nacionalnog programa kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa metodologija, opseg i intenzitet kontrole kvalitete planira se u skladu s Uredbom (EU) br. 18/2010 o izmjeni Uredbe (EZ) br. 300/2008 Europskog parlamenta i Vijeća u vezi sa specifikacijama za nacionalne programe kontrole kvalitete u području zaštite civilnog zračnog prometa (SL L 7, 12.1.2010.) (u daljnjem tekstu: Uredba (EU) 18/2010). Od mjera kontrole kvalitete propisanih relevantnim zakonodavnim i provedbenim aktima, u cilju osiguranja implementacije, učinkovitosti i održivosti zahtjeva određenih Nacionalnim programom zaštite civilnog zračnog prometa, u isključivoj nadležnosti Agencije su, i predstavljaju primarna sredstva u funkciji nadzora u području zaštite civilnog zračnog prometa: audit zaštite, inspekcija zaštite i test zaštite.

Pored navedenih mjera kontrole kvalitete, kojima je svrha procjena usklađenosti s propisanim zahtjevima i kontinuiteta primjene svih mjera zaštite, u nadležnosti Agencije je i mjera prosudbe zaštite. Prosudbu zaštite Nadležno tijelo provodi u slučaju kada se utvrdi potreba nove procjene primijenjenih operacija/postupaka u cilju otkrivanja i definiranja mogućih ranjivosti te određivanja odgovarajućih mjera zaštite, poput završetka velikih infrastrukturnih radova na objektima zračnih luka.

Struktura i broj subjekata nad kojima se obavlja kontrola kvalitete ne mijenja se značajno na godišnjoj razini, što je jedan od bitnih kriterija za planiranje kontrole kvalitete. Subjekti su određeni Nacionalnim programom zaštite civilnog zračnog prometa i svrstavaju se u tri kategorije, sukladno vrsti preventivnih mjera zaštite koje primjenjuju, u tablici koja slijedi:

Vrsta subjekta	Broj subjekata
Operatori aerodroma	34 od čega: 9 - Uredba (EZ) 300/2008 25 - Uredba (EZ) 1254/2009
Operatori zrakoplova	9 od čega: 2 - Uredba (EZ) 300/2008 7 - NPZCZP
Ostali subjekti	26 od čega: 9 – teret i pošta, opskrba zrakoplova Uredba (EZ) 300/2008 1 – pružatelj usluga u zračnoj plovidbi 4 – pružatelj usluga mjera zaštite 12 – osposobljavanje za zaštitu
Ukupno	69

Tablica 7: Pregled certificiranih subjekata pod nadležnošću Ureda zaštite zračnog prometa

Obzirom na nadležnost i djelokrug rada Ureda, izrađen je sljedeći Plan nadzora za 2021. godinu:

Plan nadzora Ureda zaštite zračnog prometa u 2021. godini			
Unutarnja ustrojstvena jedinica	Subjekt/područje nadzora	Broj nadzora	
		Plan	Uvjetni
Ured zaštite zračnog prometa	Mjere kontrole kvalitete zaštite CZP – operatori aerodroma	30	4
	Mjere kontrole kvalitete zaštite CZP – operatori zrakoplova	28	-
	Mjere kontrole kvalitete zaštite CZP – ostali subjekti	3	2
Ukupno		61	6

Tablica 8.: Broj planiranih nadzora u 2021. godini u Uredu zaštite zračnog prometa

Operatori aerodroma dijele se u dvije grupe u ovisnosti o opsegu mjera zaštite koje su obvezni primjenjivati, odnosno na aerodrome/zračne luke s punim opsegom preventivnih mjera zaštite i aerodrome na kojima se primjenjuju alternativne mjere zaštite. Grupe su određene Dodatkom II-1-4 Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa.

U grupu operatora aerodroma koji primjenjuju puni opseg preventivnih mjera zaštite zračnog prometa (u skladu s Uredbom (EZ) br. 300/2008 o zajedničkim pravilima u području zaštite civilnog zračnog prometa (SL L 97, 9.4.2008.) (u daljnjem tekstu: Uredba (EZ) 300/2008), Provedbenom uredbom Komisije (EU) 2015/1998 o utvrđivanju detaljnih mjera za provedbu zajedničkih osnovnih standarda iz područja zaštite zračnog prometa (SL L 299/1, 14.11.2015.) (u daljnjem tekstu: Uredba (EU) 2015/1998) i Nacionalnim programom zaštite civilnog zračnog prometa, uz stalan nadzor propisanog ciklusa i intenziteta svrstani su:

1. Međunarodna zračna luka Franjo Tuđman
2. Zračna luka Dubrovnik
3. Zračna luka Split
4. Zračna luka Pula
5. Zračna luka Zadar
6. Zračna luka Rijeka
7. Zračna luka Osijek
8. Aerodrom Brač
9. Zračno pristanište Mali Lošinj

Grupu operatora aerodroma koji, sukladno Uredbi Komisije (EU) br. 1254/2009 o utvrđivanju mjerila na temelju kojih se državama članicama omogućuje odstupanje od zajedničkih osnovnih standarda zaštite civilnog zračnog prometa i o donošenju alternativnih mjera zaštite (SL L 338, 19.12.2009.), primjenjuju alternativne mjere zaštite sačinjava 25 aerodroma s Odobrenjem za uporabu. Prioritet za planiranje aktivnosti nadzora čine aerodromi na kojima se obavljaju komercijalne operacije. Ciklus i intenzitet nadzora ove grupe aerodroma nije propisan relevantnim zakonodavnim i provedbenim aktima i određuje se u skladu s procjenom ukupnog stanja zaštite i specifičnih okolnosti, a prvenstveno prema procjeni prijetnji/rizika te opsegu, značaju i složenosti operacija. Prijetnje, broj i složenost operacija kroz višegodišnje razdoblje na iznimno su niskoj razini. Tijekom 2021. godine nadzor se planira na aerodromima Vrsar i Grobnik.

Operatori zrakoplova također se, Dodatkom II-1-5 Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa, dijele u dvije grupe, u ovisnosti o vrsti i složenosti mjera zaštite koje primjenjuju. Prvu grupu sačinjavaju zračni prijevoznici obveznici izrade programa zaštite, nad kojima je obavezan stalan nadzor propisanog ciklusa i intenziteta.

Nadzor u ovoj grupi obuhvaća domaće operatore zrakoplova (Croatia Airlines d.d. i Trade Air d.o.o.) te strane operatore odnosno zračne prijevoznike koji obavljaju operacije letenja u Republici Hrvatskoj, prvenstveno u linijskom zračnom prijevozu. U cilju usklađivanja s kriterijima nadzora i preporukama Europske komisije, broj nadzora nadzor stranih operatora značajno je povećan tijekom 2018. i 2019. godine (2017. – 11; 2018. – 34; 2019. – 30), s ciljem obuhvata svih stranih operatora u trogodišnjem ciklusu. Zbog objektivnih okolnosti nastalih 2020. godine nije se mogao realizirati obuhvat planiran trogodišnjim ciklusom. Stoga se i 2021. godine planira značajan broj nadzora stranih operatora zrakoplova, ukupno 23, (2020. – 25).

Drugu grupu komercijalnih zračnih prijevoznika nižeg prioriteta u aktivnostima nadzora sačinjava 7 domaćih operatora zrakoplova koji mjere zaštite civilnog zračnog prometa, adekvatne karakteristikama zrakoplova (MTOM < 5.700 kg), složenosti operacija (u načelu poslovno zrakoplovstvo, taxi prijevoz) i potencijalnom utjecaju na sustav zaštite, obavljaju temeljem plana odobrenog u sklopu Operativnog priručnika. Ciklus i intenzitet nadzora ove grupe operatora zrakoplova nije propisan relevantnim zakonodavnim i provedbenim aktima i određuje se u skladu s procjenom ukupnog stanja zaštite i prisutnih specifičnih okolnosti, a prvenstveno prema procjeni prijetnji/rizika te značaju, opsegu i složenosti operacija. Tijekom 2021. godine planira se nadzor 3 operatora zrakoplova iz ove grupe.

Kategorija „Ostali subjekti“ predstavlja subjekte koji su obveznici primjene mjera zaštite u korelaciji s uslugama koje pružaju, a obuhvaća pružatelja usluga u zračnoj plovidbi, organizacije i subjekte zaštite koji obavljaju određene mjere zaštite i osposobljavanje u području zaštite civilnog zrakoplovstva, te regulirane agente, poznate pošiljatelje i regulirane dobavljače opskrbe zrakoplova/aerodroma koji čine sustav štićenog lanca dostave.

U proteklom razdoblju status reguliranog agenta steklo je 7 pravnih osoba (MZLZ – Zemaljske usluge d.o.o., operatori aerodroma ZL Osijek, ZL Pula, ZL Rijeka, ZL Split, ZL Zadar i ZL Dubrovnik), status poznatog pošiljatelja tvrtka HS Produkt d.o.o. i status reguliranog dobavljača opskrbe zrakoplova tvrtka Newrest Dubrovnik d.o.o. i operator aerodroma ZL Zadar.

Nadzor pružatelja usluga u zračnoj plovidbi obavlja se u propisanom dvogodišnjem razdoblju, dok ciklus i intenzitet nadzora ostalih vrsta subjekata u ovoj grupi nije propisan relevantnim zakonodavnim i provedbenim aktima i određuje se u skladu s procjenom ukupnog stanja zaštite i prisutnih specifičnih okolnosti. Uvažavajući višegodišnje dobro ukupno stanje zaštite, niske razine prijetnji i nizak obujam usluga koje pružaju subjekti tijekom 2021. godine obavit će se jedan nadzor pružatelja usluga u zračnoj plovidbi i dva nadzora u segmentu reguliranih agenata.

Proces planiranja nadzora obuhvaća spoznaje i činjenice o razini prijetnje civilnom zrakoplovstvu, vrsti, prirodi i opsegu operacija, rezultate prethodnih nadzora, stanje implementacije propisanih zahtjeva kao i druge faktore koji mogu utjecati na učestalost nadzornih aktivnosti.

Nastupanjem pandemije bolesti COVID-19 u 2020. godini nastali su otežavajući utjecaji na proces kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa, a tako i na razinu ostvarenja planiranih aktivnosti. Otežavajući utjecaji očituju se prvenstveno u organizacijskom dijelu, ali i operativnom. U organizacijskom dijelu nastupila su određena ograničenja zbog primjene preventivnih epidemioloških mjera. Utjecaji u operativnom dijelu, odnosno neposredne provedbe, nastaju zbog iznimno velikog smanjenja obujma zračnog prometa, a posljedično i operacija u području mjera zaštite civilnog zračnog prometa.

Smanjenje broja operacija rezultira otežanom procjenom usklađenosti s propisanim zahtjevima, koja se uglavnom temelji na neposrednom uvidu u provođenje mjera s odgovarajućom veličinom uzorka. Navedeni utjecaji rezultirali su potrebom prilagodbe aktivnosti nadzora, koja privremeno uključuje i online nadzore u područjima mjera zaštite koja to sadržajem omogućuju (npr. osposobljavanje, interna kontrola kvalitete, procjene rizika).

Također, implementacija određenih mjera zaštite civilnog zračnog prometa ili operativnih postupaka postala je otežana ili nemoguća, te je nastala potreba za usklađenim i prilagođenim postupcima u primjeni određenih mjera zaštite. Stoga je Europska komisija, u cilju zaštite zdravlja putnika i osoblja subjekata zaštite civilnog zračnog prometa uz očuvanje odgovarajuće razine zaštite civilnog zračnog prometa, 16. ožujka 2020. godine donijela niz alternativnih mjera i novih, prilagođenih postupaka privremenog karaktera, utvrđenih dokumentom „Izvanredne i alternativne mjere zaštite civilnog zračnog prometa u kontekstu pandemije bolesti COVID-19 – Operativne smjernice“. Operativne smjernice primjenjuju i operatori hrvatskih zračnih luka.

Ukupno stanje zaštite civilnog zračnog prometa u Republici Hrvatskoj u 2020. godini, a tako i usklađenost mjera zaštite s propisanim zahtjevima, na dobroj su razini, uz niske razine prijetnji civilnom zračnom prometu. Značajno smanjenje obujma zračnog prometa rezultira potencijalnim rizikom pada kvalitete mjera zaštite i usklađenosti s propisanim zahtjevima, s posljedičnim padom spremnosti za učinkovitu primjenu mjera zaštite u uvjetima porasta obujma zračnog prometa, koji se očekuju u prvom polugodištu 2021. godine.

Stoga su stanje implementacije propisanih zahtjeva, novih alternativnih mjera i prilagođenih postupaka privremenog karaktera prevladavajući faktor u procesu planiranja i određivanja učestalosti nadzornih aktivnosti tijekom 2021. godine.

Aktivnosti nadzora u planskom razdoblju određuju sljedeći bitni elementi:

1. Zadržavanje razine usklađenosti mjera zaštite i njihove učinkovitosti na postojećoj, dobroj razini te spremnost operatora za primjenu mjera zaštite u punom opsegu, u ovisnosti o stanju pandemije bolesti COVID-19,
2. Implementacija novih alternativnih mjera i prilagođenih postupaka privremenog karaktera te kvaliteta i učinkovitost primjene.
3. Inicijalni nadzori u području kibernetičke sigurnosti u skladu s Direktivom (EU) br. 2016/1148 od 6. srpnja 2016. o mjerama za visoku zajedničku razinu sigurnosti mrežnih i informacijskih sustava širom Unije (SL L 194, 19.7.2016.) (u daljnjem tekstu: NIS direktiva), u ovisnosti o aktivnostima relevantnih tijela na nacionalnoj razini

Stoga se planom nadzora za 2021. godinu većina aktivnosti kontrole kvalitete zaštite zračnog prometa, a ujedno i nadzora i inspekcija zaštite, usmjerava na nadzor svih aerodroma u grupi koja primjenjuje puni opseg mjera zaštite i zračnih prijevoznika u linijskom zračnom prometu. Kao prioritet niže razine određen je nadzor subjekata u grupi aerodroma koji primjenjuju alternativne mjere zaštite civilnog zračnog prometa, odnosno komercijalnih zračnih prijevoznika koji mjere zaštite primjenjuju temeljem plana odobrenog u sklopu Operativnog priručnika. Tijekom 2021. godine prosudba zaštite, uvažavajući svrhu i ciljeve u korelaciji s glavnom karakteristikom stanja predstojećeg razdoblja, obavit će se u slučaju eventualne potrebe.

Tijekom 2021. godine planira se obaviti ukupno 61 nadzor/mjera kontrole kvalitete, od kojih 30 u kategoriji operatora aerodroma, 28 u kategoriji operatora zrakoplova i 3 u kategoriji ostalih subjekata. Pored navedenog broja aktivnosti, planom se rezerviraju sredstva i kapaciteti za 6 uvjetnih aktivnosti u funkciji „follow up“ nadzora i nadzora novih subjekata u sustavu zaštite. Svi nadzori u kategorijama operatora aerodroma i zrakoplova, koji se temelje na mjeri inspekcije zaštite planirani su kao nenajavljeni, sukladno točki 4.4 Nacionalnog programa kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa i točki 7.3 Priloga II Uredbe (EU) 18/2010.

3.1.4 Sveukupni pregled planiranih nadzora Agencije u 2021. godini

U tablici koja slijedi daje se sveukupni pregled planiranih nadzora sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa koje će Agencija provoditi u 2021. godini.

Pregled planiranih nadzora Agencije u 2021. godini		
Unutarnja ustrojstvena jedinica	Broj nadzora	
	Plan	Uvjetni
Sektor letačkih operacija, školstva, plovidbenosti i licenciranja	281	199
Sektor aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom	29	30
Ured zaštite zračnog prometa	61	6
Ukupno	371	235

Tablica 9.: Sveukupni pregled planiranih nadzora Agencije u 2021. godini

3.2 Posebni poslovi u području zaštite civilnog zračnog prometa

Aktivnosti Agencije u području zaštite civilnog zračnog prometa u prethodnom razdoblju bile su fokusirane na regulatorna pitanja, suradnju s tijelima koja čine sustav zaštite civilnog zračnog prometa, nadzor primjene preventivnih mjera zaštite, kontrolu kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa, uvođenje nove tehničke opreme i izmjene infrastrukture za zaštitu civilnog zračnog prometa.

Tijekom 2021. godine, Agencija će nastaviti provoditi značajne regulatorne i operativne aktivnosti u cilju unaprijeđivanja dostignute razine implementacije i učinkovitosti mjera zaštite civilnog zrakoplovstva u Republici Hrvatskoj te daljnjeg usklađivanja s novim međunarodnim standardima i novim regulatornim zahtjevima Europske unije.

REGULATORNI POSLOVI

1. Nacionalni program zaštite civilnog zračnog prometa

Nacionalni program zaštite civilnog zračnog prometa temeljni je dokument kojim se propisuju detaljne mjere zaštite civilnog zračnog prometa i odgovornosti za provedbu istih. Obveza donošenja Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa utvrđena je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o zračnom prometu («Narodne novine» broj 84/11). Na snazi je Izdanje 4 Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa, koji je Vlada Republike Hrvatske donijela dana 24. lipnja 2018. godine. Od dana donošenja, zbog administrativnih razloga, nije obavljena revizija Nacionalnog programa.

U proteklom razdoblju Europska komisija donijela je određeni broj izmjena Uredbe (EU) 2015/1998, od kojih su najznačajnije:

- Provedbena uredba Komisije (EU) 2019/103 od 23. siječnja 2019. o izmjeni Provedbene uredbe (EU) 2015/1998 u pogledu pojašnjenja, usklađivanja i pojednostavnjenja kao i jačanja određenih posebnih mjera zaštite zračnog prometa (SL L 21/13, 24. 1. 2019.) (u daljnjem tekstu: Uredba (EU) 2019/103),
- Provedbena uredba Komisije (EU) 2019/1583 od 25. rujna 2019. o izmjeni Provedbene uredbe (EU) 2015/1998 o utvrđivanju detaljnih mjera za provedbu zajedničkih osnovnih standarda iz područja zaštite zračnog prometa u pogledu mjera kibernetičke sigurnosti (SL L 246/15, 26. 9. 2019.) (u daljnjem tekstu: Uredba (EU) 2019/1583). Provedbenom uredbom utvrđuju se detaljni zahtjevi iz područja kibernetičke sigurnosti u domeni zaštite civilnog zračnog prometa, potpuno kompatibilni s NIS direktivom, koje trebaju primjenjivati operatori aerodroma, zračni prijevoznici i ostali subjekti određeni Nacionalnim programom zaštite civilnog zračnog prometa.
- Provedbena uredba Komisije (EU) 2020/910 od 30. lipnja 2020. o izmjeni, zbog pandemije bolesti COVID-19, provedbenih uredbi (EU) 2015/1998, (EU) 2019/103 i (EU) 2019/1583 u pogledu ponovnog označavanja zračnih prijevoznika, operatora i subjekata koji provode zaštitne kontrole tereta i pošte u dolasku iz trećih zemalja te odgode određenih regulatornih zahtjeva u području kibersigurnosti, provjere podobnosti, standarda za opremu sustava za otkrivanje eksploziva i opreme za otkrivanje tragova eksploziva (SL L 208/43, 1. 7. 2020.) (u daljnjem tekstu: Uredba (EU) 2020/910).

S nastalim promjenama europskog regulatornog okvira te operativnih zahtjeva potrebno je obaviti usklađivanje Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa. Tijekom 2021. godine Agencija će izraditi reviziju Nacionalnog programa i inicirati donošenje, u koordinaciji s Nacionalnim povjerenstvom za zaštitu civilnog zračnog prometa.

OPERATIVNI POSLOVI

1. Certifikacija zaštitnog osoblja

Certifikacija zaštitnog osoblja je formalno ocjenjivanje i potvrđivanje, kojim se dokazuje da je određena osoba uspješno završila odgovarajuće osposobljavanje te da ima potrebne kompetencije za izvođenje dodijeljenih joj poslova na zadovoljavajućoj razini. Proces certificiranja zaštitnog osoblja odvojen je od procesa osposobljavanja, a obveza je Nadležnog tijela, odnosno Agencije, određena Poglavljem 11 Priloga 1 Uredbe (EU) 2015/1998 i Poglavlja 11 Dio 4 Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa.

Agencija certificiranje zaštitnog osoblja obavlja kroz teorijske i praktične ispite te aplikaciju za test provjere kompetencije prepoznavanja objekata prijetnje, tj. testiranje RTG operatera (Casra X-Ray CAT – Competency Assessment Test), u planiranim ispitnim rokovima. Zbog okolnosti i ograničenja uzrokovanih pandemijom bolesti COVID-19 tijekom 2020. godine nisu održani svi planirani ispitni rokovi, što nije utjecalo na potrebe subjekata zaštite, koje su smanjene u korelaciji s iznimnim padom aktivnosti/operacija u zračnom prometu. U postojećim okolnostima subjekti zaštite usmjerili su se primarno na održavanje kompetencija, odnosno recertifikaciju zaštitnog osoblja.

Tijekom 2021. godine očekuje se povećani broj zahtjeva za inicijalno certificiranje, u korelaciji s eventualnim porastom broja operacija u zračnom prometu a tako i potrebama za povećanjem ljudskih potencijala u domeni zaštite civilnog zračnog prometa. Stoga Agencija planira održavanje 7 ispitnih rokova tijekom 2021. godine, kroz koje će se subjektima zaštite omogućiti održavanje spremnosti za učinkovito obavljanje mjera zaštite.

Sposobnost i kapacitet Agencije za certifikaciju zaštitnog osoblja kontinuirano se održava/unapređuje. Uzimajući u obzir razvoj aplikacije za test provjere kompetencije prepoznavanja objekata prijetnje, tj. testiranje/certificiranje RTG operatera (Casra X-Ray CAT – Competency Assessment Test), koji je ostvaren tijekom 2020. godine, i koji nameće više tehničke zahtjeve za računalnu opremu, tijekom 2021. godine planira se obnova tog segmenta procesa certifikacije.

2. Kibernetička sigurnost

Sigurnosni incidenti u području mrežnih i informacijskih sustava trajna su prijetnja civilnom zračnom prometu. Na razini Europske unije, donošenjem NIS direktive, stvoren je normativni okvir za ujednačen pristup i djelotvoran odgovor na prijetnje mrežnim i informacijskim sustavima u državama članicama.

Prijenos NIS direktive u nacionalno zakonodavstvo Republike Hrvatske ostvaren je donošenjem Zakona o kibernetičkoj sigurnosti operatora ključnih usluga i davatelja digitalnih usluga («Narodne novine» broj 64/18).

U proteklom razdoblju Agencija je sudjelovala u aktivnostima implementacije Zakona o kibernetičkoj sigurnosti operatora ključnih usluga i davatelja digitalnih usluga, prvenstveno u dijelu određivanja kriterija za utvrđivanje važnosti negativnog učinka incidenta i pragova za utvrđivanje važnosti negativnog učinka te identifikacije 5 operatora ključnih usluga: MZL Franjo Tuđman, ZL Split, ZL Dubrovnik, Hrvatska kontrola zračne plovidbe i nacionalni zračni prijevoznik Croatia Airlines.

Planirana dinamika implementacije NIS direktive na nacionalnoj razini tijekom 2020. godine, u dijelu nadzora operatora ključnih usluga, nije ostvarena zbog okolnosti vezanih uz pandemiju bolesti COVID-19. Stoga se tijekom 2021. godine planira, u koordinaciji s resornim Ministarstvom i u suradnji sa Zavodom za sigurnost informacijskih sustava, uspostaviti model nadzora identificiranih operatora ključnih usluga.

Pored aktivnosti na nacionalnoj razini, koje koordinira Ured Vijeća za nacionalnu sigurnost, kao Nadležno tijelo, Agencija je sudjelovala i u aktivnostima razvoja regulatornih i operativnih zahtjeva za kibernetičku sigurnost u području zaštite civilnog zračnog prometa, koje je provodila Europska komisija. U okviru tih aktivnosti Europska komisija donijela je Uredbu (EU) 2019/1583, kojom su utvrđeni zahtjevi za subjekte zaštite civilnog zračnog prometa, usklađeni sa zahtjevima određenim NIS direktivom.

Također zbog okolnosti vezanih uz pandemiju bolesti COVID-19 Europska komisija je 30. lipnja 2020. godine donijela Uredbu (EU) 2020/910 zbog odgode određenih regulatornih zahtjeva u području kibernetičke sigurnosti utvrđenih Uredbom (EU) 2019/1583, odnosno odgodi njene primjene do 31. prosinca 2021. godine. Stoga će Agencija, u suradnji s resornim Ministarstvom i Uredom Vijeća za nacionalnu sigurnost, tijekom 2021. godine provoditi aktivnosti podrške operatorima aerodroma, operatorima zrakoplova i ostalim subjektima u pripremama za operativnu implementaciju utvrđenih zahtjeva, u propisanom roku.

Tijekom 2021. godine nastaviti će se aktivnosti unaprjeđenja sposobnosti Agencije za izvršenje specifičnih odgovornosti nadzora kroz primjenu NIS direktive i Uredbe (EU) 2019/1583, u području osposobljavanja i suradnje s ostalim nacionalnim tijelima nadležnim u području sigurnosti mrežnih i informacijskih sustava.

POSLOVI KOMUNIKACIJE, SURADNJE I KOORDINACIJE S OSTALIM SUBJEKTIMA ZAŠTITE CIVILNOG ZRAČNOG PROMETA

1. Radni sastanci s osobama odgovornim za zaštitu civilnog zračnog prometa

Radni sastanci s osobama odgovornim za zaštitu civilnog zračnog prometa u svim relevantnim subjektima i nadležnim državnim tijelima dobra su praksa i instrument za upoznavanje odgovornih subjekata zaštite s razvojem prijetnji, novim preventivnim mjerama, metodama i postupcima, razvojem nacionalnog i međunarodnog odnosno zakonodavstva. Pored toga, bitan učinak radnih sastanaka je razmjena iskustava i ujednačavanje metodologije i kvalitete primijenjenih mjera zaštite. Tijekom 2021. godine planira se održati 2 radna sastanka s primarnim ciljem analize primjene i učinkovitosti alternativnih mjera i postupaka utvrđenih u kontekstu pandemije bolesti COVID-19 te stanja ljudskih i tehničkih resursa, zbog održavanja povoljnog stanja zaštite civilnog zračnog prometa. U ovisnosti o postojećim epidemiološkim mjerama i ograničenjima, radni sastanci će se organizirati na online platformama.

2. Procjena prijetnji civilnom zračnom prometu

Kontinuirana procjena prijetnji civilnom zračnom prometu provodi se u cilju donošenja odgovarajućih i adekvatnih mjera reakcije ili prilagodbe mjera zaštite. Procjena prijetnji provodi se kroz Radnu grupu za procjenu prijetnji (TAWG) odnosno aktivnu suradnju nadležnih tijela, Sigurnosno-obavještajne agencije, Ministarstva unutarnjih poslova i Agencije, uz sudjelovanje predstavnika operatora zrakoplova i aerodroma. U skladu s nadležnostima određenima Nacionalnim programom zaštite civilnog zračnog prometa, radom grupe koordinira Agencija. Tijekom 2021. godine u koordinaciji Agencije, održavat će se redoviti sastanci ili usmene konzultacije, sukladno propisanom intenzitetu. U ovisnosti o postojećim epidemiološkim mjerama i ograničenjima, radni sastanci će se organizirati i na online platformama.

3. Sudjelovanje u radu tuzemnih i inozemnih radnih tijela

Nacionalno povjerenstvo za zaštitu civilnog zračnog prometa: radnik Ureda, kao predstavnik Agencije, sudjelovat će u radu Nacionalnog povjerenstva za zaštitu civilnog zračnog prometa tijela odgovornog za implementaciju preventivnih mjera zaštite civilnog zračnog prometa u Republici Hrvatskoj. Poslovnikom o radu Povjerenstva propisane su najmanje 4 sjednice tijekom godine.

EC Regulatory Committee: radnik Ureda, kao predstavnik Agencije, sudjelovat će u radu Regulatornog odbora Europske komisije za zaštitu civilnog zračnog prometa (Regulatory Committee for Civil Aviation Security).

EC Regulatory Committee – Inspection Working Group: radnik Ureda, kao predstavnik Agencije, sudjelovat će na sastancima radne grupe Regulatornog odbora Europske komisije za zaštitu civilnog zračnog prometa (Regulatory Committee for Civil Aviation Security), formirane za aktivnosti uređenja u području inspekcija zaštite CZP.

ECAC Security Forum: Sudjelovat će se na 2 sjednice ECAC Security Forumu, tijela ECAC-a nadležnog za razvoj i stručne odluke u dijelu izrade preporuka i predlaganja inicijativa u području zaštite civilnog zračnog prometa.

ECAC Guidance Material Task Force: predstavnik Ureda sudjelovat će, kao stalan član, na 3 radna sastanka ECAC GMTF – specijalizirane radne grupe za izradu priručnika i procedura iz područja zaštite civilnog zračnog prometa.

ECAC Workshop: predstavnici Ureda sudjelovat će na 1 radionici ECAC-a u cilju usvajanja najbolje prakse i uputa za operativnu implementaciju preventivnih mjera zaštite civilnog zračnog prometa.

EASA Network of national focal points: predstavnik Ureda sudjeluje u radu mreže nacionalnih kontakata za razmjenu podataka o kibernetičkoj sigurnosti.

EASA European Conflict Zone Alerting System: predstavnik Ureda sudjeluje u radu mreže nacionalnih kontakata (NAA RCZ) za razmjenu i distribuciju EASA SIB-

TSA Project Balkans Training: 2 radnika Ureda sudjelovat će na 2 seminara TSA planirana u 2020. godini, čije održavanje je odgođeno za 2021. godinu zbog pandemije bolesti COVID-19.

EC Aviation Cyber Security Expert Group: radnik Ureda, kao predstavnik Agencije, sudjelovat će u radu na sastancima radne grupe DG MOVE (Mobility and Transport) u suradnji sa DG CNECT (Communications Networks, Content and Technology) formirane za koordinaciju i razmjenu podataka o aktivnostima u Kibernetičkoj sigurnosti u civilnom zračnom prometu.

3.3 Provedba Nacionalnog programa sigurnosti u zračnom prometu

Nacionalni program sigurnosti u zračnom prometu (u daljnjem tekstu: Program sigurnosti) je dokument na razini države koji opisuje regulatorne zahtjeve i aktivnosti koje prepoznati subjekti poduzimaju u cilju održavanja i unaprjeđenja sigurnosti u zračnom prometu, a razvijen je u skladu sa standardima Organizacije međunarodnog

civilnog zrakoplovstva (ICAO) i odgovarajućim EU propisima. ICAO standardi opisani u Annexu 19 daju zajednički okvir, dok se programi sigurnosti koje su razvile države članice razlikuju zbog različitog pogleda na ono što se smatra ključnim za sigurnost u toj državi uzimajući u obzir specifičnosti i kompleksnost njenog okruženja i zrakoplovne industrije. Odgovornosti je države članice da organizira, razvija, kontrolira i kontinuirano poboljšava program sigurnosti na način koji odgovara sigurnosnim potrebama države.

Primjena načela dobrog upravljanja sigurnošću ključna je za kontinuirano poboljšanje sigurnosti civilnog zrakoplovstva, proaktivno upravljanje sigurnosnim rizicima i najbolje moguće iskorištavanje ograničenih tehničkih resursa. Stoga je kroz Osnovnu Uredbu (EU) 2018/1139 o zajedničkim pravilima u području civilnog zrakoplovstva i osnivanju Agencije Europske unije za sigurnost zračnog prometa (SL L 212, 22.8.2018.) (u daljnjem tekstu: Uredba (EU) 2018/1139) definiran zajednički okvir za planiranje i provedbu mjera za poboljšanje sigurnosti na razini Europske unije, te formalno reguliran status Europskog programa i Plana sigurnosti zračnog prometa. Temeljem zahtjeva iz Uredbe (EU) 2018/1139 države članice su dužne izraditi nacionalni program sigurnosti u skladu sa standardima ICAO Annexa 19 Čikaške konvencije, kao i adekvatan plan sigurnosti u kojem se opisuju mjere koje država članica namjerava poduzeti radi ublažavanja utvrđenih sigurnosnih rizika.

U skladu s odredbama Zakona, Program sigurnosti u Republici Hrvatskoj predlaže Povjerenstvo za upravljanje sigurnošću u zračnom prometu (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo), a donosi ga Vlada Republike Hrvatske.

Povjerenstvo za upravljanje sigurnošću u zračnom prometu kontinuirano pratiti sigurnosne performanse našeg zrakoplovnog sustava, te će u suradnji s relevantnim nadležnim tijelima raditi na rješavanju sigurnosnih pitanja i kontinuiranom poboljšanju sigurnosti civilnog zrakoplovstva.

Agencija aktivno sudjeluje u radu Povjerenstva, prati provedbu Programa sigurnosti u područjima iz svoje nadležnosti, predlaže izmjene i poboljšanja Programa sigurnosti, te obavlja stručne poslove za Povjerenstvo sukladno Odluci o osnivanju Povjerenstva («Narodne novine» broj 129/17 i 25/19).

Trenutno je u Republici Hrvatskoj na snazi Nacionalni program sigurnosti iz 2015. godine koji razrađuje elemente povezane s odgovornostima upravljanja sigurnošću na nacionalnoj razini kako je definirano u međunarodnim standardima i preporučenim praksama. Uzimajući u obzir obveze koje proizlaze iz Uredbe (EU) 2018/1139 i Europskog plana sigurnosti, izmjene koje donosi drugo izdanje ICAO Annex-a 19, te na činjenicu da su ciljevi iz trenutnog Plana sigurnosti u većoj mjeri izvršeni, Agencija će u suradnji s Povjerenstvom nastaviti aktivnosti vezane uz pripremu prijedloga novog izdanja Programa sigurnosti i Plana sigurnosti. Aktivnosti koje su započele početkom 2020. godine su se zbog izvanrednih okolnosti uzrokovanih pandemijom bolesti COVID-19 u većoj mjeri fokusirale na definiranje „osam kritičnih elemenata“ sustava nadzora sigurnosti (State safety oversight (SSO) system) prema ICAO standardima, dok će se usklađivanje Plan sigurnosti s obvezama koje proizlaze iz Europskog plana sigurnosti za razdoblje 2021.-2025. osigurati tijekom 2021. godine.

Europski plan sigurnosti definira zadatke koji su u nadležnosti zemalja članica (Member State Task - MST), a koji su temeljeni na sigurnosnim prioritetima utvrđenima u suradnji s državama članicama. Novim izdanjem Plana sigurnosti razradit će se aktivnosti potrebne za kvalitetnu i efektivnu provedbu MST. zadataka iz Europskog plana sigurnosti za razdoblje 2021.-2025., koji od država članica tijekom idućeg razdoblja između ostalog zahtjeva nastavak rada na unaprjeđenju Programa sigurnosti (MST.001) i promociji sustava upravljanja sigurnošću (MST.002) i to:

- osiguravanju učinkovite provedbe zahtjeva koji se odnose na nadležno tijelo (Authority Requirements),
- otklanjanju nedostataka vezanih uz sposobnost države članice da provede adekvatan nadzor sigurnosti, kao preduvjeta za učinkovitu provedbu Programa sigurnosti,
- osiguravanju učinkovite koordinacije između državnih tijela koja imaju ulogu u upravljanju sigurnošću,

- osiguravanju da zrakoplovni inspektori imaju odgovarajuće kompetencije za razvoj i implementaciju sustava nadzora temeljenog na riziku i performansama,
- uspostavljanju politike i postupaka za implementaciju nadzora temeljenog na rizicima i performansama (risk and performance based oversight) uključujući i smjernice kako prihvaćati i nadzirati SMS,
- uspostavljanju politike i postupaka za prikupljanje, analizu, razmjenu i zaštitu sigurnosnih podataka u skladu s Uredbom (EU) br. 376/2014 o izvješćivanju, analizi i naknadnom postupanju u vezi s događajima u civilnom zrakoplovstvu (SL L 122, 24.4.2014.) (u daljnjem tekstu: Uredba (EU) 376/2014),
- unaprjeđenju procesa definiranja pokazatelja performanse sigurnosti na državnoj razini,
- osiguravanju redovitog preispitivanja politike sigurnosti, te preispitivanja učinkovitosti i ažuriranosti Programa sigurnosti,
- potaknuti distribuciju materijala za promicanje i unaprjeđenje sigurnosti koje je razvila Europska mreža za promicanje sigurnosti, SMICG i drugi relevantni izvori itd.

Ostali MST zadaci su vezani uz sve domene zrakoplovstva kao npr. održavanje redovitog dijaloga s nacionalnim operatorima zrakoplova na temu FDM programa (program praćenja podataka o letu) (MST.003), bolje razumijevanje strukture vlasništva nadziranih subjekata (MST.019), problematika vezana uz gubitak civilno-vojnog razdvajanja (MST.024), implementacija SESAR RWY safety solutions (MST.029) itd., te će razrada aktivnosti za njihovu provedbu zahtijevati aktivno učešće svih relevantnih subjekata prepoznatih kroz Program sigurnosti. Novi zadaci koje donosi revizija Europskog plana sigurnosti za razdoblje 2021.-2025. se odnose na aktivnosti vezane uz jačanje meteoroloških znanja pilota PPL/LAPL (MST.036), bolje razumijevanje i nadzor domene Human Factor (MST.027), te uređenje složenost zračnog prostora (MST.038). Za rješavanje problematike vezane uz složenost zračnog prostora očekuje se suradnja s Nacionalnim povjerenstvom za upravljanje zračnim prostorom koje je sukladno ovlastima iz Zakona nadležno za učinkovito strateško upravljanje zračnim prostorom.

Na temelju dugogodišnjeg iskustva praćenja performansi sigurnosti Agencija je prepoznala prostor za poboljšanja postojećeg sustava, kao što je: definiranje granične linije na temelju prosjeka dužeg vremenskog perioda, praćenje indikatora na temelju broja ciklusa (umjesto sadašnjih broja sati naleta), jasnije definiranje hazarda koji se uzimaju u obzir pri razmatranju pojedinih indikatora itd., te će se provedba istih osigurati kroz reviziju Programa sigurnosti.

U svezi provedbe trenutno važećeg Programa sigurnosti i Plana sigurnosti obveze Agencije će tijekom 2021. godine biti usmjerene na nastavak rada na definiranju mjera potrebnih za ublažavanje rizika na temelju provedene procjene, te kontinuiranom nadzoru nad provedbom učinkovitosti dogovorenih mjera za ublažavanje rizika.

Sudjelovanjima na međunarodnim sastancima i radionicama Agencija će aktivno pratiti teme vezane uz prevenciju pojedinih rizika, poduzimati odgovarajuće mjere, te raditi na unaprjeđenju kulture sigurnosti kroz kontinuiranu distribuciju relevantnih informacija prema zrakoplovnoj industriji.

Agencija će i tijekom 2021. godine nastaviti obavljati stručne poslove vezane za sustav izvješćivanja o događajima povezanim sa sigurnošću u zračnom prometu, statistički pratiti trendove sigurnosti, pripremati periodička izvješća o sigurnosti, te koordinirati i pratiti provedbu zadataka koje Povjerenstvo dodijeli Agenciji.

3.4 Upravljanje sigurnosnim rizicima

Upravljanje sigurnosnim rizicima ključna je komponenta sustava upravljanja sigurnošću (SMS), a uključuje postupke vezane uz identifikaciju opasnosti, procjenu sigurnosnog rizika, ublažavanje sigurnosnog rizika i prihvaćanje rizika. Upravljanje sigurnosnim rizicima je kontinuirana aktivnost u zrakoplovstvu. Stalnim

promjenama u sustav se uvode i nove opasnosti, a neke opasnosti i povezani sigurnosni rizici se s vremenom mogu promijeniti. Učinkovitost provedenih strategija i mjera za ublažavanja sigurnosnih rizika mora se kontinuirano pratiti kako bi se utvrdilo da li su postignuti željeni rezultati i da li je potrebno uvođenje dodatnih mjera.

Države moraju prepoznati potencijalne sigurnosne rizike za zrakoplovni sustav koji nadziru. U tu svrhu se tradicionalne metode prepoznavanje problema, kako što su analize uzroka nesreće i ozbiljnih nezgoda, nadopunjuju s proaktivnim procesima. Proaktivni procesi se temelje na mjerenju, praćenju i kontroliranju pokazatelja performansi sigurnosti cjelokupnog sustava što omogućuje ranu detekciju potencijalnih opasnosti, uskih grla i latentnih stanja koja mogu doprinijeti pojavi nesreća i ozbiljnih nezgoda. Sve dok se sigurnosni rizici drže pod odgovarajućom razinom kontrole, sustav zrakoplovstva koji je otvoren i dinamičan može biti i siguran.

U skladu s internim sustavom upravljanja sigurnošću i uspostavljenim reaktivnim i proaktivnim procesima, u Agenciji se od početka 2010. godine sustavno prikupljaju i obrađuju sva izvješća o događajima vezanima za sigurnost zračnog prometa, a periodička izvješća o sigurnosti se dostavljaju Odboru za sigurnost Agencije (Safety Board) i Povjerenstvu za upravljanje sigurnošću zračnog prometa. Periodičkim izvješćima o sigurnosti prate se trendovi kretanja pokazatelja performanse sigurnosti prema kategorijama i razinama definiranim u Programu sigurnosti. Takva analiza upozorava na pozitivne ili negativne trendove kretanja što je izravni indikator stanja sigurnosti i pokazatelj učinkovitosti poduzetih mjera.

Pokazatelji performanse sigurnosti su definirani na principima Europskog programa sigurnosti i smjernicama Europskog plana sigurnosti, te na osnovu podataka o sigurnosti zračnog prometa u Republici Hrvatskoj.

Inicijalni pokazatelji određuju se prema procijenjenim rizicima koji proizlaze iz podataka prikupljenih preko sustava izvješćivanja o događajima povezanim sa sigurnošću, nesrećama i ozbiljnim nezgodama zrakoplova, ali i iz obavljenih nadzora, statističkog praćenja i ostalih izvora podataka.

Za svaki pokazatelj određene su granične vrijednosti, a trendovi kretanja istih se prate i analiziraju. Značajnija odstupanja se detaljnije analiziraju i u slučaju prepoznavanja opasnosti omogućavaju definiranje aktivnosti usmjerenih na ublažavanje i kontrolu rizika i po potrebi predlaganje izmjene Nacionalnog programa sigurnosti u zračnom prometu.

Svi prijavljeni događaji se analiziraju u cilju identifikacije opasnosti, procjene rizika i definiranja mjera za ublažavanje rizika, te se razvrstavaju po pokazateljima definiranim u Programu sigurnosti zračnog prometa. Prva razina pokazatelja performanse sigurnosti (Safety Performance Indicators - SPI) su podaci o broju nesreća i ozbiljnih nezgoda u određenom vremenskom razdoblju. Druga razina SPI su podaci o broju događaja kategoriziranih kao nezgode u određenom vremenskom razdoblju. Nezgode se razvrstavaju prema kategorijama događaja u skladu s ICAO ADREP taksonomijom. Za potrebe praćenja relevantnih pokazatelja performanse sigurnosti na ovoj razini se prate sljedeće kategorije rizika: CFIT (Kontrolirani let u teren), LOCF (Gubitak kontrole nad zrakoplovom u letu), MAC (Opasno približavanje/gubitak separacije/ sudar zrakoplova u zraku), RI (Neodobreni upad na uzletno-sletnu stazu), RE (Izlijetanje sa uzletno-sletne staze), BS (Sudar s pticom), ADRM (Događaj vezan uz dizajn aerodroma, usluge ili funkcionalnosti) i RAMP (događaj povezan s pružanjem zemaljskih usluga). Treća razina SPI su pokazatelji vezani uz praćenje definiranih specifičnih događaja prema određenim kategorijama, kako je definirano u Nacionalnom programu sigurnosti zračnog prometa. To su događaji koji mogu predstavljati rizik za sigurnost civilnog zrakoplovstva, a koji prema procjeni rizika nisu kategorizirani kao nezgode. Izvor podataka je ECCAIRS baza - softver koji koriste države članice i Europska središnja baza podataka za pohranu izvješća o događajima.

I tijekom 2021. godine Agencija će nastaviti održavati redovite sastanke Odbora za sigurnost Agencije koji na strateškoj razini analizira periodična izvješća o sigurnosti zračnog prometa, prati performanse sigurnosti, definira prioritete i osigurava provedbu aktivnosti za kontrolu i ublaživanje rizika.

Izvanredne okolnosti uzrokovane pandemijom bolesti COVID-19 rezultirale su ekstremnim smanjenjem operacija svih subjekata tijekom 2020. godine. Proaktivno sagledavajući promjene u zrakoplovnoj industriji, postoji opravdana bojazan da zbog nesigurnosti i ekonomskog pritiska dođe do degradacije sustava upravljanja koji osigurava organizaciji prepoznavanje i učinkovito upravljanje svojim rizicima, gubitka resursa i potrebnih kompetencija itd. Velika težnja za povratak normalnim operacijama i ekonomski opstanak može na štetu sigurnosti smanjiti fokus sa za sigurnost zračnog prometa bitnih ljudskih i organizacijskih čimbenika.

Za borbu protiv ekonomskih izazova povezanih s pandemijom bolesti COVID-19, zrakoplovna industrija je uvela i još uvijek uvodi promjene u poslovnim modeliranju i aktivnostima. Za Agenciju kao nadležno tijelo od presudnog je značaja da razumije svaku takvu promjenu i pravovremeno prepozna sigurnosni utjecaj takve promjene.

Procjene rizika koje provode organizacije i nadležne zrakoplovne vlasti izrađuju se u kontekstu specifičnih operacija i operativnog okruženja, što znači da značajne promjene mogu dovesti u pitanje i efikasnost sadašnjih metoda i alata identifikacije opasnosti i procjene rizika.

Kako se složeni zrakoplovni sustav u 2021. godini bude vraćao u normalne operacije, nesumnjivo će se pojaviti i nove opasnosti koje proaktivno treba sagledati. Treba uzeti u obzir i činjenicu da trenutno postoji značajan broj izuzeća, produljenja i narušenih sigurnosnih barijera.

U cilju održavanja sigurnosti zračnog prometa, ali i osiguranja uvjeta za odvijanje operacija, Agencija surađuje s EASA-om i nadziranim subjektima kako bi pravovremeno identificirala nove sigurnosne probleme i poduzela mjere u otklanjanju istih.

S tim u svezi Agencija će i tijekom 2021. godine kontinuirano nastaviti:

- sustavno raditi na identifikaciji novih opasnosti, uzimajući u obzir i opasnosti prepoznate u EASA dokumentu „Review of Aviation Safety Issues Arising from the COVID-19 Pandemic“;
- preispitivati postojeće rizike i opasnosti kako bi osigurala kontinuiranu valjanost i prikladnost mjera za ublažavanja rizika;
- staviti veći naglasak na nadzor temeljen na performansama (RBO - Risk Based Oversight) kod kojeg se planiranje nadzora bazira na kombinaciji profila rizika subjekta i njegovih sigurnosnih performansi, a nadzor je u najvećoj mjeri fokusiran na procjenu efikasnosti sustava upravljanja rizicima i osiguranje usklađenosti (compliance).
- kod kontinuiranog nadzora veći naglasak dati i drugim alatima i metodama nadzora, kao što je desktop audit, intervjui na daljinu, konferencijski pozivi i video konferencije itd.

U skladu sa zahtjevima koji uređuju sustav upravljanja nadležnih tijela (ARx zahtjevi), Agencija je uspostavila proces identifikacije i kontrole internih rizika koji bi mogli utjecati na procese i sposobnosti Agencije u provođenju aktivnosti iz njene nadležnosti.

Proces upravljanja internim rizicima omogućuje Agenciji:

- razumijevanje rizika kojima je organizacija izložena,
- rukovodstvu daje sigurnost i uvjerenje o tome da su implementirane odgovarajuće strategije i postupci smanjenja rizika koji bi mogli ugroziti ostvarivanje željenih ciljeva, te
- osigurava proaktivno i pravovremeno sagledavanje promjena koje bi mogle utjecati na sposobnosti Agencije da izvrši svoje zadaće i obavlja svoje dužnosti kako je određeno Zakonom o zračnom prometu, Uredbom (EU) br. 2018/1139 i njezinim provedbenim propisima.

Sve identificirane opasnosti se sustavno i proaktivno analiziraju kroz Registar rizika (tzv. Hazard Log) uzimajući u obzir ljudske faktore i organizacijske čimbenike Agencije, ključne procese, interno i vanjsko okruženje i točke suradnje, promjene itd. Provedba aktivnosti za kontrolu i ublažavanje rizika, te praćenje njihove efektivnosti se kontinuirano i sustavno pratiti kroz svakodnevni rad Ureda upravljanja kvalitetom i sigurnosti zračnog prometa, te sastanke Odbora za sigurnost Agencije.

Predstavnici Agencije će tijekom 2021. godine nastaviti aktivno sudjelovati u radu EASA radne grupe za područje sustava upravljanja sigurnošću (SM TeB) koja je dio savjetodavne strukture EASA-e i koja se bavi rješavanjem pitanja provedbe SSP-a i EPAS-a, kao i u radu Mreže analitičara EASA-e (Network of analysts – NoA), te kontinuirano razmjenjivati informacije o sigurnosti s EASA-om i ostalim državama članicama u cilju osiguranja adekvatne analize podataka o sigurnosti na europskoj razini.

U skladu sa Sporazumom o suradnji Agencije i Agencije za istraživanje nesreća u zračnom, pomorskom i željezničkom prometu, Agencija ima pristup Nacionalnoj bazi podataka o događajima povezanim sa sigurnošću, nesrećama, ozbiljnim nezgodama i nezgodama zrakoplova. Nacionalna baza podataka je dio ECCAIRS sustava. Agencija administrira podatke o događajima u bazi putem instalirane aplikacije ECCAIRS Browser uključujući reviziju podataka, unos preliminarne analize i završne analize (kada je primjenjivo).

Agencija u suradnji s Agencijom za istraživanje aktivno prati rad grupe koja u okviru EASA-e radi na razvoju i testiranju nove verzije ECCAIRS 2.0 sustava koja bi trebala donijeti poboljšanja u pojedinim funkcionalnostima sustava.

ECCAIRS 2.0 će biti rješenje temeljeno na uslugama u oblaku (cloud based solution) koje će omogućiti i vanjskim sustavima i korisnicima prikupljanje zapisa, ažuriranje i pristupanje podacima.

Arhitektura ECCAIRS 2.0 ima značajne prednosti jer više neće biti potrebne brojne lokalne instalacije računala / poslužitelja, korisnici će moći koristiti bilo koji web-preglednik za pristup sustavu, lakše održavanje u smislu centralnog ažuriranja softvera, kao i za središnje održavanje ADREP taksonomije, integracija u Data4Safety program s mogućnostima napredne analitiku i poboljšanja kvalitete podataka.

Implementacija nove ECCAIRS 2.0 verzije sustava se očekuje početkom 2021. godine, te s time u svezi Agencija planira provesti usklađivanje postojećih procedura i protokola, te promocijom informacija upoznati zrakoplovnu industriju s promjenama i prednostima koje novi sustav donosi.

Agencija kontinuirano prati aktivnosti koje Europska komisija i EASA-a poduzimaju u svezi uspostave zajedničkog europskog sustava klasifikacije rizika koji bi trebao osigurati integrirani i usklađeni pristup upravljanju rizicima u europskom sustavu zrakoplovstva, te na taj način omogućiti organizacijama, državama članicama, Komisiji i EASA-i da usklađeno djeluju u smjeru poboljšanja sigurnosti. Objava provedbenih zahtjeva u vezi s zajedničkim europskim sustavom klasifikacije rizika očekuje se početkom 2021. godine. Novi zahtjevi bi trebali dati smjernice državama članicama na koji način da propituju klasifikacije sigurnosnih rizika za događaje koje su ocijenile organizacije, te definirati postupak konverzije rizika dobivenih RAT i ARMS metodologijama. Kada se događaji bilježe pomoću drugih metodologija klasifikacije rizika, pregled klasifikacija sigurnosnih rizika mogao bi se, gdje je to primjenjivo, temeljiti na nacionalnim postupcima pretvorbe. U svrhu osiguranja implementacije navedenih zahtjeva, Agencija će tijekom 2021. godine revidirati relevantne procedure Priručnika sustava upravljanja sigurnošću, te predložiti potrebne izmjene Programa sigurnosti.

Uredba Komisije (EU) br. 2019/317 o utvrđivanju programa performansi i sustava utvrđivanja naknada u okviru jedinstvenog europskog neba i stavljanju izvan snage provedbenih uredaba (EU) br. 390/2013 i (EU) br. 391/2013 utvrđuje stope događaja sa sigurnosnim utjecajem vezanim uz neodobreni upad na uzletno-sletnu stazu (RI) i narušavanje minimuma razdvajanja (MAC) na razini Unije kao pokazatelje koji se trebaju pratiti svake

Croatian Civil Aviation Agency

HRVATSKA AGENCIJA ZA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO GODIŠNJI PROGRAM RADA ZA 2021. GODINU

godine tijekom trećeg referentnog razdoblja (RP3). Takvi podaci su se do sada pratili od strane AST radne grupe i EUROCONTROLA, a od iduće godine informacije o ovim pokazateljima će se dostavljati Europskoj komisiji.

Agencija sudjeluje u radu Mreže za promociju sigurnosti (SPN) kao dobrovoljnog partnerstva između EASA-e, država članica i zrakoplovnih organizacija. Cilj je Mreže poboljšati sigurnost zrakoplovstva u Europi pružanjem okvira za suradnju u pogledu aktivnosti promocije sigurnosti u svim državama članicama. Neki od zajedničkih ciljeva članova mreže za promociju sigurnosti su razmjena informacija i materijala, koordiniranje aktivnosti promocije, suradnja i razmjena zajedničkih aktivnosti (dizajn, razvoj, objavljivanje, prevođenje i širenje sigurnosnih informacija). Promocija sigurnosti provodi se kroz aktivnosti u različitim domenama: *Safety Management, Air Ops, Rotorcraft, General Aviation, Drones i COVID-19* u okviru kojih će i Agencija tijekom 2021. godine provoditi svoje aktivnosti promocije sigurnosti.

4. DRUGI ZNAČAJNI POSLOVI IZ DJELATNOSTI AGENCIJE

4.1 Rad na izradi nacrtu prijedloga podzakonskih propisa

Agencija je, sukladno članku 5. stavku 14. Zakona, nadležno tijelo za pripremu nacrtu prijedloga podzakonskih propisa iz svoje nadležnosti koje donosi resorni ministar na temelju Zakona.

U skladu s navedenom nadležnošću, Agencija će tijekom 2021. godine nastaviti kontinuirano analizirati potrebu za izradom nacrtu prijedloga podzakonskih propisa u skladu s potrebama zrakoplovne industrije, rezultatima provedenih nadzora i primjene važećih propisa, regulatornim promjenama u Republici Hrvatskoj i EU te zbog obaveze usklađivanja s važećim ICAO standardima i procedurama koje ICAO periodično ažurira kroz usvajanje amandmana. Pod izradom nacrtu prijedloga podzakonskih propisa podrazumijeva se izrada nacrtu prijedloga novih pravilnika iz nadležnosti Agencije, kao i izmjene i dopune postojećih.

Uzimajući u obzir činjenicu da je većina zahtjeva iz područja civilnog zrakoplovstva inkorporirana u EU propise, Agencija sukladno internoj proceduri prati nacrtu EU propisa, postupak njihovog donošenja pred tijelima EU kao što su AVIA radna skupina u okviru Vijeća Europske unije, EASA i SES komitološki odbori kao i Europska komisija koja je nadležna za donošenje brojnih delegiranih akata. Agencija prati objavu propisa Unije u Službenom listu EU te provodi analizu potrebe donošenja provedbenih propisa. Navedeno se potom dostavlja na znanje i resornom Ministarstvu radi unošenja u IKOS bazu i informiranja Ministarstva vanjskih i europskih poslova. Osim toga, Agencija prati i druge regulatorne promjene, kao i sigurnosne standarde i uopće potrebe zrakoplovne industrije, temeljem čega procjenjuje potrebu izmjena i/ili dopuna postojećih, donošenja novih propisa ili ratifikacije međunarodnih konvencija. Ukoliko regulatorne promjene unutar civilnog zrakoplovstva zahtijevaju promjenu propisa koji nije u nadležnosti Agencije i resornog ministarstva, Agencija pravovremeno o tome obavještava druga nadležna javna tijela, kao što je primjerice slučaj s obveznim osiguranjima u prometu.

I tijekom 2021. godine Agencija će voditi računa o potrebama zrakoplovne industrije pri izradi nacrtu prijedloga podzakonskih propisa, te u okviru svoga rada u tijelima institucija Europske unije. U tom cilju, poticati će se sudjelovanje zrakoplovnih subjekata pri izradi nacrtu prijedloga podzakonskih propisa kroz raznovrsne oblike savjetovanja, specijaliziranih sastanaka, radionica i drugih oblika komunikacije koji imaju za cilj pridonijeti kvaliteti budućih propisa. Nacrti prijedloga pravilnika objavljivat će se putem portala „e-savjetovanja“ čime je omogućena kvalitetnija provedba javne rasprave i savjetovanja te prikupljanje komentara i prijedloga.

4.1.1 Pravilnici i ostale regulatorne aktivnosti

Agencija planira, sukladno gore navedenim nadležnostima, tijekom 2021. godine započeti rad na nekoliko pravilnika i to: zbog uočenih potreba za konsolidiranjem materije u području letačkih operacija i licenciranja zrakoplovnog osoblja, zbog usklađivanja sa zadnjim usvojenim amandmanima ICAO standarda u području aerodroma te zbog stupanja na snagu EU uredbi u području licenciranja pilota balona i jedrilica zbog kojih će dva važeća pravilnika postati nepotrebna. Nisu planirani pravilnici za provedbu EU propisa budući da u ovom trenutku ne postoji propis za koji bi bio potreban provedbeni pravilnik, a da isti već nije u postupku donošenja.

Agencija će tako raditi na izradi nacrtu sljedećih pravilnika koji se potom stavljaju na portal „e-savjetovanja“ te nakon provedene javne rasprave upućuju resornom ministru na daljnje postupanje (nazivi pravilnika ne moraju nužno biti identični):

1. Pravilnik o uvjetima i načinu upotrebe sportsko rekreativnih zrakoplova,
2. Pravilnik o aerodromima,
3. Pravilnik o helidromima,

4. Pravilnik o vremenu otvorenosti aerodroma,
5. Pravilnik o osposobljavanju, ispitima, dozvolama i ovlaštenjima pilota balona, i
6. Pravilnik o osposobljavanju, ispitima, dozvolama i ovlaštenjima pilota jedrilica.

Rad na prijedlogu izmjena Zakona o zračnom prometu započeo je unutar Agencije još 2017. godine nakon odluke resornog ministra kojom se imenuju tri predstavnika Agencije za članove radne grupe za izradu Nacrta prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama navedenog Zakona. Rad na konceptu planiranih izmjena će se intenzivirati u 2021. godini kako bi bile adresirane sve potrebne promjene i u međuvremenu doneseni europski propisi, posebice uzevši u obzir Uredbu (EU) 2018/1139 Europskog parlamenta i Vijeća o zajedničkim pravilima u području civilnog zrakoplovstva i osnivanju Agencije Europske unije za sigurnost zračnog prometa (SL L 212, 22.8.2018.) te izmijenjeni prijedlog Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o implementaciji Jedinog europskog neba (COM(2020)579 final), ukoliko isti stupi na snagu. Osim toga, od zadnjih izmjena i dopuna Zakona 2014. godine stupio je na snagu niz provedbenih uredbi Unije koje zahtijevaju dublje promjene Zakona kako bi isti odgovarao novim trendovima u zrakoplovstvu i aktima Unije koji se tek trebaju donijeti. Uz to, potrebne izmjene Zakona utječu i na druge regulatorne aktivnosti Agencije, prvenstveno na donošenje novih ili izmjenu postojećih pravilnika, što u ovom trenutku nije moguće zbog ograničenja postavljenih Zakonom. Dosad su, između ostalog, identificirana sljedeća pitanja koje je potrebno dodatno razraditi u tekstu Zakona: bespilotni zrakoplovi, državni zrakoplovi, sustav upravljanja sigurnošću, status i pravni položaj Agencije, naknade zračnih luka, pružanje zemaljskih usluga, zaštita okoliša, uskrata pružanja usluga u zračnoj plovidbi, postupanje i ovlasti inspektora, međunarodni sporazumi, registar civilnih zrakoplova, registrirane površine, pojedine ovlasti za donošenje propisa te prekršajne odredbe. Kada to okolnosti dopuste i rad na izmjenama i dopunama Zakona o zračnom prometu se ponovno intenzivira, imenovani predstavnici Agencije će biti spremni na sudjelovanje.

U skladu sa zakonskim ovlastima, Agencija će tijekom 2021. godine izdavati i naredbe o zrakoplovnoj sigurnosti (Air Safety Order – ASO) u pitanjima iz područja civilnog zrakoplovstva u kojima je izdavanje istih potrebno kako bi se omogućila provedba zakona i pravilnika, odnosno zrakoplovne sigurnosne informacije (Air Safety Information Letter – ASIL) kako bi se zainteresiranim subjektima pružile detaljnije informacije o zahtjevima iz važećih hrvatskih ili europskih propisa ili kako bi ih se informiralo o stvarima od interesa za sigurnost civilnog zračnog prometa.

Agencija će nastaviti pratiti ICAO državna pisma (ICAO State Letters) i upućivati ih nadležnim unutarnjim ustrojstvenim jedinicama radi pravodobnog informiranja o izmjenama ICAO standarda i procedura te sukladno tome potrebnim intervencijama u važeće propise, odnosno drugim potrebnim aktivnostima.

Agencija će davati i mišljenja na nacрте prijedloga propisa iz nadležnosti drugih državnih tijela i pravnih osoba s javnim ovlastima.

4.1.2 Praćenje EU propisa i nacрта EU propisa

Praćenje EU propisa omogućuje pravovremeno planiranje njihove implementacije. EU propisi se dinamično razvijaju u gotovo svim područjima civilnog zrakoplovstva radi čega mora biti osiguran mehanizam praćenja još u fazi prije njihove objave u Službenom listu EU. U Agenciji je uspostavljena procedura koja uređuje način kontinuiranog praćenja i obavezne aspekte analize nacрта EU propisa iz područja nadležnosti Agencije. Ovaj postupak, koji obavljaju sve unutarnje ustrojstvene jedinice Agencije u okviru svog djelokruga rada, će se nastaviti i u 2021. godini kako bi se na vrijeme utvrdila potreba donošenja provedbenog podzakonskog propisa, što podrazumijeva i eventualnu potrebu izmjena odredbi postojećih provedbenih propisa.

Podaci prikupljeni kroz ovaj postupak koristit će se za pravovremenu reakciju na razini države, u sklopu raznovrsnih radnih tijela koja sudjeluju u zakonodavnim postupcima Europske unije. U tom smislu Agencija će

također nastaviti pružati stručnu pomoć resornom Ministarstvu pri izradi prijedloga stajališta Republike Hrvatske za potrebe sudjelovanja u radu Vijeća Europske unije.

Na sličan način, kao u postupku analize nacрта EU propisa, Agencija postupa i s propisima koji su već stupili na snagu i tako osigurava da se planovi implementacije za svaki pojedini propis donose pravovremeno te da su rezultat stručne analize, a temeljem istih se utvrđuje potreba za regulatornim izmjenama, dodatnim aktivnostima sa zrakoplovnom industrijom ili internim promjenama (procedura, certifikata, osposobljavanja i sl.).

4.2 Ekonomska regulacija u zračnom prometu

Agencija će u 2021. godini nastaviti obavljati poslove ekonomske regulacije u području civilnog zračnog prometa. Poslovi ekonomske regulacije obuhvaćaju sljedeće:

- Utvrđivanje jediničnih cijena rutnih i terminalnih naknada;
- Odobravanje cjenika naknada zračnih luka i visine naknade za zaštitni pregled;
- Nadzor ekonomske sposobnosti subjekata u civilnom zrakoplovstvu Republike Hrvatske.

Pri obavljanju navedenih poslova u 2021. godini, Agencija će uvažavati specifičnosti izazvane pandemijom bolesti COVID-19, oslanjajući se pritom na smjernice EASA-e i Europske komisije. Tako pojedine zračne luke imaju u planu aktivaciju poticajnih mjera za oporavak prometa, a Agencija će u 2021. godini nadzirati njihovu provedbu.

4.2.1 Utvrđivanje jediničnih cijena rutnih i terminalnih naknada

U skladu s odredbama Pravilnika o utvrđivanju rutnih i terminalnih naknada («Narodne novine» broj 91/13), Agencija utvrđuje jedinične cijene rutnih i terminalnih naknada za naplatne zone u Republici Hrvatskoj, u skladu s EUROCONTROL-ovim Sustavom rutnih naknada i odgovarajućim EU propisima. Tijekom 2021. godine, Agencija će u propisanom postupku utvrditi prijedlog jedinstvene konačne baze troškova i konačnu jediničnu cijenu rutnih naknada Republike Hrvatske za 2022. godinu, te iste uputiti u daljnji postupak donošenja pred Proširenim odborom za rutne naknade (*Enlarged Committee for Route Charges*) EUROCONTROL-a. Isto tako, Agencija će utvrditi konačne baze troškova i konačne jedinične cijene terminalnih naknada Republike Hrvatske za 2022. godinu. Jedinične cijene rutnih i terminalnih naknada objavljuju se na način uobičajen u zračnom prometu putem Zbornika zrakoplovnih informacija Republike Hrvatske (AIP) i EUROCONTROL-ovih okružnica (*Information Circulars*).

Agencija je stalni član Proširenog odbora za rutne naknade (*Enlarged Committee for Route Charges*) koji je dio nadzorne strukture EUROCONTROL-a, a sastoji se od predstavnika država članica. Također, u okviru ovog odbora djeluje i stalna radna grupa (Study group) čiji zadaci se sastoje u razmatranju različitih financijskih pitanja u organizaciji procesa prikupljanja i obrade podataka koje zemlje članice dostavljaju EUROCONTROL-u i Europskoj komisiji. Agencija ima stalnog predstavnika u okviru ove radne grupe.

4.2.2 Odobravanje cjenika naknada zračnih luka i visine naknade za zaštitni pregled

Agencija temeljem članka 42. Zakona odobrava cjenike naknada zračnih luka, kao i njihove izmjene. Sustav nadzora nad naknadama zračnih luka uspostavljen je od strane ICAO-a te je postao obavezujući za sve države članice Europske unije Direktivom 2009/12/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 2009. o naknadama zračnih luka (SL L 70, 14. 3. 2009) (u daljnjem tekstu: Direktiva 2009/12/EZ). Navedena Direktiva transponirana je u hrvatski pravni sustav Pravilnikom o naknadama zračnih luka («Narodne novine» broj 65/15) koji se temeljem članka 42. stavka 2. Zakona primjenjuje na odgovarajući način na sve zračne luke u Republici

Hrvatskoj. Pojam naknada zračnih luka odnosi se na davanje koje se naplaćuje u korist upravnog tijela zračne luke i koje plaćaju korisnici zračnih luka za korištenje objekata, sredstava, uređaja i usluga koje isključivo pruža tijelo zračne luke i koje se odnose na slijetanje, uzlijetanje, sustave rasvjete, boravak parkiranog zrakoplova, te skrb putnika i prtljage. Takve naknade, odnosno cjenici (ili njihov dio), podložni su odobrenju Agencije kao i pripadajuće poticajne mjere. Cilj ovakvog regulatornog okvira jest osigurati transparentnost poslovanja i naplatu stvarnih troškova te spriječiti diskriminaciju pojedinih korisnika zračnih luka kroz redovan sustav konzultacija s korisnicima zračne luke i nadzor Agencije putem odobravanja cjenika. Iz istog razloga, a sukladno člancima 42. i 120. Zakona, naknadu koja se naplaćuje radi provođenja zaštitnog pregleda putnika i njihove ručne prtljage te predane putničke prtljage također odobrava Agencija.

4.2.3 Nadzor ekonomske sposobnosti subjekata u civilnom zrakoplovstvu Republike Hrvatske

Operatori aerodroma

Na osnovu Pravilnika o izdavanju svjedodžbe aerodroma i odobrenja za uporabu aerodroma («Narodne novine» broj 14/16), utvrđuje se potreba procjenjivanja financijskog položaja operatora aerodroma u okviru izdavanja i redovitog nadzora imatelja svjedodžbe aerodroma. Navedenim Pravilnikom propisano je da operator aerodroma dokazuje svoju ekonomsku sposobnost dostavljanjem potrebne financijske dokumentacije tj. dokaze o ekonomskoj sposobnosti. Isto tako imatelji svjedodžbe aerodroma kontinuirano su dužni dostavljati dokaze o ekonomskoj sposobnosti operatora aerodroma za prethodnu kalendarsku godinu.

Pregled financijskih izvješća uključuje i pregled planova poslovanja za buduće razdoblje u kojem se glavni naglasak stavlja na kontinuitet poslovanja i financijsku sposobnost u području sigurnosti operacija na aerodromima.

Zračni prijevoznici

U skladu sa zahtjevima Uredbe (EZ) br. 1008/2008 o zajedničkim pravilima za obavljanje zračnog prijevoza u Zajednici (preinaka) (SL L 293, 31.10.2008.) i Uredbe 2019/2 o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1008/2008 o zajedničkim pravilima za obavljanje zračnog prijevoza u Zajednici (SL L 11, 14.1.2019.), Agencija je ovlaštena utvrđivati financijski položaj zračnih prijevoznika. Agencija je gore navedeni EU propis razradila internim dokumentom „Postupak za izdavanje, kontinuirano praćenje valjanosti, privremeno oduzimanje ili trajno oduzimanje Operativne Licencije“ u okviru kojeg se utvrđuju obveze zračnog prijevoznika i procedura procjenjivanja financijskog položaja ovisno o tipu operativne licencije. Postupak razrađuje prikupljanje specifične dokumentacije koja obuhvaća financijska izvješća, izvještaje o bonitetu, planove poslovanja i drugu propisanu dokumentaciju zračnog prijevoznika koja služi provjeri ispunjenja uvjeta financijske sposobnosti u trenutku izdavanja i tijekom kontinuiranog praćenja valjanosti operativne licencije. Isto tako predviđene radnje obuhvaćanju i možebitne promjene tijekom rada operatora (tehničke i financijske) kao i slučajeve privremenog ili trajnog oduzimanja operativne licencije. Za svakog operatora zrakoplova procjenjuje se financijski položaj radi utvrđivanja financijske sposobnosti udovoljavanja tekućim i eventualnim budućim zahtjevima iz područja sigurnosti operacija. Primjenjuje se individualni pristup, jer se vrsta i obim operacija znatno razlikuje od operatora do operatora.

Dana 25. svibnja 2020. godine objavljena je Uredba (EU) 2020/696 Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1008/2008 o zajedničkim pravilima za obavljanje zračnog prijevoza u Zajednici s obzirom na pandemiju bolesti COVID-19, a kojom je omogućeno uvažavanje problema s likvidnošću kod zračnih prijevoznika pod uvjetom da nije ugrožena sigurnost i da postoji realna mogućnost za zadovoljavajuću financijsku sanaciju unutar razdoblja od 12 mjeseci. Stoga će Agencija tijekom utvrđivanja financijske sposobnosti uvažavati okolnosti uzrokovane pandemijom bolesti COVID-19 sukladno odredbama Uredbe (EU) 2020/696.

Pružatelji zemaljskih usluga

Pružanje zemaljskih usluga uređeno je Direktivom Vijeća 96/67/EZ od 15. listopada 1996. o pristupu tržištu zemaljskih usluga u Zajednici (SL L 272, 25.10.1996) (u daljnjem tekstu: Direktiva 96/67/EZ) koja je implementirana Pravilnikom o pružanju zemaljskih usluga («Narodne novine» broj 61/15) i Naredbom o zrakoplovnoj sigurnosti ASO-2010-005 Rev.2 - Postupak i kriteriji za izdavanje Odobrenja za pružanje zemaljskih usluga. Smisao navedenog pravnog okvira jest uvođenje slobode samostalnog obavljanja zemaljskih usluga na svim zračnim lukama otvorenim za komercijalni zračni prijevoz te otvaranje tržišta ostalim pružateljima zemaljskih usluga na zračnim lukama čiji godišnji promet nije manji od 2 milijuna putnika ili 50.000 tona tereta. Pružatelj zemaljskih usluga (koji može biti i zračni prijevoznik), ako je registriran za pružanje zemaljskih usluga, može započeti s obavljanjem tih usluga nakon što dobije odobrenje od Agencije, osim ako na pojedinoj zračnoj luci nije na snazi ograničenje broja pružatelja zemaljskih usluga, a kako je predviđeno gore navedenim propisima. U postupku izdavanja odobrenja Agencija će, između ostalog, provjeriti i financijsku sposobnost pružatelja zemaljskih usluga na način da izvrši uvid u dokumentaciju poput godišnjih i kvartalnih financijskih izvješća, izvješća ovlaštenog revizora, plana poslovanja za sljedeće tri godine, dokaze o bonitetu, izvješća i plana investicija za tekuću i tri naredne godine i drugu dokumentaciju koju Agencija ocijeni potrebnom.

4.3 Odobranje letova

Tijekom 2021. godine Ured za odobranje letova HACZ (u daljnjem tekstu Ured) će u okviru svog djelokruga rada nastaviti obavljati poslove odobravanja komercijalnog zračnog prijevoza inozemnih zračnih prijevoznika iz trećih zemalja u međunarodnom linijskom i povremenom zračnom prijevozu te letačkih operacija i aktivnosti za koje je propisano da se smiju izvoditi samo uz odobrenje Agencije.

Odobrenja za obavljanje komercijalnog zračnog prijevoza zračnim prijevoznicima iz trećih zemalja

Sukladno članku 15. Zakona inozemni zrakoplovi smiju letjeti u hrvatskom zračnom prostoru na temelju odobrenja, a uvjeti i način izdavanja odobrenja propisani su Pravilnikom o odobravanju letova u hrvatskom zračnom prostoru («Narodne novine» broj 50/17), (u daljnjem tekstu Pravilnik).

U skladu s Uredbom Komisije (EU) br. 452/2014 od 29. travnja 2014. o utvrđivanju tehničkih zahtjeva i upravnih postupaka u vezi s letačkim operacijama operatora iz trećih zemalja (SL L 133, 6.5.2014.) EASA vrši provjeru sigurnosti zračnih prijevoznika i izdaje sigurnosno (tehničko) odobrenje (EASA TCO odobrenje) koje je jedan od preduvjeta za izdavanje odobrenja za prometna prava u obavljanju usluga linijskog i povremenog zračnog prijevoza.

Status i relevantne podatke zračnih prijevoznika te popis odobrenih tipova zrakoplova i registarskih oznaka, Ured će provjeravati u EASA-inoj internetskoj bazi, a kada bude potrebno upućivat će zračne prijevoznike da učitane dokumente i podatke moraju održavati valjanima i iste pravovremeno ažurirati.

Uz provjeru sigurnosnog statusa, a prilikom izdavanja odobrenja za prometna prava zračnim prijevoznicima, Ured će osiguravati da su ispunjeni svi ostali propisani uvjeti.

Kada je potrebno, Ured će surađivati s Uredom zaštite zračnog prometa radi provjere usklađenost programa zaštite zračnog prijevoznika s propisima iz područja zaštite civilnog zračnog prometa te uspostave i valjanosti ACC3 statusa prijevoznika koji prevozi robu i poštu iz zračne luke treće zemlje.

Sukladno odredbama Uredbe (EZ) 785/2004 o zahtjevima za zračne prijevoznike i operatore zrakoplova u vezi s osiguranjem i Zakonom o obveznim osiguranjima u prometu («Narodne novine» broj 152/14, 76/13, 75/09,

36/09 i 151/05), Ured će provjeravati potvrde o obveznom osiguranju zračnih prijevoznika od odgovornosti za štetu prouzročenu putnicima, prtljazi, teretu i trećim osobama.

Nadalje, Ured će vršiti provjeru udovoljavanja propisa o buci zrakoplova. Ukoliko zrakoplov ne udovoljava primjenjivom propisu, Ured će na traženje prijevoznika, izdavati izuzeća ukoliko isti dokaže i obrazloži nemogućnost korištenja zrakoplova sukladno standardu Aneksa 16 ICAO Konvencije.

Linijski zračni prijevoz

Pravni okvir za odobravanje prometnih prava u međunarodnom linijskom zračnom prijevozu putnika, robe i pošte zračnim prijevoznicima iz trećih zemalja jesu dvostrani ili mnogostrani međunarodni sporazumi o zračnom prometu koji obvezuju Republiku Hrvatsku, a koje je sklopila ili Europska unija ili Republika Hrvatska s pojedinom trećom zemljom. Prometna prava obuhvaćaju odredbe sporazuma o imenovanju (određivanju) zračnog prijevoznika, operativna prava, odredbe o kapacitetu, raspored linija i dr.

Odobrenja za obavljanje usluga u linijskom zračnom prijevozu izdaju se dva puta godišnje i to za ljetno i zimsko IATA prometno razdoblje. Odobrenja se izdaju i kada se letovi obavljaju na temelju ugovora o letovima sa skupnom oznakom (*code-share*) koje zračni prijevoznici trećih zemalja obavljaju kao marketinški prijevoznici, stavljanjem svojeg broja leta na letove operativnih prijevoznika.

Ured će obavljati konzultacije i kada je neophodno pribavljati prethodno mišljenje od resornog Ministarstva, Uprave za zračni promet, elektroničke komunikacije i poštu, tijela nadležnog za pitanja vezana za uspostavljanje i pružanje usluga linijskog zračnog prijevoza koja proizlaze iz dvostranih i mnogostranih ugovora te za osiguravanje pravilne primjene istih. Ured će pravovremeno resornom Ministarstvu dostavljati informacije o zahtjevima zračnih prijevoznika koji po prvi puta uvode linijski zračni promet u Republici Hrvatskoj kao i informacije o dopunama odobrenja u slučaju povećanja kapaciteta ili dodatnim linijama (paru gradova) pojedinog zračnog prijevoznika, kada je takva dopuna u okviru primjenjivog sporazuma.

Povremeni zračni prijevoz

Sukladno odredbama Pravilnika ili međunarodnih sporazuma, ukoliko su njima regulirani, odobravaju se prometna prava u povremenom zračnom prijevozu. Odobrenja za pojedinačni let ili serije letova u povremenom prometu izdaju se u skladu sa sklopljenim ugovorima o prijevozu između naručitelja prijevoza i zračnog prijevoznika, a u svrhu prijevoza putnika u organizaciji turističkih agencija (paket aranžmani), za posebne događaje sportskog, kulturnog, profesionalnog i drugog karaktera, prijevoza robe (*cargo*) te za obavljanje poslovnih letova, *ad hoc* čarter letova, taksi letova i dr.

Sukladno odredbama Pravilnika, uvjet uzajamnosti i ishodenje izjava o suglasnosti hrvatskih zračnih prijevoznika primjenjivi su kod ishodenja odobrenja za prometna prava četvrte, pete i sedme zračne slobode u povremenom zračnom prijevozu. Ured će zračnim prijevoznicima iznimno odobriti navedena prava na temelju prethodnog pozitivnog mišljenja resornog Ministarstva.

Između ostaloga, Ured će odobravati prijevoz opasne robe zrakom zračnim prijevoznicima iz trećih zemalja (TCO) u skladu sa posebnim propisima donesenim na temelju standarda utvrđenih Konvencijom o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu. Za prijevoz opasne robe zabranjene za prijevoz zrakom u normalnim okolnostima, Ured će izdati odobrenje za prelet i/ili slijetanje nakon što je TCO prijevoznik od inspektora za opasne robe u posebnom postupku ishodio izuzeće za prijevoz takve robe, koje predstavlja prethodno pitanje prilikom izdavanja odobrenja.

S obzirom na brojne poremećaje u prometu koje je uzrokovala pandemija bolesti COVID-19, Ured će u 2021. godini nastaviti pratiti razvoj situacije budući da će ishod iste utjecati na stanje prijevoza putnika i robe u međunarodnom zračnom prometu te posljedično izdavati odobrenja i možebitne brojne izmjene istih zbog većih operativnih odstupanja. Dosadašnji utjecaj pandemije bolesti COVID-19 doveo je do značajnog smanjenja letova

u linijskom i povremenom zračnom prijevozu, a kod pojedinih zračnih prijevoznika i do potpunog otkazivanja letova posebice u linijskom zračnom prometu. Međutim, potrebno je naglasiti kako je primijećen porast taksi letova posebice na letovima na dalekim udaljenostima (*long range flights*).

Potrebno je napomenuti kako s 31. prosincem 2020. godine završava prijelazno razdoblje predviđeno Sporazumom o povlačenju Ujedinjene Kraljevine Velike Britanije i Sjeverne Irske iz Europske unije i Europske zajednice za atomsku energiju nakon čega će Ujedinjena Kraljevina postati treća zemlja. Uzimajući u obzir trajanje prijelaznog razdoblja tijekom izrade plana rada, ostaje otvoreno pitanje vezano za primjenjivi pravni okvir temeljem kojeg će se izdavati odobrenja britanskim prijevoznicima za obavljanje usluga u linijskom zračnom prometu. Ured će postupati u skladu sa smjernicama resornog Ministarstva o primjenjivom pravnom okviru kako bi se osigurao kontinuitet zračnog prometa između Ujedinjene Kraljevine i Republike Hrvatske. Što se tiče izdavanja odobrenja za prometna prava u povremenom zračnom prijevozu, Ured će primjenjivati odredbe Pravilnika, ukoliko ista ne budu drugačije regulirana.

Odobrenja za letačke operacije i aktivnosti za koje je potrebno odobrenje

Osim komercijalnog zračnog prometa, Ured će nastaviti izdavati odobrenja domaćim i inozemnim operatorima za pojedine letačke operacije i aktivnosti u zračnom prostoru Republike Hrvatske za koje je europskim ili nacionalnim propisima predviđeno da se smiju obavljati samo na temelju odobrenja.

Ured će i u 2021. godini provoditi postupak rješavanja zahtjeva i izdavanja odobrenja za: izvanaerodromsko slijetanje i uzlijetanje aviona, helikoptera, balona s posadom, sportsko-rekreativnih zrakoplova, izvanaerodromske skokove padobranom, obavljanje radova iz zraka inozemnih operatora zrakoplova, letove ispod minimalnih visina, izbacivanje i raspršivanje predmeta i drugih tvari iz zrakoplova operatorima iz trećih zemalja, letove ispod mostova i sličnih građevina, dalekovoda i antena, letenje neupravljivih letećih objekata s vlastitim pogonom (pirotehnički objekti i raketni modeli), puštanje slobodnih balona bez posade i korištenje vezanih balona.

Postupak odobravanja obuhvaćat će provjeru valjanosti i sukladnosti s primjenjivim propisima sljedećih dokumenata: certifikata, odobrenja ili svjedodžbi operatora zrakoplova relevantnih za specifičnu operaciju za koju se traži odobrenje, svjedodžbi o plovidbenosti zrakoplova, pilotskih dozvola, ovlaštenja i certifikata o zdravstvenoj sposobnosti i potvrda o obveznom osiguranju. U postupku ishoda odobrenja za letačke operacije, operatori moraju dokazati da se takvim letovima i aktivnostima neće ugrožavati sigurnost zračnog prometa, a u ovisnosti na vrstu i područje operacija, morati će izraditi zadovoljavajuću procjenu rizika. Kada procedura to propisuje, Ured će zatražiti stručna mišljenja zrakoplovnih inspektora nadležnih ustrojstvenih jedinica Agencije ili dostaviti na daljnju procjenu pribavljenu dokumentaciju, a ishod istog će se evidentirati potpisom na listu provjere. Uzimajući u obzir sigurnost operacija, nadležni zrakoplovni inspektor u listi provjere može definirati dodatna ograničenja i uvjete koje je potrebno navesti u odobrenju.

Kao i dosadašnjih godina, tijekom drugog i trećeg kvartala, Ured očekuje povećanje broja zahtjeva za odobravanjem operacija izvanaerodromskog slijetanja i uzlijetanja zrakoplovima (aviona i helikoptera).

Izvanaerodromsko slijetanje i uzlijetanje helikoptera dozvoljeno je samo uz odobrenje Agencije i uz uvjete navedene u odobrenju uzimajući u obzir sigurnost operacija. Odobrenja će se izdavati u svrhu nekomercijalnih operacija, komercijalnog prijevoza putnika te za potrebe obavljanja specijaliziranih operacija radova iz zraka. Sukladno odredbama Pravilnika o izvanaerodromskom slijetanju i uzlijetanju helikoptera («Narodne novine» broj 57/19), operator helikoptera dužan je nakon isteka valjanosti odobrenja Uredu dostaviti obavijest o obavljenim letačkim operacijama. Ured će dostavljene obavijesti uzimati u obzir prilikom evaluacije možebitnih novih zahtjeva operatora, a čije rješavanje, nakon koordinacije s nadležnom ustrojstvenom jedinicom Agencije, može rezultirati ograničenjima kod izdavanja odobrenja.

Osim polijetanja helikoptera s međunarodnih luka u Republici Hrvatskoj na prirodno mjesto za slijetanje helikoptera, odobravat će se letačke operacije polijetanja s privatnih plovila usidrenih u teritorijalnim vodama Republike Hrvatske na kojima je obavljena granična kontrola.

Odobrenja za izvanaerodromska slijetanja i uzlijetanja zrakoplova na kopnenim površinama izdavat će se za nekomercijalne operacije (osim za balone s posadom) ako operator zrakoplova, uz ostale propisane uvjete, dokaže opravdanost potrebe za izvođenjem operacija i broja operacija slijetanja i uzlijetanja te vremenskog razdoblja za koje se traži odobrenje. Odobrenja za izvanaerodromska slijetanja i uzlijetanja izdavat će se i za potrebe specijaliziranih operacija (radovi iz zraka) te za slijetanje i uzlijetanje s vodenih površina.

Temeljem Naredbe o zrakoplovnoj sigurnosti ASO-2012-003 Odobravanje obavljanja operacija radova iz zraka u Republici Hrvatskoj inozemnim operatorima zrakoplova, Ured će izdavati odobrenja za obavljanje specijaliziranih operacija radova iz zraka u svrhu snimanja, iskakanja padobranaca, radova u poljoprivredi i sl. inozemnim operatorima zrakoplova iz trećih zemalja te europskim operatorima samo ukoliko iste obavljaju zrakoplovima na koje se ne primjenjuje Uredba (EU) 2018/1139 o zajedničkim pravilima u području civilnog zrakoplovstva i osnivanju Agencije Europske unije za sigurnost zračnog prometa (Annex I zrakoplovi).

Ured će također izdavati odobrenja za ostale letačke operacije kao što su letovi ispod minimalnih sigurnih visina, letovi ispod mostova i sličnih građevina, dalekovoda i antena, izbacivanje i raspršivanje predmeta i drugih tvari iz zrakoplova u letu, izvanaerodromski skokovi padobranom, letenje neupravljivih letećih objekata s vlastitim pogonom (ispaljivanje raketa i pirotehničkih objekata), letenje slobodnih balona bez posade i korištenje vezanih balona bez posade sukladno primjenjivim propisima kojima se utvrđuju načini, pravila i postupci obavljanja takvih operacija.

Uvjet za izdavanje odobrenja za izvođenje određenih aktivnosti u zračnom prostoru (izvanaerodromski skokovi padobranom, ispaljivanje raketa i pirotehničkih objekata, letenje slobodnih balona bez posade) je odobrenje za uspostavu *Ad hoc* strukture koju izdaje HKZP kako je propisano Pravilnikom o upravljanju zračnim prostorom (Narodne novine 32/18, 104/18) koju mora ishoditi voditelj aktivnosti. *Ad hoc* struktura uspostavlja se zbog sigurnosnih i/ili operativnih razloga kako ne bi došlo do nepredviđenih događaja koji mogu negativno utjecati na sigurnost zračnog prometa.

Ured će, na temelju stručnog mišljenja nadležnog zrakoplovnog inspektora, izdavati odobrenja za prelete i slijetanja u Republiku Hrvatsku inozemnim zrakoplovima koji ne posjeduju standardnu svjedodžbu o plovidbenosti već specijalnu ili ograničenu svjedodžbu o plovidbenosti, dopuštenje za letenje ili sličan dokument kojeg je izdala zrakoplovna vlast države registracije zrakoplova.

U skladu s odredbama Zakona, Ured će sudjelovati u postupku izdavanja pojedinačnih i godišnjih diplomatskih odobrenja za prelete i slijetanja inozemnih državnih zrakoplova u hrvatskom zračnom prostoru. Ministarstvo nadležno za vanjske poslove će voditi postupke odobravanja i izdavati diplomatsko odobrenje na način i u skladu s uvjetima propisani Pravilnikom.

Ured će voditi evidenciju izdanih odobrenja za komercijalni zračni prijevoz za potrebe pregleda na stajanki (SAFA) te odobrenja letačkih operacija za koje je potrebno odobrenje kako bi isti bili dostupni nadležnim inspektorima za provođenje inspeksijskih nadzora.

U 2021. godini Ured planira izmjenu Priručnika, u cilju usklađivanja s eventualnim izmjenama internih propisa.

4.4 Vođenje Hrvatskog registra civilnih zrakoplova

Agencija je sukladno članku 5. stavak 7. točka 7. Zakona nadležno tijelo za vođenje Hrvatskog registra civilnih zrakoplova (dalje u tekstu Registar).

Registar je javna knjiga za koju se smatra da potpuno i istinito odražava činjenično stanje, a u koju se upisuju zrakoplovi te stvarna i obvezna prava. Vođenje Registra odnosi se na postupke upisa zrakoplova, upisa činjenica važnih za pravni promet zrakoplova, brisanja zrakoplova te promjene podataka upisanih u Registru, u kojima Agencija izdaje rješenje i potvrdu o registraciji ili brisanju zrakoplova, ovisno što je primjenjivo.

U 2021. godini Agencija će voditi Registar u skladu s odredbama novog Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja Hrvatskog registra civilnih zrakoplova kojim je implementiran Akcijski plan Vlade Republike Hrvatske za administrativno rasterećenje gospodarstva 2019. godine. Novim Pravilnikom brisane su zastarjele odredbe (npr. vođenje Registra kroz Glavnu knjigu ručnim upisom, Izjava operatora o pristanku na upis i dr.), izmijenjene su već postojeće kako bi bile jasnije i konzistentnije adresatima propisa i dodane su neke nove za kojima se pokazala potreba u praksi (npr. vraćanje dokumentacije zrakoplova prilikom brisanja iz Registra, prepoznat je upis krila i podvozja posebno, promjena podatka po službenoj dužnosti i dr.).

Agencija će u 2021. godini nastaviti s vođenjem elektronskog oblika Registra koji je sada u potpunosti prepoznat u odredbama novog Pravilnika te omogućava lakši i brži upis podataka, uvid u upisane podatke i stavljanje istih na raspolaganje zainteresiranim subjektima. Navedeni elektronski oblik nastaviti će se voditi kroz EMPIC-EAP softver, podmodul Aircraft Registration (AR) i Aircraft Ownership (AO), kojim je dodatno unaprijeđen sustav elektronskog vođenja Registra i koji omogućava usklađivanje podataka između Registra i Odjela plovidbenosti, što je od posebne važnosti za neodvojiv dio procesa registracije zrakoplova i procesa nadzora kontinuirane plovidbenosti zrakoplova.

S obzirom na stalan interes da se upis stvarnih prava na motorima zrakoplova pravno uredi, Agencija će u 2021. godini nastaviti raditi na postupku ratifikacije Konvencije o međunarodnim stvarnopravnim osiguranjima na pokretnoj opremi, potpisane 16. studenog 2001. godine (poznatija kao Cape Town Konvencija) s nadležnim Ministarstvom. Kako su motori zrakoplova zbog svoje velike tržišne vrijednosti postali samostalni predmet prodaje, tako se pojavila potreba za stvaranjem pravnog okvira koji bi pružio veću sigurnost i zaštitu vjerovnika, odnosno vlasnika te na taj način potaknuo investicije u zrakoplovnoj industriji.

Agencija će u 2021. godini, u skladu s potpisanim Sporazumom o suradnji i Protokolom za razmjenu podataka između Agencije i Porezne uprave, nastaviti s dostavom svake promjene podatka u Registru zrakoplova Poreznoj upravi. Cilj navedene razmjene podataka je pravovremena dojava novog upisa zrakoplova kao i promjena u evidencijama Agencije, sa svrhom stvaranja imovinske kartice za potrebe Porezne uprave.

4.5 Rješavanje o pritužbama za zaštitu prava putnika

Agencija je, sukladno članku 5. stavku 7. točki 15. Zakona, nadležno tijelo za provedbu zaštite prava putnika, osoba s invaliditetom i osoba smanjene pokretljivosti u zračnom prometu te je ovlaštena za nadzor, inspekciju, mirenje, pripremanje podloge za izradu propisanih izvješća nadležnim tijelima Europske unije i druge aktivnosti.

Internetska stranica Agencije sadrži detaljne informacije za putnike koji smatraju da su im povrijeđena prava zajamčena Uredbom (EZ) br. 261/2004 Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju općih pravila odštete i pomoći putnicima u slučaju uskraćenog ukrcanja i otkazivanja ili dužeg kašnjenja leta u polasku (SL L 46, 17.2.2004.) (u daljnjem tekstu: Uredba (EZ) 261/2004) i Uredbom (EZ) br. 1107/2006 Europskog parlamenta i Vijeća o pravima osoba s invaliditetom i osoba smanjene pokretljivosti u zračnom prijevozu (SL L 204,

26.7.2006.) (u daljnjem tekstu: Uredba (EZ) 1107/2006). Prilikom izrade nove web-stranice, Agencija je vodila računa da se putnici što lakše snalaze na istoj zbog čega je na naslovnoj stranici dostupan link na obrazac prigovora i ostale korisne informacije.

Prethodnih godina primijećen je trend povećanja broja prigovora vezanih uz zaštitu putničkih prava zbog kontinuiranog povećanja broja putnika u zračnom prijevozu, ali i zbog sve veće informiranosti putnika o svojim pravima. No, zbog situacije uzrokovane pandemijom bolesti COVID-19 došlo je do smanjenja broja službenih prigovora, a porasta broja raznovrsnih putničkih upita. Većina prigovora 2020. godine odnosila se na otkazane letove, odnosno refundaciju neiskorištenih karata zbog otkazivanja letova od strane prijevoznika, dok je prethodnih godina veći broj prigovora bio zbog dužeg kašnjenja leta. Upiti vezani uz putnička prava putem e-maila i telefona u pravilu su se odnosili na refundaciju neiskorištenih karata uslijed otkazivanja letova od strane prijevoznika, ali i na pravo na naknadu, pravo ulaska u određene države odredišta kao i ponašanje putničkih agencija. U tablici koja slijedi daje se pregled broja službeno zaprimljenih prigovora vezanih uz zaštitu prava putnika po godinama.

Prigovor	Otkazan let	Duže kašnjenje	Uskraćen ukrcaj	Premještaj u niži razred	Osoba sa smanjenom pokretljivošću	Ukupno
2012.	-	1	1		-	2
2013.	7	27	2		-	36
2014.	8	39	1		1	49
2015.	38	110	12		-	160
2016.	49	104	5		1	159
2017.	75	157	6		-	238
2018.	172	254	11		1	438
2019.	202	479	36	1	2	720
2020. (do 20.11.)	239	111	8	-	-	350

Tablica 10: Pregled broja prigovora vezanih uz zaštitu prava putnika

Očekuje se ponovni rast prigovora u 2021. godini, posebice s porastom zračnog prometa, ali i uzimajući u obzir da će pandemija i u 2021. godini nastaviti uzrokovati poremećaje u prometu. Agencija će sve putničke prigovore rješavati po ubrzanom postupku kako bi putnike što prije obavijestila o eventualnom kršenju njihovih putničkih prava te im pružila sve relevantne informacije glede ostvarivanja prava na novčanu naknadu i/ili refundaciju neiskorištenih karata i ostalih mogućih troškova.

Agencija u 2021. godini planira održati dvije radionice kako bi sve sudionike (zračne prijevoznike, zračne luke, turističke agencije) upoznala s postojećim međunarodnim i domaćim regulatornim okvirom, primjerima iz prakse i najnovijim presudama Europskog suda. Cilj radionica je raspraviti sva nejasna ili otvorena pitanja te razmijeniti međusobno iskustvo vezano uz prava putnika. Ako organizacija radionica neće biti moguća zbog nepovoljne epidemiološke situacije, Agencija će iste organizirati online i u nešto drugačijem obliku, prilagođavajući sadržaj radionica stanju u zračnom prometu, kako bi u što većoj mjeri odgovorile na potrebe i nedoumice svih zainteresiranih subjekata.

Croatian Civil Aviation Agency

HRVATSKA AGENCIJA ZA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO
GODIŠNJI PROGRAM RADA ZA 2021. GODINU

4.6 Stručni poslovi za potrebe Nacionalnog povjerenstva za upravljanje zračnim prostorom

Temeljem Odluke Vlade Republike Hrvatske o osnivanju Nacionalnog povjerenstva za upravljanje zračnim prostorom («Narodne novine» broj 116/09, 93/10, 126/10, 91/11, 76/12, 28/13, 76/14 i 129/17, tijekom 2021. godine, Agencija će obavljati stručne poslove za Povjerenstvo za upravljanje zračnim prostorom. Djelokrug rada Povjerenstva je propisan Zakonom, Pravilnikom o upravljanju zračnim prostorom, te Uredbom Komisije (EZ) br. 2150/2005 od 23. prosinca 2005. o utvrđivanju zajedničkih pravila za fleksibilno korištenje zračnog prostora - dio koji se odnosi na razinu strateškog upravljanja zračnim prostorom.

Nadalje, tijekom 2021. godine, a nakon obavljenih nadzora u Hrvatskoj kontroli zračne plovidbe d.o.o., u svezi primjene odredbi Pravilnika o upravljanju zračnim prostorom, predstavnici Agencije prezentirat će Povjerenstvu nalaze tih nadzora (obaveza iz članka 34. Pravilnika o upravljanju zračnim prostorom («Narodne novine» broj 32/2018 i 104/2018).

5. *PROVEDBA AKTIVNOSTI VEZANIH UZ JEDINSTVENO EUROPSKO NEBO*

Člankom 5. stavkom 11. Zakona propisano je da Agencija djeluje kao Nacionalno nadzorno tijelo i obavlja poslove koji se odnose na izradu, praćenje i nadzor provedbe Plana mjerenja učinkovitosti u skladu s propisima kojima se regulira jedinstveno europsko nebo. Brojnim propisima Europske unije koji predstavljaju temelj funkcioniranja jedinstvenog europskog neba treba pridodati i primjenjive međunarodne ugovore čiji je potpisnik Republika Hrvatska i koji predstavljaju daljnju razradu obaveza država članica u svrhu udovoljavanja europskim propisima.

5.1 *Lokalni plan implementacije Jedinstvenog europskog neba*

Obzirom na obaveze koje proističu iz članstva u EUROCONTROL-u (Zakon o potvrđivanju Protokola s usuglašenom Međunarodnom konvencijom o suradnji na sigurnosti zračne plovidbe EUROCONTROL – («Narodne novine», Međunarodni ugovori broj 8/05), Republika Hrvatska, je između ostalog, dužna sudjelovati na donošenju i provođenju Europskog plana Jedinstvenog europskog neba (European Single Sky Implementation Plan - u daljnjem tekstu ESSIP), koji također podrazumijeva izradu Lokalnog plana implementacije Jedinstvenog europskog neba za Republiku Hrvatsku (Local Single Sky Implementation Plan - u daljnjem tekstu LSSIP).

ESSIP predstavlja skup stratezijskih ciljeva (sigurnosni, tehnički/tehnološki, regulatorni i dr.) koje je potrebno dostignuti u cilju implementacije zahtjeva projekta Jedinstvenog europskog neba, a LSSIP predstavlja način na koji će Republika Hrvatska dostignuti stratezijske ciljeve koji su definirani u ESSIP-u.

Uloga Agencije u izradi LSSIP dokumenta je prvenstveno predlaganje regulatornih rješenja, tj. nacрта prijedloga podzakonskih propisa u civilnom zrakoplovstvu. Do kraja siječnja 2021. godine pripremit će se tekstualni dio LSSIP-a i urediti LSSIP baza podataka (regulatorni okviri pojedinih ciljeva LSSIP).

U cilju što kvalitetnije implementacije pojedinih ciljeva LSSIP-a, bit će potrebno tijekom 2021. godine organizirati više stručnih sastanka kako bi se harmonizirali zahtjevi svih zainteresiranih subjekata (Agencija, Hrvatska kontrola zračne plovidbe d.o.o., Ministarstvo obrane, zračne luke te po potrebi operatori zrakoplova).

Agencija će u 2021. godini nastojati inicirati suradnju resornog Ministarstva s Državnom geodetskom upravom vezano uz projekt „Electronic Terrain and Obstacle Data“ (ETOD) koji je obveza Republike Hrvatske sukladno Lokalnom planu implementacije Jedinstvenog europskog neba – LSSIP.

Posebna pozornost će se obratiti na ciljeve LSSIP-a koji su u statusu „kašnjenja“ (Late) i u statusu „bez plana“ (No Plan), u cilju poticanja svih uključenih dionika na što bržu implementaciju ciljeva s navedenim statusima.

5.2 *Funkcionalni blok zračnog prostora Središnje Europe*

Temeljem Odluke o proglašenju Zakona o potvrđivanju sporazuma o uspostavi Funkcionalnog bloka zračnog prostora Srednje Europe («Narodne novine», Međunarodni ugovori broj 5/12), predstavnici Republike Hrvatske sudjeluju u radnim tijelima osnovanim od strane Vijeća Funkcionalnog bloka zračnog prostora Srednje Europe (FAB CE Council).

Sukladno tome, Agencija je, kao Nacionalno nadzorno tijelo (*National Supervisory Authority – NSA*), putem resornog Ministarstva imenovala svoje predstavnike u tijela FAB CE te pripadajuće radne grupe. Putem svojih predstavnika, Agencija sudjeluje u radu delegacije Republike Hrvatske u Vijeću Funkcionalnog bloka zračnog prostora Srednje Europe, kao i u radu Koordinacijskog odbora nacionalnih nadzornih tijela (NSA CC).

Vijeće Funkcionalnog bloka zračnog prostora Središnje Europe (FAB CE Council)

Vijeće Funkcionalnog bloka zračnog prostora Središnje Europe osnovano je kao zajedničko tijelo za donošenje odluka u svrhu implementacije, rada i budućeg razvoja FAB CE. Sastavljeno je od predstavnika zemalja potpisnica Sporazuma u svrhu poduzimanja potrebnih radnji kako bi se osiguralo ostvarenje ciljeva u skladu s propisima Jedinog europskog neba (*Single European Sky – SES*). Opći cilj FAB CE je zajedničko djelovanje članica funkcionalnog bloka na europskoj razini. Iz Republike Hrvatske, u Vijeće Funkcionalnog bloka zračnog prostora Središnje Europe imenovani su predstavnici resornog Ministarstva, Agencije i pružatelja usluga – Hrvatske kontrole zračne plovbe d.o.o.

U 2021. godini težišne aktivnosti Agencije bit će usmjerene na praćenje primjene izvanrednih mjera koje su proizašle zbog krize uzrokovane pandemijom bolesti COVID-19 te razvoja situacije oko postupnog oporavka prometa nad Europom.

Također se tijekom 2021. godine očekuje prihvaćanje izmijenjenog prijedloga Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o provedbi jedinstvenog europskog neba (SES II+), a koji će odrediti daljnji smjer rada na podizanju učinkovitosti, otvaranja tržišta pojedinih usluga u zračnoj plovidbi te uopće modernizaciji sustava i daljnjem jačanju uloge nadzornih tijela država članica i Europske unije.

Koordinacijski odbor nacionalnih nadzornih tijela (NSA CC)

Obzirom na nadležnosti, od posebnog interesa za rad Agencije je sudjelovanje u radu Koordinacijskog odbora nacionalnih nadzornih tijela (NSA CC). Odbor je sastavljen od predstavnika nacionalnih nadzornih tijela zemalja članica FAB CE koje provode nadzor u zračnom prostoru zemalja članica. U 2021. godini, a ovisno o ishodu regulatornih aktivnosti koje su u tijeku, posebno težište će biti na postupcima implementacije SES II+ principa koji će uvelike oblikovati buduću strategiju rada NSA-a.

Očekuje se razmjena iskustava na nivou država FAB CE, a u vezi implementacije Uredbe (EU) 2017/373 i problema proizašlih u radu i primjeni spomenute uredbe te načinima primjenjenim u njihovom rješavanju.

Ovisno o strategiji provedbe SES II+ regulative, proizašloj sa sjednica Vijeća Funkcionalnog bloka zračnog prostora Središnje Europe, razrađivat će se pojedinačni zadaci Koordinacijskog odbora nacionalnih nadzornih tijela (NSA CC).

5.3 Praćenje izvršenja Plana mjerenja učinkovitosti za treće referentno razdoblje (RP3)

Tijekom 2019. godine Agencija je izradila Plan mjerenja učinkovitosti za treće referentno razdoblje (RP3) od 2020. do 2024. godine, a u skladu s Uredbom (EU) 2019/317 od 11. veljače 2019. o utvrđivanju programa performansi i sustava utvrđivanja naknada u okviru jedinstvenog europskog neba i stavljanju izvan snage provedbenih uredbi (EU) br. 390/2013 i (EU) br. 391/2013 (SL L 56, 25.2.2019)(u daljnjem tekstu: Uredba (EU) 2019/317). Stupanjem na snagu Uredbe (EU) 2019/317, 2020. godine bilo je predviđeno usvajanje novog Plana mjerenja učinkovitosti od strane Europske komisije.

Pojavom pandemije bolesti COVID-19, zrakoplovstvo se tijekom 2020. godine suočilo s velikim padom prometa, koji je uzrokovao odgodu svih odluka Europske komisije o prihvaćanju predloženih planova performansi napravljenih 2019. godine, a na bazi tadašnjih projekcija globalnog rasta prometa. Uzimajući u obzir izvanrednu situaciju na koju je potrebno odgovoriti posebnim privremenim mjerama, Europska komisija usvojila je Uredbu (EU) 2020/1627 o izvanrednim mjerama za treće referentno razdoblje (2020-2024) programa performansi i sustava utvrđivanja naknada u okviru jedinstvenog europskog neba zbog pandemije bolesti COVID-19 (SL L 366, 4.11.2020.)(u daljnjem tekstu: Uredba (EU) 2020/1627).

Agencija će tijekom 2021. godine, u skladu s Uredbom (EU) 2020/1627 dostaviti Europskoj komisiji izmijenjeni Plan mjerenja učinkovitosti za treće referentno razdoblje, poštujući pritom svu potrebnu proceduru provođenja procesa konzultacija s pružateljem usluga u zračnoj plovidbi i korisnicima navedenih usluga.

Agencija je u travnju 2020. godine izradila i novi provedbeni propis odnosno Pravilnik o provedbi Provedbene uredbe Komisije (EU) 2019/317 o utvrđivanju programa performansi i sustava utvrđivanja naknada u okviru jedinstvenog europskog neba, koji tijekom 2020. godine nije ušao u daljnju proceduru savjetovanja i usvajanja radi pojave pandemije bolesti COVID-19 i odluka Europske komisije o odgodi primjene rokova sukladno Uredbi. Tijekom 2021. godine Agencija će, uzimajući u obzir odredbe Uredbe (EU) 2020/1627 po potrebi izraditi izmijenjeni nacrt provedbenog propisa, te nakon provedenog javnog savjetovanja, isti uputiti resornom ministru na donošenje.

Plan mjerenja učinkovitosti, odnosno Plan performansi za usluge u zračnoj plovidbi i mrežne funkcije, ima za cilj doprinijeti održivom razvoju sustava zračnog prijevoza poboljšanjem cjelokupne učinkovitosti usluga u zračnoj plovidbi na ključnim područjima performansi u vezi sa sigurnošću, okolišem, kapacitetom i troškovnom učinkovitošću, a u skladu s okvirom performansi europskoga glavnog plana upravljanja zračnim prometom (ATM), uvažavajući pritom prevladavajuće ciljeve sigurnosti.

Paralelno s izradom novog izmijenjenog Plana mjerenja učinkovitosti odvijat će se i svi redovni procesi monitoriranja pružatelja usluga kao i obavještanja Europske komisije o svim eventualnih odstupanjima od odobrenih ciljeva.

NCP PERF WG radna grupa za performansi je glavna platforma suradnje NSA i Europske komisije na području implementacije regulative u području performansi, kao i distribucije potrebnih materijala i vodiča za ispunjavanje zahtjeva. Agencija redovito sudjeluje u radu predmetne grupe kao i u razvoju sve potrebne dodatne dokumentacije, a posebice na području ekonomskog/financijskog nadzora u dijelu utvrđivanja opravdanosti baza troška.

6. SURADNJA S DOMAĆIM I INOZEMNIM NADLEŽNIM TIJELIMA

Pri obavljanju poslova iz svoje nadležnosti Agencija ostvaruje suradnju s domaćim i inozemnim nadležnim tijelima, temeljem odredbi zakona ili sklopljenih sporazuma o suradnji.

6.1 Suradnja s domaćim nadležnim tijelima

I tijekom 2021. godine, Agencija će surađivati s tijelima državne uprave, prije svega s resornim Ministarstvom i Agencijom za istraživanje nesreća u zračnom, pomorskom i željezničkom prometu, a koja su uz Agenciju, nadležna tijela za civilno zrakoplovstvo u Republici Hrvatskoj, sukladno odredbama Zakona. Suradnja s resornim Ministarstvom odvijat će se kao i prethodnih godina u skladu s nadležnostima za civilno zrakoplovstvo propisanih Zakonom. S Agencijom za istraživanje nesreća u zračnom, pomorskom i željezničkom prometu nastaviti će se suradnja u skladu sa zajedničkim operativnim procedurama za postupanje o događajima povezanim sa sigurnošću, te protokola i procedura vezano uz pristup, korištenje, unos i razmjenu podataka u ECCAIRS bazi podataka.

Temeljem Sporazuma o suradnji Agencija će surađivati s Ministarstvom obrane u području nadzora nad vojnim objektima i vojnom opremom u dijelu u kojem se koriste za civilni zračni promet i to kroz djelovanje Zajedničkog civilno - vojnog odbora za zračni promet. Suradnja će se ostvarivati i po ostalim pitanjima u svezi sigurnosti i zaštite zračnog prometa od zajedničkog interesa.

Agencija će u 2021. godini, uz posredovanje resornog Ministarstva, nastojati ostvariti suradnju s Državnom geodetskom upravom vezano uz projekt „Electronic Terrain and Obstacle Data“ (ETOD) koji je obveza Republike Hrvatske sukladno Lokalnom planu implementacije Jedinstvenog europskog neba – LSSIP.

U području zaštite civilnog zračnog prometa, Agencija će surađivati i koordinirati aktivnosti sa Sigurnosno-obavještajnom agencijom i Ministarstvom unutarnjih poslova u dijelu praćenja stanja zaštite, procjene prijetnji i definiranja dodatnih mjera zaštite civilnog zračnog prometa. S Ministarstvom unutarnjih poslova suradnja i koordinacija obavljat će se i u dijelu kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa i događajima povezanim s letenjem sustavima bespilotnih zrakoplova.

Nadalje, Agencija će surađivati s Carinskom upravom u dijelu razmjene podataka o ovlaštenim gospodarskim subjektima, reguliranim agentima i poznatim pošiljateljima, a temeljem Sporazuma o suradnji i Protokola za razmjenu podataka, Agencija će dostavljati Poreznoj upravi svaku promjenu podataka i informacije o zrakoplovima iz Hrvatskog registra civilnih zrakoplova.

Također, Agencija će ostvarivati suradnju i s drugim tijelima državne uprave za potrebe obavljanja poslova tih državnih tijela ili za potrebe Agencije, u skladu s propisanim nadležnostima.

Predstavnici Agencije sudjeluju u radu sljedećih nacionalnih povjerenstava i radnih skupina:

- Povjerenstvo za upravljanje sigurnošću u zračnom prometu;
- Nacionalno povjerenstvo za upravljanje zračnim prostorom;
- Nacionalno povjerenstvo za olakšice;
- Nacionalno povjerenstvo za zaštitu civilnog zračnog prometa;
- Nacionalno povjerenstvo za prijevoz opasnih stvari;
- Nacionalno vijeće za zaštitu potrošača;
- Povjerenstvo za međusektorsku koordinaciju za nacionalni sustav za praćenje emisije stakleničkih plinova;

- Radna skupina za koordinaciju primjene zakonodavnih i praktičnih zahtjeva sadržanih u CORSIA sustavu;
- Radna skupina za analizu mogućnosti uspostave Hitne helikopterske medicinske službe u Republici Hrvatskoj;
- Stalna koordinacija za potragu i spašavanje zrakoplova.

6.2 Suradnja s inozemnim nadležnim tijelima

Temeljem članstva Republike Hrvatske u Europskoj uniji, Agencija je obavezna aktivno sudjelovati u radu mnogobrojnih tijela i radnih grupa iz područja civilnog zrakoplovstva / civilnog zračnog prometa, u ulozi predstavnika Republike Hrvatske kao punopravne članice Europske unije. Predstavници Agencije aktivno sudjeluju na redovitim sastancima i aktivnostima, prije svega, europskih te drugih međunarodnih organizacija i institucija, u radu njihovih stručnih tijela i radnih grupa te ostvaruju suradnju s inozemnim nadležnim tijelima u području sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa, sukladno odredbama Zakona. Suradnja s EASA-om, nadležnim tijelima Europske komisije, EUROCONTROL-om te Europskom konferencijom civilnog zrakoplovstva (ECAC) od posebnog je interesa za obavljanje poslova iz nadležnosti Agencije.

Imajući u vidu značaj suradnje s inozemnim tijelima, kako za Agenciju tako i za Republiku Hrvatsku, Agencija je izradila Plan sudjelovanja u radu međunarodnih organizacija i institucija u 2021. godini koji se nalazi u Prilogu 4. ovog Programa. Iz Plana je vidljivo kako su značajni resursi Agencije planirani za ispunjenje ove obveze iz nadležnosti Agencije.

Sudjelovanje u radu tijela i radnih grupa Funkcionalnog bloka zračnog prostora Središnje Europe (FAB CE), naročito u radu Vijeća Funkcionalnog bloka zračnog prostora Srednje Europe (FAB CE Council) i Koordinacijskog odbora nacionalnih nadzornih tijela (NSA CC) je važan dio aktivnosti Agencije u području zračne plovidbe.

Pored sudjelovanja u radu tijela i radnih grupa EUROCONTROL-a, Agencija ostvaruje bilateralnu suradnju s EUROCONTROL-om vezano uz unaprjeđivanje sposobnosti za obavljanje funkcije Nacionalnog nadzornog tijela (*National Supervisory Authority - NSA*).

Poseban vid međunarodne suradnje Agencija ostvaruje s nadležnim tijelima za civilno zrakoplovstvo drugih država (Austrija, Slovenija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Kosovo i Sjeverna Makedonija) vezano uz obavljanje poslova nadzora, certifikacije i licenciranja, školovanja i osposobljavanja te provedbu zajedničkih projekata. Suradnja se ostvaruje razmjenom i/ili stavljanjem na raspolaganje stručnjaka iz različitih područja civilnog zrakoplovstva drugoj strani temeljem sklopljenih bilateralnih sporazuma o suradnji.

7. UNAPRJEĐIVANJE RADA I SPOSOBNOSTI ZA OBAVLJANJE POSLOVA IZ DJELATNOSTI AGENCIJE

7.1 Sustav upravljanja kvalitetom

Sustav upravljanja pruža radni okvir unutar kojeg se ostvaruju željeni rezultati organizacije na efikasan i učinkovit način. U skladu sa zahtjevima primjenjivih europskih uredbi, nadležna tijela su dužna uspostaviti i održavati sustav upravljanja, koji između ostalog uključuje:

- dokumentirane politike i postupke za opisivanje njegove organizacije, načina i metoda za postizanje sukladnosti s Uredbom (EU) 2018/1139 i njezinim provedbenim pravilima u odnosu na obveze certificiranja, nadzora i osiguranja provedbe primjenjivih zahtjeva,
- dovoljan broj kvalificiranog i kompetentnog osoblja za provedbu dodijeljenih zadaća i odgovornosti,
- funkciju praćenja sukladnosti sustava upravljanja s relevantnim zahtjevima i prikladnosti postupaka,
- proces upravljanja sigurnosnim rizicima i proces upravljanja promjenama,
- postupke za sudjelovanje u međusobnoj razmjeni svih potrebnih informacija i suradnji u nadzoru s drugim relevantnim nadležnim tijelima itd.

Sustav upravljanja Agencije usklađen je sa zahtjevima primjenjivih europskih uredbi i opisan u Priručniku sustava upravljanja (QSM-MAN-001). Sustav upravljanja definira radni okvir za provedbu poslova u okviru dodijeljenih nadležnosti na području sigurnosti i zaštite civilnog zrakoplovstva, te realizaciju postavljenih ciljeva Agencije.

Agencija je posvećena razvoju i praćenju vlastitih standarda upravljanja i učenja iz najboljih međunarodnih praksi.

Sustav upravljanja kvalitetom (Quality Management System – QMS), kao dio sveukupnog sustava upravljanja, je temelj na kojem se gradi poslovanje Agencije. Jedna od karakteristika sustava upravljanja kvalitetom preventivno je djelovanje u smislu sprječavanja nastanka nesukladnosti i odstupanja u poslovnim procesima. Uspostavljeni Sustav upravljanja Agencije slijedi principe upravljanja procesima i principe upravljanja kvalitetom definirane u međunarodnim ISO standardima.

Ciljevi sustava upravljanja Agencije su osigurati:

- standardizaciju izvršenja postupaka kako bi se postigla efektivna primjena i ujednačeno razumijevanje primjenjivih zahtjeva;
- kontinuirano udovoljavanje propisima o zrakoplovnoj sigurnosti na način da su pravilno, jedinstveno i dosljedno primijenjeni;
- prikladnosti definiranih postupaka, te transparentan i sistematiziran pristup obavljanju poslova iz nadležnosti Agencije;
- potpunu sljedivost procesa Agencije;
- primjenu načela upravljanja rizicima u obavljanju poslova iz nadležnosti Agencije;
- održavanje, kontinuirani razvoj i poticanje poboljšavanja učinkovitosti sustava upravljanja itd.

Agencija nastoji unaprijediti svoje aktivnosti kroz učinkovitu primjenu integriranog sustava upravljanja koji povezuje sve organizacijske komponente kao što su sustav upravljanja kvalitetom i sustav upravljanja sigurnošću u jedan koherentan (povezan) sustav čime se osigurava i efektivna provedba procesa upravljanja sigurnosnim rizicima itd.

Rezultat primjene sustava upravljanja kvalitetom se ogleda u sposobnosti Agencije da kontinuirano i standardizirano izvršava svoje obveze na način koji osigurava ispunjavanje svih primjenjivih zahtjeva i zadovoljava očekivanja svih involviranih subjekata, te u konačnici osigurava i prihvatljivu razinu sigurnosti civilnog zrakoplovstva.

Efikanas sustav upravljanja daje Agenciji temelj za kontinuirano poboljšavanje procesa koji omogućuju prilagodbu promjenama i modernizaciju sustava (upravljanje promjenama, nadzor temeljen na performansama, obučavanje temeljeno na kompetencijama itd.), povećanje učinkovitosti i jači fokus na zrakoplovnu industriju.

Važan dio sustava upravljanja Agencije je sustav upravljanja dokumentima, koji osigurava kreiranje, distribuciju, organizaciju i čuvanje dokumentacije na standardizirani i učinkovit način. Sustav upravljanja dokumentima ima za svrhu kontrolu životnog ciklusa dokumenata. Dokumenti sustava upravljanja se kontinuirano preispituju i unaprijeđuju kako bi se osigurala njihova trajna usklađenost s odgovarajućim standardima i prikladnost za uporabu s obzirom na složenost procesa i razinu potrebnih kompetencija.

Agencija prati sve promjene kroz različite alate upravljanja (npr. redoviti sastanci uprave- kolegiji). Kontinuiranom i pravodobnom razmjenom informacija Agencija osigurava poduzimanje mjera primjerenih za osiguravanje učinkovitosti sustav upravljanja. Agencija sustavno evaluira promjene koje bi mogle utjecati na njene sposobnost da izvrši svoje zadaće i obavlja svoje dužnosti kako je određeno Zakonom, Uredbom (EU) br. 2018/1139 i njezinim provedbenim propisima. U sustav se s promjenama mogu nenamjerno uvesti opasnosti, koje mogu utjecati i na postojeće procese i aktivnosti za ublažavanje rizika sigurnosti. Stoga sustav upravljanja sigurnošću zahtijeva da se opasnosti koje proizlaze iz promjena sustavno identificiraju te da se rizicima koji proizlaze iz promjena aktivno upravlja.

Izvanredne okolnosti uzrokovane pandemijom bolesti COVID-19 imaju značajan utjecaj na sve zrakoplovne subjekte. Rizici utjecaja pandemije na sposobnost Agencije da učinkovito izvršava svoje obveze i aktivnosti prema planu rada, definiranim zahtjevima i uspostavljenim postupcima su se tijekom 2020. godine proaktivno i kontinuirano analizirali. Rukovodstvo Agencije je provelo analizu utjecaja pandemije na postupak certifikacije i nadzora zrakoplovnih subjekata, izvore financiranja, provedbu plana izrade propisa, provedbu tekućih projekta, funkcioniranje komunikacijskih kanala za razmjenu informacija tijekom modela "rada od kuće", motivaciju i kompetencije zaposlenika itd te definiralo mjere kako bi se procijenjeni rizici držali na prihvatljivoj razini. Učinke provedene analize i efikasnost dogovorenih mjera Agencija će nastaviti kontinuirano pratiti i tijekom 2021. godine. kako bi se osiguralo neometano odvijanje operativnih procesa.

U skladu s postupcima definiranim u Priručniku sustava upravljanja, početkom 2021. godine rukovodstvo Agencije planira provesti sastanak Ocjene uprave (Management Review) kako bi se propitala kontinuirana prikladnost, adekvatnost i učinkovitost naših procesa i sustava upravljanja, te kako bi se procijenio uspjeh organizacije u postizanju ciljeva utvrđenih poslovnim planom. Preispitivanje sustava upravljanja jedna je od najvažnijih aktivnosti verifikacije učinkovitosti sustava upravljanja u postizanju željenih rezultata.

Ocjenom uprave će se, između ostalog, obraditi teme vezane uz follow-up zadataka s prethodne ocjene uprave, analizu i status nalaza internih nadzora, analizu i status nalaza vanjskih nadzora, realizaciju plana osposobljavanja, status realizacije ciljeva za tekuću godinu, promjene koje mogu utjecati na sustav upravljanja i procese Agencije. Ocjena uprave rezultira preporukama za daljnja poboljšanja radnih procesa i sustava upravljanja Agencije.

Agencija će tijekom 2021. godine nastaviti raditi na otklanjanju nalaza s prethodnih internih nadzora i provedbi zaključaka s prethodne Ocjene uprave (Management Review), koji između ostalog uključuju reviziju unutarnjeg ustrojstva Agencije, razradu koncepta za implementaciju Kulture pravičnosti (Just Culture), uvođenja e-potpisa u procese Agencije, nastavak rada na unaprijeđenju funkcionalnost web stranice, nastavak rada na uvođenju EMPIC sustava u druge odjele, uspostava online mogućnosti polaganja ispita za UAS-e, razradu koncepta razvoja vlastitih kadrova od specijaliste do zrakoplovnog inspektora itd.

Predstavnici Agencije će nastaviti aktivno sudjelovati u radu EASA radne skupine nacionalnih koordinatora (National Standardisation Coordinators) koja za cilj ima osigurati standardiziranu implementaciju propisa,

učinkovitu razmjenu relevantnih informacija, poboljšati kvalitetu podataka, te osigurati razmjenu iskustva i najbolje prakse među državama članicama.

7.1.1 Nadzori/inspekcije međunarodnih organizacija i institucija

Agencija je kao nadležna tijelo za sigurnost i zaštitu civilnog zračnog prometa predmet nadzora međunarodnih organizacija i institucija kao što su Europska komisija, EASA i ICAO. Svrha ovih nadzora je ocjena sukladnosti sustava s važećim međunarodnim propisima i standardima.

Sve se nesukladnosti ili preporuke utvrđene tijekom takvih nadzora u Agenciji sustavno analiziraju, te se kroz sustav upravljanja osigurava provedba odgovarajućih korektivnih i preventivnih mjera.

Tijekom 2021. godine Agencija će nastaviti provoditi korektivne mjere na nalaze sa standardizacijske inspekcije provedene od strane EASA-e u prosincu 2019. godine u području letačkih operacija (OPS.HR.12.2019) prema zahtjevima Uredbe (EU) No 965/2012 o utvrđivanju tehničkih zahtjeva i upravnih postupaka u vezi s letačkim operacijama. Korektivne mjere čija će se provedba nastaviti i tijekom 2021. godine obuhvaćaju provjeru implementacije zahtjeva prema kojima su utvrđene nesukladnosti kod svih zračnih prijevoznika nad kojima Agencija provodi kontinuirani nadzor. Nesukladnosti se odnose na nedostatke u sustavu verifikacije zahtjeva u području SMS (sustav upravljanja sigurnošću), FTL (zahtjevi vezani uz ograničenje radnog vremena letačke posade), PBN (zahtjevi vezani uz operacije pri kojima se koristi navigacija temeljena na performansama) i osposobljavanja letačke posade. Ukoliko se utvrde nedostaci, Agencija će u suradnji s nadziranim subjektima osigurati adekvatnu i učinkovitu provedbu potrebnih korektivnih i preventivnih mjera.

Agencija će tijekom 2021. godine nastaviti provoditi korektivne mjere i na nalaze sa standardizacijske inspekcije provedene od strane EASA-e u travnju 2019. godine u području sustava upravljanja (SYS.HR.04.2019). Korektivne mjere su uglavnom usmjerene na osiguranje provedbe obveza proizašlih iz Uredbe 376/2014 Europskog Parlamenta i Vijeća o izvješćivanju, analizi i naknadnom postupanju u vezi s događajima u civilnom zrakoplovstvu, koje od država članica traže da njihova nadležna zrakoplovna tijela i njihova nadležna pravosudna tijela surađuju međusobno putem prethodnih administrativnih dogovora.

U cilju kvalitetne provedbe mjera za osiguravanje primjerene povjerljivosti podataka, te implementacije kulture pravičnosti, Agencija je početkom 2020. godine održala radionicu s predstavnicima industrije na kojoj su se detaljno analizirani zahtjevi Uredbe 376/2014 s posebnim naglaskom na odredbe koje se odnose na kulturu pravičnosti, razmijenila najbolja praksa, te utvrdila otvorena pitanja koja treba riješiti prije šireg sastanka s predstavnicima pravosudnih tijela. Iako je članak 16. Uredbe 376/2014 implementiran u nacionalno zakonodavstvo, interne priručnike Agencije i interne priručnike organizacija koje su predmet Uredbe 376/2014 u Republici Hrvatskoj, potrebno je dodatno poboljšati mjerama za jačanje zaštite osoba koje izvijeste o događaju.

Agencija će, u cilju osiguranja cjelovitog rješenja, početkom 2021. godine organizirati sličan sastanak i s predstavnicima uključenih pravosudnih tijela na kojem bi se trebali definirati elementi suradnje unutar postojećeg nacionalnog pravnog okvira, koji će udovoljiti zahtjevima članka 15. Uredbe 376/2014 i biti primjereni postojećem pravosudnom i pravnom sustavu Republike Hrvatske. Cilj je do kraja 2021. godine potpisati administrativni dogovor između Agencije i nadležnih pravosudnih tijela. Takav administrativni dogovor bi trebao s jedne strane osigurati ispravnu ravnotežu između potrebe za ispravnim provođenjem prava, a s druge strane nužnu kontinuiranu dostupnost informacija povezanih sa sigurnošću.

EASA provodi kontinuirano praćenje država članica kroz CMR (Continuous Monitoring Report) program prema profilu rizika kojim se određuje učestalost i prioriteta standardizacijskih inspekcija. Uzimajući u obzir postignute rezultate na do sada provedenim EASA nadzorima, veličinu zrakoplovne industrije i efikasnost u provedbi

korektivnih mjera u sklopu programa standardizacijskih inspekcija (Standardisation Inspection Annual Programme - SIAP), EASA tijekom 2021. godine planira provesti samo jednu fokusiranu standardizacijsku inspekciju nad radom Agencije u domeni licenciranja zrakoplovnog osoblja (FCL- Flight Crew Licensing).

S obzirom da je zadnji nadzor Organizacije međunarodnog civilnog zrakoplovstva (ICAO) u Republici Hrvatskoj proveden još 2010. godine, da je Agencija još krajem 2015. godine dopisom prema ICAO Nacionalnom koordinatoru potvrdila da su sve korektivne mjere u nadležnosti Agencije u potpunosti implementirane, te da su tijekom 2016. godine dostavljeni ažurirani podaci za ICAO USOAP CMA web platformu s ICAO nacionalnim koordinatorom je dogovoreno da se od ICAO zatraži verifikacija korektivnih mjera. Prvi paket verifikacije mjera u domeni LEG (regulatorni okvir), ORG (organizacija), PEL (licenciranje), OPS (letačke operacije) i AIR (plovidbenost) proveden je u prosincu 2020. godine.

Kako bi se što bolje pripremila za nastavaka procesa verifikacije provedbe korektivnih mjera i zatvaranje nalaza i u domenama ANS (upravljanje zračnim prometom) i AGA (aerodromi), Agencija tijekom 2021. godine planira još jednom napraviti provjeru trenutnog stanja udovoljavanja po određenim ICAO Annexima (APQ - audit protocol questions) čija je provedba u nadležnosti Agencije.

Zatvaranje nalaza nesukladnosti je preduvjet za podizanje razine efektivne implementacije ICAO standarda (EI) prema prosjeku EASA članica.

Agencija je već ranije uspostavila postupke osiguravanja kontinuirane ažuriranosti ICAO Compliance Checklists (CCL) za svaki pojedinačni ICAO Annex. Kontinuirano ažuriranje CCL-a je obveza svake zemlje članice kada god usvoji neku promjenu. Ažuriranje tih podataka i notifikacija razlika preduvjet je i za ažuriranje AIP-a.

7.1.2 Program internih nadzora Agencije

U skladu s primjenjivim propisima koji se odnose na sustav upravljanja nadležnih zrakoplovnih tijela, Agencija je uspostavila funkciju praćenja sukladnosti sustava upravljanja s relevantnim zahtjevima, te praćenja efikasnosti i pravovremenosti poduzimanja potrebnih korektivnih i preventivnih mjera. Praćenje sukladnosti uključuje i sustav povratnih informacija kojim se na redovitoj dvotjednoj bazi rukovodstvo Agencije izvješćuje o statusu provedbe definiranih mjera, eventualnim odstupanjima i potrebnim resursima.

U skladu s obvezom uspostave funkcije praćenja sukladnosti sustava upravljanja s relevantnim zahtjevima, Agencija kontinuirano provodi interne nadzore nad svojim procesima, analizira svoja postupanja, te kontinuirano prati promjene propisa i osigurava njihovu adekvatnu implementaciju.

Rezultati internih audita su važni ulazni podaci za procjenu učinkovitosti sustava upravljanja Agencije, ocjenu usklađenosti postupaka i procedura s važećim propisima, međunarodnim standardima i internim pravilima, te identifikaciju potencijalnih slabosti i opasnosti koje mogu utjecati na realizaciju postavljenih ciljeva.

Kao minimum, interni audit mora provjeriti sukladnost sustava upravljanja s primjenjivim zahtjevima iz Uredbe 2018/1139 i njenim provedbenim pravilima (Implementing Regulation- IR), koja se odnose na nadležna tijela (Authority Requirements - ARx), a koja su prepoznata u matrici za praćenje ARx zahtjeva. Matrica je definirana u Programu internih audita. Interni audit svih područja Agencije, kao i njenih ključnih procesa i procedura, provode se u skladu s odobrenim i objavljenim planom internih nadzora koji se temelji na dvogodišnjem ciklusu.

Matrica za praćenje ARx zahtjeva se kontinuirano ažurira kroz postupak praćenja i implementacije novih ili izmijenjenih/dopunjenih propisa i kroz postupak praćenja revizije operativnih procedura.

Slijedom toga, a u skladu s Programom i planom internih nadzora Agencije, Ured upravljanja kvalitetom i sigurnosti zračnog prometa planira tijekom 2021. godine provesti interne nadzore Ureda zaštite zračnog prometa,

Odsjeka SAFA/SACA, Ureda za odobravanje letova, Odjela zrakoplovnog prava i međunarodnih poslova, Odjela letačkih operacija i školstva i Odjela plovidbenosti u domeni FSTD (specifični zahtjevi za simulator leta za osposobljavanje). Kako je nadzor Odjela aerodroma odgođen zbog preraspodjela resursa Ureda upravljanja kvalitetom i sigurnosti zračnog prometa na pripremu i provedbu izvanplanske virtualne ICAO validacijske misije (ICVM) u prosincu 2020. godine, provedba internog nadzora u ovom segmentu prema zahtjevima Uredbe Komisije (EU) br. 139/2014 od 12. veljače 2014. o utvrđivanju zahtjeva i upravnih postupaka u vezi s aerodromima u skladu s Uredbom (EZ) br. 216/2008 Europskog parlamenta i Vijeća i nacionalnim propisima je odgođena za prvi kvartal 2021. godine.

S obzirom da od sredine 2020. godine Ured upravljanja kvalitetom i sigurnosti zračnog prometa ima upražnjeno mjesto Specijalist - auditor kvalitete u provedbi internih nadzora tijekom 2021. godine koristit će se raspoloživi resursi drugih Odjela. Prilikom odabira adekvatnih auditora u obzir će se uzeti kriteriji definirani u Priručniku sustava upravljanja (QM-92) koji definiraju obvezu posjedovanja relevantnih znanja i kompetencija, te neovisnost o auditiranom području.

Skupnom analizom pojedinačnih izvješća s internih nadzora iz 2020. godine utvrđeno je kako postoji potreba za dodatnim poboljšanjima u procesu praćenja i dokumentiranja aktivnosti vezanih uz implementaciju novoobjavljenih propisa, sustavu osposobljavanja (evaluacija i odobrenje internih predavača, praćenja aktivnosti OJT instruktora i realizacije OJT osposobljavanja, nedostatna razrada pojedinih cjelina osposobljavanja), te praćenju ciklusa i opsega nadzora. Agencija će tijekom 2021. godine nastaviti raditi na otklanjanju nalaza s prethodnih internih nadzora.

Tijekom 2021. godine Agencija će nastaviti s provedbom osposobljavanja zrakoplovnih inspektora i podizanja njihovih kompetencija po pitanjima sustava upravljanja (management system), praćenja sukladnosti (compliance monitoring) i upravljanja sigurnošću (safety management) sukladno planu osposobljavanja i zahtjevima EU propisa. Model praćenja kompetencija (znanje, vještine i stav) koji je uspostavila Agencija usmjeren je posebno na potrebe vezane uz osiguranje kvalitetnog nadzora te efektivnost sustava upravljanja u pojedinim tehničkim domenama. Te kompetencije danas trebaju svakom zrakoplovnom inspektoru kako bi mogao adekvatno procijeniti učinkovitost sustava upravljanja nadziranih organizacija, te njihovu usklađenost s propisima.

7.1.3 Inspekcija zaštite Europske komisije

Europska komisija kontinuirano nadzire stanje zaštite civilnog zračnog prometa u državama članicama. Ovlasti i postupci za provođenje inspekcija Europske komisije u cilju praćenja primjene Uredbe (EZ) 300/2008 u državama članicama utvrđeni su Uredbom Komisije (EU) br. 72/2010 o utvrđivanju postupaka za provođenje inspekcija Komisije u području zaštite zračnog prometa (SL L 23 27.1.2010.). Inspekcije Europske komisije obuhvaćaju nadležna tijela država članica, zračne luke te operatore i subjekte koji primjenjuju standarde zaštite zračnog prometa, a najavljuju se tri mjeseca prije aktivnosti. Inspekcijama Europske komisije obavlja se pregled primijenjenih mjera i postupaka te struktura u području zaštite civilnog zračnog prometa i kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa. Države članice obvezne su surađivati s Europskom komisijom pri obavljanju njezinih inspeksijskih poslova, tijekom pripremne faze, faze provođenja inspekcije i faze izvješćivanja o otklanjanju utvrđenih nesukladnosti. U razdoblju nakon stjecanja statusa punopravne članice, Europska komisija obavila je u Republici Hrvatskoj 9 inspekcija, od čega 7 u odabranim zračnim lukama i 2 inspekcije nadležnog tijela - Agencije, tijekom 2014. i 2018. godine.

Nastupanjem pandemije bolesti COVID-19 obavljena je posljedična prilagodba rada Europske komisije, uz primjenu preventivnih mjera za sprječavanje širenja bolesti. Zbog epidemioloških mjera i organizacijskih ograničenja izmijenjen je model rada prema kojemu se provode isključivo online nadzori, i to samo nadležnih tijela

u državama članicama u smanjenom broju, te stoga nije obavljena očekivana inspekcija u Zračnoj luci Split tijekom 2020. godine. U kontekstu postojećeg stanja, kao i nepoznanica o mogućem trajanju epidemioloških mjera i ograničenja, nije moguće pouzdano planirati/očekivati nadzor Europske komisije u Republici tijekom 2021. godine. Međutim, u slučaju uspostave punog opsega aktivnosti Europske komisije u ovoj domeni, može se očekivati nadzor nadležnog tijela u Republici Hrvatskoj, odnosno Agencije, uvažavajući vrijeme koje je proteklo od posljednjeg nadzora.

7.2 Školovanje i stručno usavršavanje kadrova

Agencija predstavlja stručnu i operativnu organizaciju koja sukladno brzom tehničko-tehnološkom razvoju u području civilnog zrakoplovstva prati i provodi međunarodne standarde nužne za ispunjenje obaveza Republike Hrvatske u području sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa. U skladu s odredbama članka 5. stavka 19. Zakona, Agencija je obvezna zapošljavati i održavati dovoljan broj stručnog osoblja potrebnog za primjereno i efikasno izvršavanje obaveza propisanih Zakonom. Ista obveza propisana je međunarodnim zahtjevima (ICAO) i EU propisima kroz zahtjeve koji se odnose na nadležna tijela za civilno zrakoplovstvo (*Authority Requirements*).

Zrakoplovni inspektori i specijalisti moraju biti visoko kvalificirani i osposobljeni stručnjaci, koji u ime Agencije obavljaju stručne i tehničke zadatke i čija je uloga presudna za nadzor sigurnosti i zaštitu civilnog zračnog prometa. Školovanje i stručno osposobljavanje zrakoplovnih inspektora Agencije obavlja se u skladu s internim dokumentom Agencije - Priručnik školovanja i osposobljavanja (TR-MAN-001 Izdanje 1 Rev 0.). Priručnik definira i opisuje programe školovanja zrakoplovnih inspektora Agencije od trenutka zapošljavanja (inicijalno školovanje), kroz održavanje dodijeljenih inspektorskih ovlaštenja i kontinuirano usavršavanje (specijalizirana školovanja i školovanja za obnovu znanja inspektora). Važećim izdanjem Priručnika, Agencija osigurava usklađenost s EU propisima koji svojim zahtjevima definiraju potrebnu razinu stručnosti zrakoplovnih inspektora. Temeljem aktualne situacije s pojavom pandemijom bolesti COVID-19, Agencija će pratiti trendove te po potrebi upućivati zaposlenike na virtualna i on-line osposobljavanja.

Školovanje i stručno usavršavanje radnika Agencije u 2021. godini odvijat će se temeljem odobrenog Plana školovanja koji je sastavni dio ovoga Programa, a nalazi se u Prilogu 3.

Kriteriji za planiranje školovanja radnika Agencije su:

- Pregled potrebnih školovanja prema inspektorskim ovlaštenjima i prioritetima za školovanje;
- Potrebe usvajanja novih tehničko-tehnoloških trendova u području sigurnosti i zaštiti civilnog zračnog prometa;
- Novi regulatorni zahtjevi;
- Aktualne ponude raspoloživih školovanja;
- Pregled realizacije školovanja u 2020. godini;
- Planirana financijska sredstva;
- Upute i preporuke u vezi s pojavom pandemije bolesti COVID – 19

Ukoliko situacija s pojavom pandemije bolesti COVID-19 dopusti, u sklopu projekta „EUROCONTROL Support to the Croatian Civil Aviation Agency“, Agencija planira uputiti jednog radnika u EUROCONTROL na usavršavanje uz rad (*secondment*), u ukupnom trajanju od dva mjeseca. Planirani *secondment* obuhvaća usavršavanje znanja iz specifičnih područja ekonomske regulacije i financijskih performansi.

Pored navedenog, Agencija u 2021. godini nastavlja s provođenjem školovanja za rukovodeće kadrove, od razine voditelja odjela/ureda/sektora. Navedena školovanja će se provoditi u cilju stjecanja potrebnih znanja za unaprjeđenje poslovnih procesa, upravljanja radom Agencije na svim razinama. Planom školovanja predviđeno je da rukovodeće osoblje Agencije stekne i/ili obnovi stečena znanja u području upravljanja timovima na daljinu,

digitalne transformacije poslovanja, financija i računovodstva, upravljanja projektima, primjeni strateškog promišljanja na operativnim razinama, upravljanja organizacijskim promjenama, upravljanja vremenom i upravljanja ljudskim potencijalima.

Isto tako, Agencija će u 2021. godini provesti osposobljavanja na temu „Sigurnost na internetu“ i „Mrežna produktivnost i suradnja u Microsoft 365 okruženju“. Potaknuta pandemijom bolesti COVID-19, Agencija spomenutim osposobljavanjima svojih zaposlenika pruža uvid u *online* okruženje, gdje je vrlo važno držati se određenih pravila kako bi sačuvali osobne podatke, sigurnost računala te informacijsku sigurnost Agencije. Prije svega, poznavanje, razumijevanje, očuvanje, interpretiranje informacija i situacija kako bi se podigla svijest zaposlenika Agencije za sigurno kretanje virtualnim prostorom. Svrha ovog osposobljavanja je poboljšanje razine informacijske sigurnosti sustava i zaposlenika Agencije. Nadalje, osposobljavanje na temu „Mrežna produktivnost i suradnja u Microsoft 365 okruženju“ sadrži metode i elemente modernih komunikacija putem naprednih tehnologija, koje omogućuju nesmetanu suradnju i komunikaciju s kolegama i strankama uz pomoć Microsoft 365 tehnologija i servisa. Tijekom osposobljavanja zaposlenici će biti upoznati s navigacijom unutar Teamsa, načinom kreiranja dokumenata i mogućnostima zajedničkog rada te pristupa dokumentima uz OneDrive i Sharepoint.

Agencija će u 2021. godini pratiti trendove i smjernice vezane uz pandemiju bolesti COVID-19, te sukladno istim provoditi Plan školovanja za 2021. godinu. Ukoliko se situacija dodatno pogorša te dođe do nemogućnosti putovanja i organiziranja školovanja i osposobljavanja zrakoplovnih inspektora u renomiranim domaćim i inozemnim institucijama za školovanje i osposobljavanje u domeni civilnog zrakoplovstva, Agencija će pristupiti reviziji Plana školovanja za 2021. godinu. Kako bi osigurala kontinuitet i visoku razinu stručnosti zrakoplovnih inspektora, Agencija će koristiti dostupne usluge on-line i virtualnog školovanja i osposobljavanja te po potrebi vlastitim kapacitetima razviti školovanja i osposobljavanja nužna za obavljanje svih poslova iz nadležnosti Agencije.

7.3 Komunikacija sa zrakoplovnom zajednicom / zrakoplovnim subjektima

Komunikacija sa zrakoplovnom zajednicom/zrakoplovnim subjektima temelji se na ciljevima i smjernicama Agencije u 2021. U skladu sa zahtjevima Organizacije međunarodnog civilnog zrakoplovstva (ICAO), države članice moraju uspostaviti i održavati formalni način komunikacije prema zrakoplovnoj zajednici/zrakoplovnim subjektima koji osigurava da su svi u potpunosti upoznati sa svim važnim informacijama i promjenama vezanim uz regulativu te da svi zainteresirani razumiju zašto se specifične aktivnosti poduzimaju. U tom smislu, Agencija osigurava zrakoplovnim subjektima potporu u implementaciji zahtjeva kroz različite oblike i načine komunikacije.

Kada je riječ o težišnim područjima komunikacije sa zrakoplovnom zajednicom/zrakoplovnim subjektima tijekom 2021. godine, ona će biti usmjerena na podizanje razine znanja, stručnosti i sigurnosne kulture u civilnom zrakoplovstvu Republike Hrvatske kroz kontinuiranu provedbu nadzora, certificiranja i licenciranja, suradnju na izradi prijedloga podzakonskih propisa u skladu s regulatornim promjenama u Republici Hrvatskoj i EU, održavanju potrebne razine stručnosti kroz organiziranje besplatnih edukativnih radionica, te periodičnog objavljivanja tematski brošura i letaka čija će učestalost ovisiti o konkretnim potrebama na temelju stručne procjene.

Zbog sve većeg broja operatora sustava bespilotnih zrakoplova, novog europskog propisa koji regulira predmetnu problematiku te problema povezanih uz pandemiju bolesti COVID-19, bit će potrebno uložiti dodatne napore u organizaciji većeg broja online radionica/seminara kako bi se korisnici sustava bespilotnih zrakoplova upoznali s promjenama propisa u području korištenja sustava bespilotnih zrakoplova.

Jedan od vrlo važnih načina komunikacije Agencije sa zrakoplovnom zajednicom u 2021. godini bit će, kao i prethodnih godina, slobodno uključivanje zainteresirane stručne javnosti u raspravu oko nacрта prijedloga podzakonskih propisa u području zrakoplovstva. Zainteresirana zrakoplovna zajednica/zrakoplovni subjekti bit će u mogućnosti na nacrtu prijedloga podzakonskih propisa dostaviti primjedbe, komentare i prijedloge u cilju što kvalitetnije izrade novih propisa putem portala „e-savjetovanja“.

Nova redizajnirana internetska stranica Agencije će u uvjetima trajanja pandemije i primjene epidemioloških mjera u organizaciji skupova, radionica i konferencija još više dobiti na važnosti u informiranju zainteresirane javnosti tijekom 2021. Zbog istih razloga vrlo značajan izvor informacija predstavljat će i Facebook stranica Agencije.

Agencija će kao društveno odgovorna organizacija u suradnji sa zrakoplovnom industrijom /zrakoplovnom zajednicom podržavati i poticati razvoj civilnog zrakoplovstva u Republici Hrvatskoj, te će sudjelovati na stručnim skupovima, konferencijama i sličnim događanjima u svrhu razmjene informacija i iskustava te promicanja sigurnosti zračnog prometa.

7.3.1 Stručni skupovi

Agencija je javna ustanova nadležna za stručne poslove vezane uz civilno zrakoplovstvo. Stručno usavršavanje i edukacija svih subjekata u civilnom zrakoplovstvu jedna je od njezinih važnih aktivnosti. Stoga su sve organizacijske jedinice u sklopu Agencije aktivno angažirane na organizaciji stručnih skupova, te prezentaciji njihova sadržaja i programa.

Stručni skupovi imaju razvojnu, edukacijsku i promocijsku ulogu za razvoj civilnog zrakoplovstva i sigurnost zračnog prometa. Stručne skupove Agencija može organizirati samostalno ili u suradnji sa zainteresiranim stranama.

Stručni skupovi u organizaciji Agencije se organiziraju u skladu s unaprijed utvrđenim planovima ili povremeno u povodu odgovarajućih događaja važnih za civilno zrakoplovstvo.

Agencija prepoznaje da postoje ograničene mogućnosti zrakoplovne industrije u praćenju i primjeni opsežne i brze promjene u propisima te će organiziranjem stručnih skupova u 2021. godini pružiti informacije, podršku i savjete kako bi se promjene implementirale na što kvalitetniji i učinkovitiji način.

Zbog pandemije bolesti COVID-19, za koju se očekuje da će u većoj ili manjoj mjeri utjecati na održavanje stručnih skupova i tijekom 2021. godine, Agencija je 2020. godine nabavila opremu (QLED zaslon, zvučnike, kamere, mikrofoni) i pripremila kvalitetna tehnička rješenja za online održavanje stručnih skupova, radionica, seminara i konferencija.

Nabavljena oprema, uz korištenje dostupnih konferencijskih softverskih aplikacija i alata, ima za cilj osigurati dovoljnu razinu interakcije između sudionika događanja, znatno veću nego što to omogućavaju razmjene poruka ili glasovni konferencijski pozivi.

Primjenom svega spomenutog, održavanje videokonferencija, osim što će zaštititi zdravlje sudionika, znatno će olakšati i ubrzati poslovne procese, ubrzat će ih te minimalizirati troškove (službena putovanja, dnevnice, radno vrijeme). Istovremeno, povećat će se efikasnost rada, komunikacijom po potrebi i u željeno vrijeme s udaljenim partnerima i zainteresiranom javnosti.

Plan održavanja stručnih skupova za zrakoplovnu zajednicu/zrakoplovne subjekte u 2021. godini nalazi se u Prilogu 5. ovog Programa.

7.3.2 Internetske stranice

Poštujući načelo transparentnosti u svom radu, te primjenjujući Zakon o pravu na pristup informacijama («Narodne novine» broj 25/13 i 85/15), Agencija će na internetskim stranicama redovito i ažurno objavljivati informacije i dokumente kojima se izravno može pristupiti. Prije svih, riječ je o dokumentima koji se vežu za transparentnost javne nabave (registri ugovora o javnoj nabavi, planovi nabave), natječaje za radna mjesta, godišnja izvješća o radu, financijska izvješća te prava na pristup informacijama.

Iz djelokruga rada i nadležnosti Agencija će na internetskim stranicama objavljivati sve važeće naredbe o zrakoplovnoj sigurnosti i direktive, izmjene nacionalnih propisa, upute, obrasce te pozive na različite oblike i vrste događanja (npr. radionice, ispiti, savjetovanja).

Agencija je 2020. godine redizajnirala internetsku stranicu s ciljem da njezina modularnost, dinamičnost i fleksibilnost budu u funkciji krajnjeg korisnika. Tijekom 2021. godine poduzimat će se potrebne mjere za osiguravanje dodatne pristupačnosti internetske stranice sukladno propisima o pristupačnosti internetskih stranica.

7.3.3 Odnosi s javnošću

U odnosima s javnošću za 2021., Agencija će kontinuirano promicati stajalište kako je sigurnost i zaštita civilnog zračnog prometa temelj za stvaranje adekvatnog okruženja za uspješno poslovanje i/ili normalno odvijanje ostalih aktivnosti u području civilnog zračnog prometa. Stoga će javnost pravovremeno biti upoznata s provedbom aktivnosti koje Agencija organizira s ciljem održavanja potrebne razine sigurnosti. Naglašavanje zakonitosti rada Agencije, ispravnosti njezinih odluka i poštivanja svih pozitivnih propisa, te partnerski odnos sa svim zainteresiranim subjektima moraju biti vidljivi zainteresiranoj javnosti.

Obzirom na okolnosti i posljedice koje je prouzročila pandemija bolesti COVID-19 na zračni promet, jedna od bitnijih obilježja odnosa s javnošću u 2021. bit će i uloga Agencije u zaštiti prava putnika u zračnom prometu, te promociji mjera koje se u zračnom prometu poduzimaju vezano uz prevenciju bolesti COVID-19.

7.4 Podrška zrakoplovnoj zajednici / zrakoplovnim subjektima

Donošenjem novog Pravilnika o visini naknade za izvršeni pregled i provjeru plovidbenosti zrakoplova od 23. siječnja 2020., smanjeni su troškovi naknade za pregled za produženje plovidbenosti sportsko-rekreativnih zrakoplova koji se koriste u nekomercijalne svrhe. Također, navedenim Pravilnikom vlasnici zrakoplova oslobođeni su plaćanja dnevnica i putnih troškova službenih osoba Agencije u slučaju organiziranog grupnog pregleda za produženje plovidbenosti više zrakoplova na istoj lokaciji čime su bitno smanjeni troškovi vlasnicima zrakoplova na ime produženja plovidbenosti istih.

Ujedno, termin organiziranog grupnog pregleda za produženje plovidbenosti zrakoplova korišten je istovremeno i za organizaciju radionica u vezi aktualnih tema iz domene plovidbenosti. Na taj način su dodatno smanjeni troškovi zrakoplovnoj zajednici (odlazak na radionicu u Zagreb), a povećan je broj sudionika na radionicama što pridonosi boljem razumijevanju novih propisa i praksi među zrakoplovnom zajednicom, a time i povećanju razine sigurnosti. Ova praksa je uspješno implementirana tijekom 2020. godine i povratne informacije iz zrakoplovne zajednice su bile iznimno pozitivne tako da će Agencija nastaviti s istom i tijekom 2021. godine.

Također, novim Pravilnikom o visini naknade za utvrđivanje stručne sposobnosti zrakoplovnog osoblja te utvrđivanje udovoljavanju uvjeta za izdavanje, produžavanje, obnavljanje i priznavanje dozvole, ovlaštenja i

posebnih ovlasti zrakoplovnog osoblja od 23. siječnja 2020. smanjeni su troškovi naknade zrakoplovnom osoblju prilikom produženja valjanosti dozvola i to poglavito za nekomercijalne vrste dozvola. Ovakvom regulacijom dodatno su smanjeni troškovi zrakoplovnoj zajednici, a isto će se nastaviti i u 2021. godini.

Isto tako, u cilju olakšavanja uvjeta poslovanja komercijalnim zračnim prijevoznicima, Agencija je tijekom listopada 2020. godine uputila u postupak donošenja novi Pravilnik o utvrđivanju visine naknada za rad Hrvatske agencije za civilno zrakoplovstvo kojim se smanjuje trošak naknade za prevezeni teret za 50% tj. sa 0,02 EUR/kg na 0,01 EUR/kg. Pravilnik stupa na snagu 1. siječnja 2021. godine.

Utjecaj pandemije bolesti COVID-19 tijekom 2020., a čiji se kraj ne nazire u dogledno vrijeme, ima dramatične posljedice na zrakoplovnu industriju što se direktno reflektira na poslovanje Agencije čiji prihodi su izravno vezani uz broj operacija zrakoplova na hrvatskom nebu i promet putnika na hrvatskim zračnim lukama. Imajući u vidu nužnost smanjenja troškova poslovanja radi prilagodbe novonastalim okolnostima, Agencija za 2021. godinu ne predviđa sredstva za donaciju zrakoplovnim udrugama.

7.5 Organizacijske promjene

Temeljem dosadašnjeg iskustva o međusobnim interakcijama organizacijskih jedinica te imajući u vidu razvoj i usložnjavanje pojedinih poslova iz nadležnosti Agencije, kao što su nagla ekspanzija zadnjih godina područja bespilotnih zrakoplova te zaštite prava putnika kao i aktiviranje Agencije u ulozi nositelja međunarodnih projekata, uočena je potreba za organizacijskom prilagodbom kako bi se resursi Agencije koristili na optimalni način u ostvarivanju postavljenih ciljeva. U tom smislu, Agencija namjerava provesti sljedeće organizacijske promjene tijekom 2021. godine kroz izmjenu Pravilnika o unutarnjem ustrojstvu:

- 1) Ustrojiti Odjel bespilotnih zrakoplova u Sektoru letačkih operacija, školstva, plovodbenosti i licenciranja.
- 2) Ustrojiti Edukacijsko informacijski centar s direktnom odgovornošću direktoru Agencije.
- 3) Ukinuti Odjel zrakoplovnog prava i međunarodnih poslova u Sektoru pravnih i zajedničkih poslova, a ustrojiti Ured zrakoplovnog prava i međunarodnih poslova s direktnom odgovornošću direktoru Agencije.
- 4) Ukinuti Ured za odobravanje letova, a ustrojiti Odsjek odobravanja letova u Sektoru letačkih operacija, školstva, plovodbenosti i licenciranja.
- 5) Ukinuti Odsjek ekonomske regulacije i financijskih performansi u Sektoru aerodroma, usluga u zračnoj plovodbi i upravljanja zračnim prometom, a ustrojiti Odjel ekonomske regulacije i nadzora unutar istog sektora.

8. RAZVOJNI PROJEKTI

Razvojni projekti su značajan instrument za unaprjeđenje rada i razvoja djelatnosti Agencije. Agencija će u 2021. godini nastaviti provoditi razvojne projekte, u skladu s raspoloživim financijskim sredstvima.

8.1 Projekt rekonstrukcije i sanacije poslovne zgrade

Građevinskom dozvolom i projektno-tehničkom dokumentacijom planirano je uklanjanje dvorišne zgrade, dogradnja nove zgrade u dvorišnom dijelu i rekonstrukcija ulične građevine u Krajiškoj ulici broj 20 u Zagrebu. Potresom koji je 22. ožujka 2020. godine pogodio Grad Zagreb prouzrokovana su velika oštećenja na dvorišnom objektu (urušavanje međukatnih konstrukcija), a dodatno je narušena i statika ulične zgrade. Zbog novonastalih oštećenja Državni inspektorat - Građevinska inspekcija je Rješenjem naložila uklanjanje oštećenih dijelova koji predstavljaju ugrozu sigurnosti ljudi i imovine. Obzirom na navedeno, početkom studenog 2020. godine započeli su radovi na uklanjanju ulične i dvorišne građevine, a završetak radova uklanjanja planiran je za početak ožujka 2021. godine. U 2021. godini planiraju se aktivnosti na izradi izmjena i dopuna projektno-tehničke dokumentacije i ishoda izmjena i dopuna građevinske dozvole obzirom na novonastalu situaciju zbog uklanjanja čitavog objekta. U planiranim izmjenama i dopunama projektno-tehničke dokumentacije posebno će se voditi računa na postizanju veće energetske učinkovitosti nove zgrade obzirom da su se novonastalim okolnostima otvorile i dodatne mogućnosti u poboljšanju cjelokupnog projekta.

Zbog značajno smanjenih prihoda Agencije uzrokovanih pandemijom bolesti COVID-19, u 2021. godini se ne planiraju aktivnosti vezane uz izgradnju novog objekta. Ukoliko tijekom 2021. godine dođe do stabilizacije prihoda Agencije, po završetku izmjena i dopuna projektno-tehničke dokumentacije ishoda izmjena i dopuna građevinske dozvole pokrenut će se i aktivnosti na izgradnji novog objekta.

8.2 Projekt EMPIC

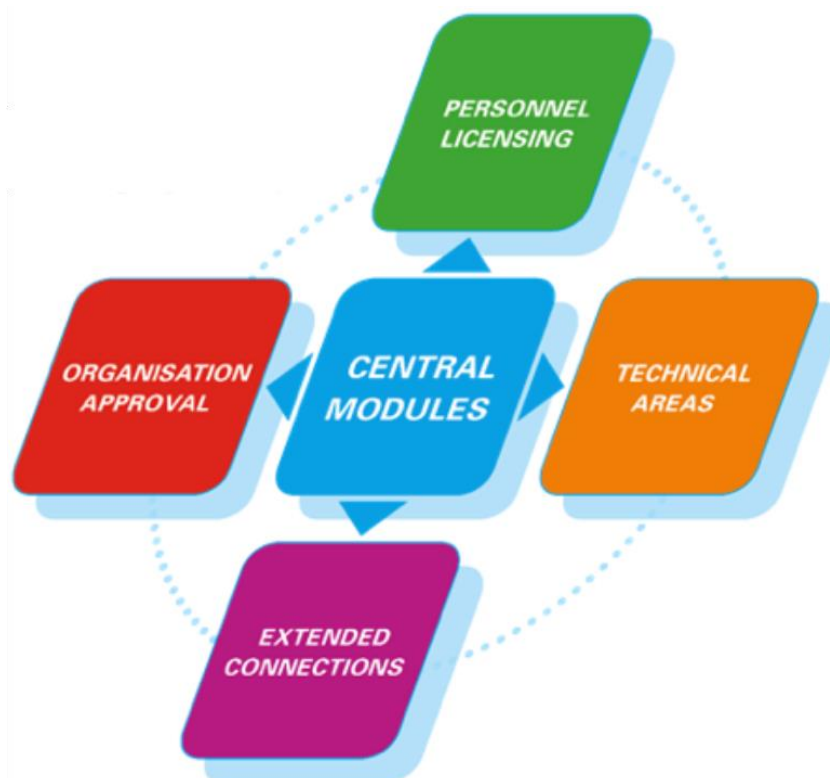
Agencija je kupila EMPIC-EAP softver 2013. godine u sklopu IPA 2009 projekta. EMPIC-EAP je standardno softversko rješenje koje pomaže civilnim zrakoplovnim vlastima u provođenju regulative od strane ICAO-a, EU-a i EASA-e. Ovaj softver koristi velik broj zrakoplovnih vlasti što pruža niz referenci i omogućava razmjenu iskustava u korištenju s predstavnicima ostalih zrakoplovnih vlasti. EMPIC-EAP softver je odnedavno prepoznat od strane EASA-e i dobio oznaku „Recommended by EASA“.

Glavni cilj implementacije EMPIC-EAP softvera u poslovne procese Agencije je centralizacija i standardizacija baza podataka koje se koriste u radu Agencije. Softver omogućava centralno vođenje potrebnih evidencija, nadzora i inspekcija u skladu s propisima kao i certificiranje i licenciranje zrakoplovnih subjekata.

Projekt EMPIC zbog kompleksnosti modula i podmodula uvodi se postupno modul po modul i u fazama. Velik broj modula je do sada već implementiran. Moduli i podmoduli obuhvaćaju djelokrug i poslovne procese pojedinih organizacijskih jedinica Agencije i sukladno planu implementacije uvode se novi podmoduli po ustrojstvenim jedinicama.

EMPIC-EAP softver se sastoji od četiri glavna modula te mogućnost spajanja na druge aplikacije:

- Modul 1: EMPIC-EAP - Central Modules
- Modul 2: EMPIC-EAP - Personnel Licensing
- Modul 3: EMPIC-EAP – Organization Approval and Surveillance
- Modul 4: EMPIC-EAP – Technical areas

Slika 1.: Organizacija EMPIC modula

Modul 1 – Central Modules je centralna baza podataka koja sadrži informacije o osobama i organizacijama i svi ostali moduli koriste podatke iz tog modula.

Modul 2 – Personnel Licensing sa podmodulima FCL, MPL i ANS kao i Medical podmodul implementirani su i operativno se koriste. Implementacija nacionalnih dozvola u Personnel Licensing modulu očekuje se u 2021. godini.

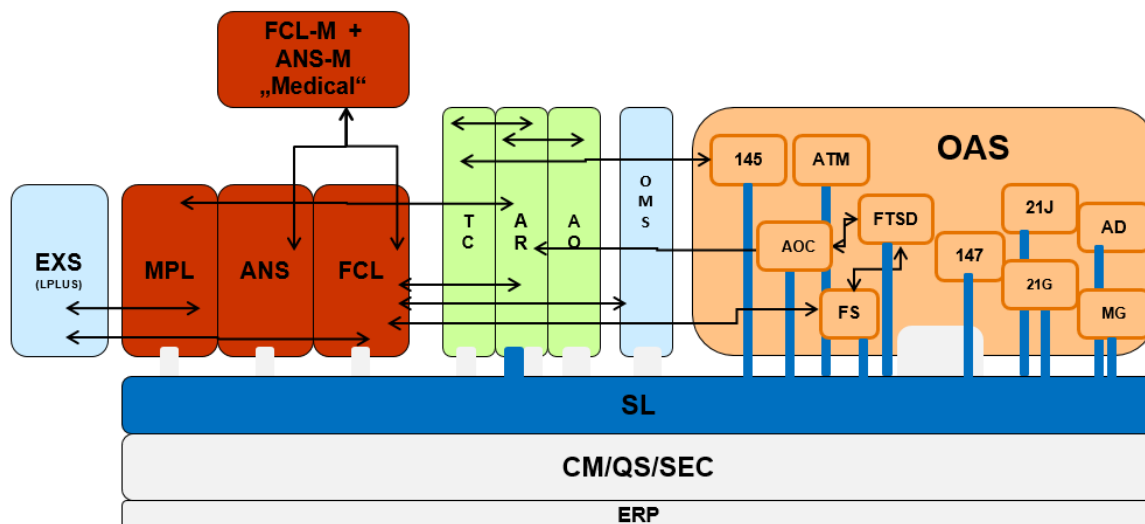
Modul 3 – Organization Approval and Surveillance (OAS) će u 2021. godini nastaviti s implementacijom sukladno projektu implementacije OAS modula. Do sada su implementirani MC, MT i OPS podmoduli a u nastavku implementacije slijede FS, AD i ATM podmoduli. U 2021. godini OAS modul će se dopuniti funkcionalnostima Case management modula koji će se koristiti u *lite* verziji koja se ne naplaćuje dodatno a pruža funkcionalnosti koje su potrebne za procesno vođenje aktivnosti unutar softvera. Ovim dodatnim modulom bit će moguće definirati poslovne procese unutar EMPIC-EAP softvera na način kako su trenutno definirani u procedurama Agencije.

Modul 4 – Technical areas (AR – Aircraft Register i AO – Aircraft Ownership) u 2021. godini nastavljaju se koristiti operativno u Odjelu zrakoplovnog prava i međunarodnih poslova. Hrvatski registar civilnih zrakoplova će se voditi isključivo u EMPIC-EAP softveru bez potrebe za dodatnim bazama podataka i evidencijama jer će svi povijesni podaci biti uneseni kroz softver. Za te potrebe biti će razvijeni dodatni predlošci za ispis potvrda, izvadaka i certifikata.

Važno je naglasiti povezanost svih modula unutar EMPIC-EAP softvera. Implementacijom novih podmodula sve se više osjete prednosti i pogodnosti centralizirane baze podataka jer se podaci između podmodula povezuju, a time se znatno smanjuje mogućnost pogrešaka i razmjena podataka unutar Agencije postaje znatno jednostavnija. Preduvjeti koji su vezani na druge organizacijske jedinice prilikom kreiranja poslovnih procesa mogu biti dohvaćeni ovisno o razini prava definiranih za svakog korisnika. U tom smjeru se nastavlja daljnja implementacija

OAS podmodula koji će koristiti već unesene podatke u CM modulu, Technical area modulu kao i procesima kreiranim u prethodnoj fazi implementacije unutar OAS modula.

Povezanost modula i podmodula vidi se na slici koja slijedi.

Slika 2.: Povezanost EMPIC modula

Kako je u 2020. godini završena implementacije MC i MT podmodula u Odjelu plovidbenosti te OPS podmodula u Odjelu letačkih operacija i školstva, u 2021. godini će se nastaviti s implementacijom novih podmodula FS unutar OAS modula u Odjelu letačkih operacija i školstva te AD podmodula u Odjelu aerodroma i ATM podmodula u Odjelu Usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom. Implementacijom svakog novog podmodula unutar EMPIC-EAP softvera prestaje korištenje dosadašnjih baza podataka koje nisu centralizirane i povezane s ostalim poslovnim procesima.

Prema tablici koja slijedi vidljivo je koji podmoduli ostaju za daljnju implementaciju u idućoj fazi implementacije OAS modula.

EMPIC-EAP - Personnel Licensing	Licensing: FCL: Flight Crew Licensing (national licenses) ANS: Air Navigation Services and ATCOs MPL: Maintenance Personnel Licensing Medical: FCL-M: Flight Crew Licensing - Medical ANS-M: Air Traffic Controller - Medical
EMPIC-EAP – Organization Approval and Surveillance	OPS: Air Operators MC: Maintenance Companies FS: Flight Schools MT: Maintenance Training Organizations POA: Production Organization Approval DOA: Design Organization Approval AD: Aerodromes ATM: Air Traffic Management

EMPIC-EAP – Technical areas	TC: Type Certification, Airworthiness Directives and Environment Certificates AR: Aircraft Registration AO: Aircraft Ownership
-----------------------------	--

Tablica 11.: Podmoduli daljnje implementacije OAS modula

U 2021. godini, osim implementacije novih podmodula, očekuju se izmjene na već implementiranim modulima i podmodulima u smislu ažuriranja softvera, kreiranja i izmjene predložaka sukladno promjenama u regulativi, unos nove regulative te kontinuirana podrška korisnicima EMPIC-EAP softvera. EMPIC-EAP softver se konstantno nadograđuje i prati sve promjene u regulativi.

Ključni korisnici EMPIC softvera u Agenciji po implementiranim modulima sudjelovat će u 2021. godini na sastancima korisnika kako bi bili upućeni u novosti vezane za ažuriranje softvera, promjenama u regulativi i kako bi svojim prijedlozima dali svoj doprinos u donošenju konačnih odluka vezanih za potrebne promjene i nadogradnje u softveru. Tvrtka EMPIC GmbH dva puta godišnje organizira sastanak korisnika gdje se razmjenjuju iskustva, iznose problemi s kojima se korisnici susreću prilikom korištenja softvera i gdje se sumiraju prijedlozi za poboljšanje softvera i potrebne prilagodbe sukladno novoj regulativi. Ovisno o situaciji s pandemijom bolesti COVID-19 virusa, sastanci će se održavati virtualno ili fizički u prostorima EMPIC GmbH u Erlangenu u Njemačkoj.

8.3 Twinning light projekt u Republici Sjevernoj Makedoniji

Twinning Light projekt Projekt „Support for participation in the ECAA – European common aviation area“ sa ciljem jačanja civilnog zrakoplovstva u Republici Sjevernoj Makedoniji, koji je Agencija dobila na međunarodnom natječaju, službeno je započeo 11. studenoga 2019. godine s rokom završetka implementacije od osam mjeseci plus dodatna tri mjeseca za izradu završnog izvješća.

Agencija je uspješno provodila ugovorene projektne aktivnosti sve do izbijanja pandemije bolesti COVID-19 pandemije u proljeće 2020. Izvorno, projekt je trebao službeno završiti 11. listopada 2020. no zbog uvedenih mjera ograničenja kretanja ljudi tijekom prvog vala pandemije bilo je onemogućeno odvijanje misija u Republici Sjevernoj Makedoniji kao i odvijanje planiranih aktivnosti u Republici Hrvatskoj. Stoga je s makedonskim partnerom i Europskom komisijom dogovorena privremena suspenzija svih projektnih aktivnosti do 01. rujna 2020. godine. Time je rok službenog završetka projekta pomaknut na 24. ožujak 2021. tako da će se aktivnosti vezane uz Twinning Light projekt provoditi i u 2021. godini.

Ovisno o daljnjem razvoju situacije vezano uz pandemiju bolesti COVID-19 moguće su i daljnje promjene vezano uz ugovorene aktivnosti i rokove.

8.4 Sudjelovanje u EASA Partnership programu

U sklopu svojih nadležnosti predviđenih Uredbom (EU) 2018/1139, EASA je potpisnica niza sporazuma temeljem kojih provodi aktivnosti i ostvaruje tehničku suradnju unutar EU te sudjeluje u mnogobrojnim projektima diljem svijeta, sa ciljem podizanja razine sigurnosti zračnog prometa ali i ostvarenja strateških, političkih i gospodarskih interesa EU i njenih država članica. Kako bi proširila svoje kapacitete i mogućnosti suradnje na ovakvim aktivnostima, EASA sklapa Sporazume o partnerstvu (Partnership Agreement) sa zainteresiranim nadležnim civilnim zrakoplovnim vlastima država članica EU. Navedeni Sporazum služi kao temelj raznim oblicima suradnje s EASA-om, pa tako i suradnji na međunarodnim projektima u kojima EASA sudjeluje ili namjerava sudjelovati.

Krajem 2019. godine EASA je raspisala natječaj za sudjelovanje u međunarodnim projektima na koji se javila i Agencija. Natječaj je završen sredinom 2020. godine i Agencija je u jakoj konkurenciji izabrana, kao jedna od četiri EU civilne zrakoplovne vlasti za EASA-inog partnera u realizaciji međunarodnih projekata. Ugovor o međunarodnoj suradnji s EASA-om je potpisan za razdoblje 2020. do 2025. Prvi projekti su već realizirani tijekom 2020., a Agencija će i tijekom 2021. i sljedećih godina angažirati svoje resurse na međunarodnim projektima EASA-e te na taj način dati svoj doprinos u širenju i implementaciji EU sigurnosnih standarda u civilnom zrakoplovstvu.

8.5 Projekt pružanja elektroničkih usluga kroz sustav e-građani

Agencija je u 2018. godini pokrenula postupak uključivanja u sustav e-građani. Postoji niz usluga iz djelokruga Agencije koje se mogu uključiti u elektroničke usluge sustava e-građani, kao što su prijava/odjava u Hrvatski registar civilnih zrakoplova, zahtjevi za izdavanje dozvola, i dr. Namjera Agencije je uključiti što više usluga u sustav e-građani kako bi poslovanje bilo jednostavnije i brže za korisnike, ali i za unaprjeđenje poslovnih procesa Agencije.

Tijekom 2019. godine EASA je objavila novu Provedbenu uredbu Komisije (EU) 2019/947 od 24. svibnja 2019. o pravilima i postupcima za rad bespilotnih zrakoplova pa je krajem 2020. godine odrađen redizajn postojeće aplikacije kako bi se uskladila s novom Uredbom. Osim toga, planiran je i razvoj nove aplikacije za polaganje ispita operatora bespilotnih zrakoplova. Aplikacija se koristi operativno za online polaganje ispita za A1 i A3 kategorije sukladno zahtjevu iz Uredbe. Početkom 2021. godine planira se proširiti skup ispita koji se mogu polagati online ili u prostorima Agencije kroz novu aplikaciju.

Sukladno informaciji Ministarstva uprave očekuje se uvođenje usluge e-poslovanje koje bi omogućilo i korištenje elektroničkih usluga i za pravne subjekte. Agencija planira implementirati ovu uslugu čim postane dostupna, odnosno nadograditi aplikaciju za registraciju operatora sustava bespilotnih zrakoplova novom funkcionalnosti za pravne subjekte. Nadalje, u najavi je i uvođenje sustava naplate upravne pristojbe putem sustava e-građani. Agencija će implementirati i sustav e-pristojba za naplatu upravnih pristojbi čim sustav postane dostupan.

S obzirom na uspješnost dosadašnjih projekata pružanja elektroničkih usluga kroz sustav e-građani, Agencija razmatra i dodatne mogućnosti pružanja elektroničkih usluga. Tako Agencija planira kreirati projekt kojim bi se omogućilo imateljima FCL, MPL i ANS dozvola da mogu elektroničkim putem predati zahtjeve za prvo izdavanje dozvole, produljenje dozvole, upis novog tipa zrakoplova, kategorije dozvole ili ovlaštenja, reizdavanje dozvole, uklanjanje ograničenja dozvole i druge radnje u nadležnosti Odjela licenciranja.

Nadalje, razmotrit će se mogućnost razvoja web-aplikacije za Hrvatski registar civilnih zrakoplova kojim bi korisnici mogli predati zahtjev za registraciju zrakoplova, rezervaciju registrarske oznake, brisanje iz Registra i druge radnje u nadležnosti Odjela zrakoplovnog prava i međunarodnih poslova.

Zbog okolnosti u civilnom zrakoplovstvu urokovanih pandemijom bolesti COVID-19, mjera štednja i smanjeni financijski plan, Agencija će u suradnji s nadležnim ministarstvom projekte koje planira realizirati u 2021. godini prijaviti u Nacionalni plan oporavka i otpornosti kako bi financiranje osigurali iz Fonda solidarnosti Europske unije i instrumenata EU Nove generacije kroz Mehanizam za oporavak i otpornost.

Osim novih projekata, u 2021. godini nastaviti će se rad na internom razvoju i testiranju korisničkih aplikacija za unutarnje poslovanje Agencije, kao i na izradi strukturiranih obrazaca i pripadajućih baza podataka prema zahtjevima korisnika (MS Access, SQL, Excel).

9. POTREBNI RESURSI

9.1 Ljudski resursi

Sukladno odredbama članka 5. stavka 19. Zakona, Agencija je obvezna zaposliti i održavati dovoljan broj stručnog osoblja, u cilju osiguranja obavljanja svih poslova koji proizlaze iz nadležnosti Agencije utvrđenih Zakonom.

Obavljanje stručnih poslova iz nadležnosti Agencije zahtijeva visoko kvalificirane stručnjake različitih specijalnosti koji posjeduju posebnu stručnost i znanje u skladu s međunarodnim zahtjevima i zahtjevima zakonodavstva Europske unije u području civilnog zračnog prometa.

Agencija je u 2020. godini zaposlila 6 novih radnika na neodređeno i jednu radnicu na određeno radno vrijeme u trajanju od 6 mjeseci. Dva radnika zatražila su raskid radnog odnosa (piloti – zrakoplovni inspektori u području letačkih operacija). U skladu s navedenim, Agencija će početkom 2021. godine zapošljavati 92 radnika.

Agencija se kontinuirano suočava s poteškoćama u pribavljanju i zadržavanju stručnog osoblja zbog više razloga. Najčešći razlog je raskid radnog odnosa u Agenciji zbog odlaska na bolje plaćene poslove u zemlji i inozemstvu. Primjetan je nedostatak kvalificiranog osoblja na tržištu rada zbog velike globalne potražnje za stručnim osobljem uslijed skokovitog razvoja zrakoplovne industrije prethodnih godina. Navedeno se odražavalo na slabiji odaziv stručnog osoblja na javne natječaje za popunjavanje radnih mjesta u Agenciji, ili na javnim natjecajima kandidati nisu ispunjavali propisane uvjete, naročito za određena specijalizirana radna mjesta u Agenciji.

Plan zapošljavanja u 2021. godini uvjetovan je potrebama za popunjavanjem upražnjenih radnih mjesta, te novim zapošljavanjem na radnim mjestima na kojima je nužno zaposliti nove radnike kao zamjenu za radnike kojima je prestao radni odnos, a radi nužnog obavljanja poslova iz nadležnosti Agencije. Pored toga, Plan zapošljavanja u 2021. godini uvjetovan je i povećanim opsegom poslova, prije svega u području sustava bespilotnih zrakoplova, području aerodroma te poslovima ekonomske regulacije, kao i u području zaštite civilnog zračnog prometa.

Agencija će i u 2021. godini, za obavljanje poslova za koje nema ekonomskog opravdanja obavljati ih vlastitim resursima, angažirati vanjske stručne suradnike. Vanjski stručni suradnici će biti angažirani za obavljanje specifičnih i povremenih poslova, prvenstveno vezanih uz licenciranje zrakoplovnog osoblja (provođenje teorijskih praktičnih ispita za stjecanje dozvole/ovlaštenja) i provedbu nadzora zrakoplovno-medicinskih centara i zrakoplovno-medicinskih ispitivača te nadzora sigurnosti pružatelja usluga u zračnoj plovidbi.

Slijedi Plan zapošljavanja u 2021. godini.

R.br.	Unutarnja ustrojstvena jedinica	Naziv radnog mjesta	Broj	Napomena
1.	Sektor letačkih operacija, školstva, plovibenosti i licenciranja / Odjel bespilotnih zrakoplova	Specijalist za bespilotne zrakoplove	1	Upraznjeno radno mjesto
2.	Sektor letačkih operacija, školstva, plovibenosti i licenciranja / Odsjek odobravanja letova	Administrator za odobravanje letova	1	Osiguranje adekvatne zamjene
3.	Sektor aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom / Odjel aerodroma	Zrakoplovni inspektor ili Specijalist za aerodrome	1	Osiguranje adekvatne zamjene/ Povećan opseg poslova

4.	Sektor aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom / Odjel usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom	Zrakoplovni inspektor	1	Osiguranje adekvatne zamjene
5.	Sektor aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom / Odjel ekonomske regulacije i nadzora	Specijalist za ekonomsku regulaciju i nadzor	1	Povećan opseg poslova
6.	Ured upravljanja kvalitetom i sigurnosti zračnog prometa	Specijalist - auditor kvalitete ili Specijalist za sigurnost zračnog prometa	1	Osiguranje adekvatne zamjene
7.	Ured zaštite zračnog prometa	Specijalist za zaštitu zračnog prometa	1	Povećan opseg poslova

Tablica 12.: Plan zapošljavanja u 2021. godini

9.2 Financijski resursi

Člankom 5. stavkom 4. Zakona i člankom 37. stavkom 2. Statuta Agencije, propisano je da Agencija do 31. prosinca svake kalendarske godine, podnosi Vladi Republike Hrvatske godišnji program rada i financijski plan za sljedeću kalendarsku godinu na odobrenje. Od 2016. godine, kada je Agencija upisana u Registar proračunskih korisnika, izrada Financijskog plana provodi se sukladno proračunskim propisima, kao dio financijskog plana Ministarstva. Sukladno odredbama članka 10. stavka 1. Zakona, prihodi Agencije predstavljaju financijska sredstva za obavljanje i razvoj djelatnosti Agencije, a osiguravaju se iz prihoda od djelatnosti Agencije, iz dijela naknada iz članka 96. stavka 12. Zakona, za poslove iz nadležnosti Nacionalnoga nadzornog tijela, a koje naknade se utvrđuju u skladu s međunarodnim ugovorima koji obvezuju Republiku Hrvatsku, iz naknade koju plaćaju zračni prijevoznici po toni prevezene robe/tereta u civilnom zračnom prometu, iz naknade koju plaćaju svi putnici u civilnom zračnom prometu u odlasku te iz ostalih izvora u skladu sa Zakonom.

Prihodi i primici Agencije određeni su kao namjenski prihodi i primici (Izvor 43 – Ostali prihodi za posebne namjene) budući su ostvareni posebnim zakonskim i podzakonskim propisima kojima je propisana namjena, zatim vlastiti prihodi (Izvor 31 – Vlastiti prihodi), te refundacije institucija EU (Izvor 51 – Pomoći EU).

Temeljem Upute Ministarstva mora, prometa i infrastrukture za pripremu prijedloga financijskog plana za razdoblje 2021. – 2023. godine, KLASA: 400-02/20-03/37; URBROJ: 530-10-20-2 od 1. listopada 2020. godine, a u skladu s Uputom Ministarstva financija za izradu prijedloga državnog proračuna Republike Hrvatske za razdoblje 2021. – 2023., Agencija je izradila prijedlog Financijskog plana za 2021. godinu s projekcijama za 2022. i 2023. godinu, koji se donosi u okviru Državnog proračuna Republike Hrvatske. Stoga se uz ovaj Program rada ne podnosi financijski plan na odobrenje.

Sukladno članku 28. i članku 30. Zakona o proračunu, kao i primljenim uputama, Agencija je izradila i dostavila obrazloženja Financijskog plana, gdje je za aktivnost *Administracija i upravljanje* definiran cilj „Razvijen sustav zračnog prometa“.

Financijski plan Agencije za 2021. godinu iznosi 70.343.000 kuna, projekcija za 2022. godinu 63.953.000 kuna te projekcija za 2023. godinu 59.335.000 kuna. U okolnostima pandemije bolesti COVID-19 te značajnog smanjenja prihoda, Agencija je primorana provesti smanjenje rashoda u narednim razdobljima. Najveće smanjenje rashoda odnosi se na Projekt rekonstrukcije i sanacije poslovne zgrade u Krajiškoj 20 u Zagrebu, gdje se nakon nužnog uklanjanja i rušenja ne planiraju sredstva za izgradnju objekta. U 2021. i 2022. godini planira

se smanjenje rashoda za zaposlene, a materijalni rashodi se planiraju do određene razine nužnosti. Projekcije financijskog plana za 2023. godinu planiraju se u još skromnijem obujmu odnosno s dodatnim smanjenjem rashoda.

Sukladno Zakonu o izvršavanju državnog proračuna Republike Hrvatske za 2021. godinu, Agencija nema obvezu uplate namjenskih prihoda i primitaka te vlastitih prihoda u državni proračun, već se ostvarenje i trošenje istih iskazuje mjesečno u sustavu državne riznice.

9.3 Materijalni resursi

U cilju kontinuiranog i neometanog poslovanja u 2021. godini, s telekom operatorom ugovorit će se pristup Internetu te pokretna i nepokretna telefonija. Povećani zahtjevi za online uslugama i video konferencijama/sastancima na daljinu u su skladu s preporukama rada u uvjetima pandemije i biti će nužno osigurati veću brzinu i propusnost pristupa Internetu, što je i planirano za naredni period.

Agencija vodi računa o softverskim resursima i planirano je Microsoft licenciranje serverskim i korisničkim licencama koje će se nabaviti preko Središnjeg državnog ureda za središnju javnu nabavu (treća od tri godine licenciranja). Licence se odnose na Windows platformu, mail i database server, kao i za uredski paket Office 365 za svakog korisnika računala.

U cilju softverske i zaštite podataka, sva će serverska i korisnička računala i dalje imati licencirane anti-virusne programe i uz mrežnu opremu bit će redovito održavana temeljem sklopljenih ugovora o održavanju.

Zaštita elektronskog poslovanja (serverske i korisničke aplikacije) provest će se digitalnim certifikatima za autentifikaciju i enkripciju, a dio korisnika koristit će te i digitalne potpise.

Osim redovnog backupa podataka i baza na servere, obavljat će se i backup na izdvojenoj lokaciji te su planirana sredstva za najam opreme i licenci za izdvojeni backup.

Agencija će nastaviti koristiti softver za planiranje prepreka na zračnim lukama (Obstacle Surface Planner) i obradu CAD dokumenata te softver za obuku zaštitnog osoblja na zračnim lukama (Casra). Za navedeni softver potrebne su i planirane licence za 2021. godinu.

Dio korisnika ima potrebu za obradom, uređivanjem PDF dokumenata i izradom formulara koji se daju popunjavati. Produžiti će se trajanje licenci za softver koji to omogućuje.

Nastavit će se redovno održavanje i licenciranje aplikacija za financije i računovodstvo, kadrovske evidencije i evidencije radnog vremena, e Pisarnice i e Pismohrane te EMPIC softvera.

Dio serverske infrastrukture nadogradit će se memorijom i diskovima većeg kapaciteta za pohranu dokumenata.

I za naredno razdoblje Agencija je planirala sredstva za održavanje fotokopirnih uređaja i nabavu tonera za uredske printere.

Agencija će se, i nadalje, prema postojećim materijalnim resursima kao i pri nabavi novih materijalnih resursa odnositi s pažnjom dobrog gospodara, a u cilju smanjenja troškova poslovanja.

10. ZAKLJUČAK

Aktivnosti Agencije u 2021. godini usmjerene su na ostvarenje ciljeva utvrđenih ovim Programom rada koji proizlaze iz obavljanja poslova iz nadležnosti i djelokruga Agencije, kao i aktivnosti kojima se doprinosi unaprijeđenju, odnosno razvoju djelatnosti Agencije. Sve aktivnosti Agencije u 2021. godini bit će prilagođene epidemiološkoj situaciji u Republici Hrvatskoj i Europskoj uniji.

Agencija će raditi na daljnjem unaprijeđivanju standarda sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa u Republici Hrvatskoj, vodeći pri tome računa o situaciji vezano uz pandemiju bolesti COVID-19. Pri tome, Agencija će nastaviti sustavno provoditi nadzor sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa, uključujući certificiranje i licenciranje zrakoplovnih subjekata, implementaciju sustava upravljanja sigurnošću te provedbu Nacionalnog programa sigurnosti u zračnom prometu. U kontekstu unaprijeđenja standarda sigurnosti zračnog prometa, Agencija će komunikaciju sa zrakoplovnom zajednicom/zrakoplovnim subjektima usmjeriti na podizanje razine znanja, stručnosti i sigurnosne kulture u civilnom zrakoplovstvu Republike Hrvatske. U području zaštite civilnog zračnog prometa, Agencija će nastaviti provoditi značajne regulatorne i operativne aktivnosti u cilju unaprijeđivanja dostignute razine implementacije i učinkovitosti mjera zaštite civilnog zračnog prometa u Republici Hrvatskoj te usklađivanja s međunarodnim standardima i novim regulatornim zahtjevima Europske unije.

Izrada nacrtu prijedloga podzakonskih propisa će se odvijati u skladu s potrebama donošenja propisa za provedbu EU propisa i nacionalnih propisa za područja koja nisu regulirana EU propisima. Agencija će i u 2021. godini nastaviti obavljati poslove ekonomske regulacije i nadzora u području civilnog zračnog prometa koja uključuje utvrđivanje i odobravanje različitih vrsta naknada te nadzor ekonomske sposobnosti subjekata u civilnom zrakoplovstvu Republike Hrvatske. Odobravanje letova, vođenje Hrvatskog registra civilnih zrakoplova i rješavanje o prigovorima za zaštitu prava putnika redoviti su poslovi iz nadležnosti Agencije u 2021. godini, kao i prethodnih godina.

U okviru svojih nadležnosti i obaveza, Agencija će provoditi aktivnosti vezane uz inicijativu Europske komisije nazvanu Jedinostveno europsko nebo, uključujući proces implementacije projekata utvrđenih Lokalnim planom implementacije Jedinostvenog europskog neba (LSSIP), aktivnosti vezane uz Funkcionalni blok zračnog prostora Srednje Europe (FAB CE) i Plan mjerenja učinkovitosti.

Sustav upravljanja kvalitetom je i nadalje temelj na kojem se gradi poslovanje Agencije u cilju unaprijeđenja postojećih procesa i procedura. U 2021. godini očekuje se jedna standardizacijska inspekcija EASA-e. U području kontrole kvalitete i zaštite civilnog zračnog prometa, Agencija očekuje inspekciju Europske komisije, ovisno o razvoju situacije s pandemijom bolesti COVID-19.

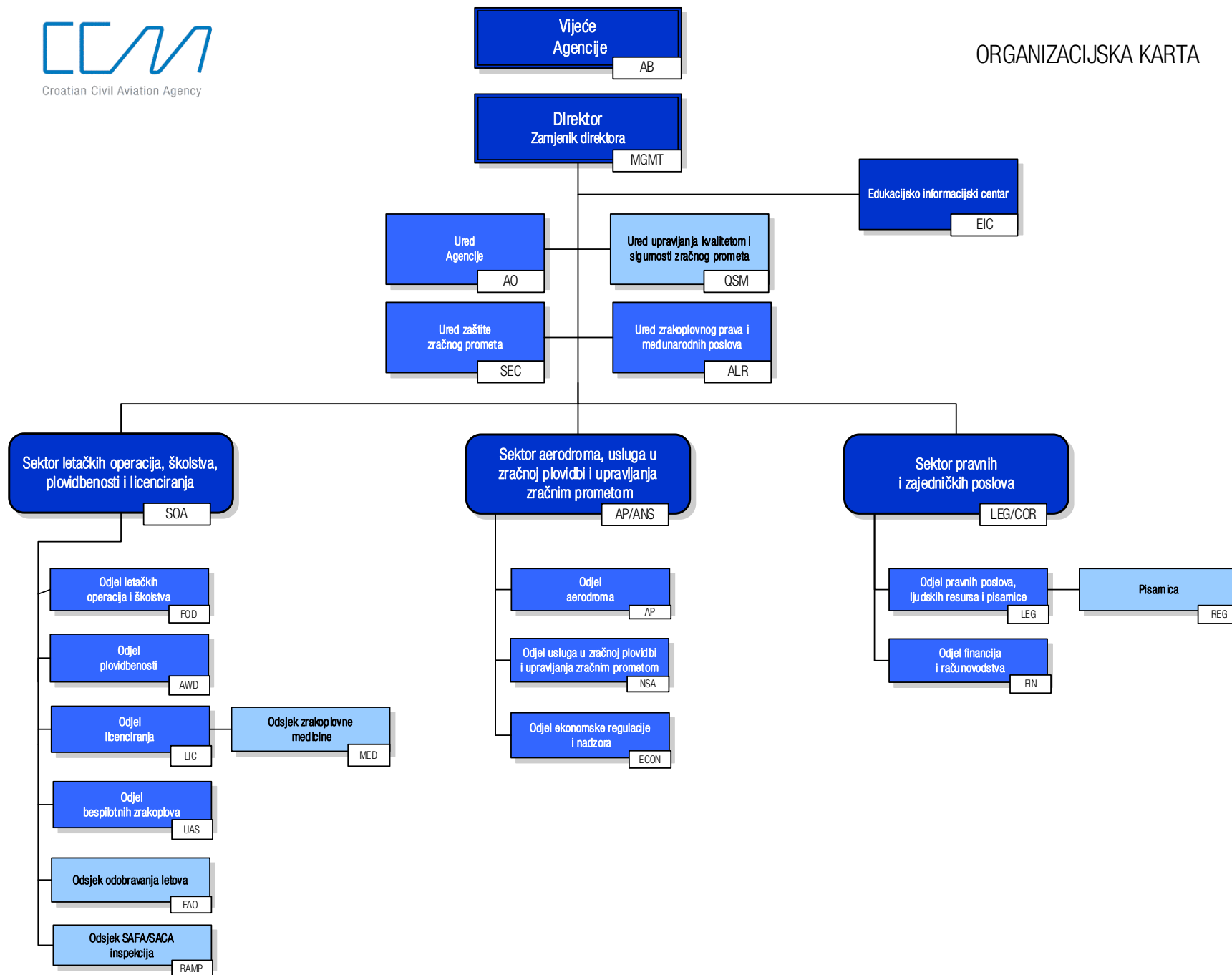
Agencija će i tijekom 2021. godine surađivati s domaćim i inozemnim nadležnim tijelima, naročito onima iz područja civilnog zrakoplovstva. Temeljem članstva Republike Hrvatske u Europskoj uniji, Agencija je obavezna aktivno sudjelovati u radu mnogobrojnih tijela i radnih grupa iz područja civilnog zrakoplovstva/civilnog zračnog prometa, u ulozi predstavnika Republike Hrvatske kao punopravne članice Europske unije.

Kao i prethodnih godina, školovanje i stručno usavršavanje radnika Agencije je i 2021. godini vrlo važna aktivnost Agencije u cilju održavanja potrebne razine stručnosti i inspektorskih ovlaštenja. Sva obvezna školovanja u svrhu održavanja nužnih kompetencija biti će realizirana dok će se ostala osposobljavanja provoditi u najvećoj mjeri koliko to situacija s pandemijom bolesti COVID-19 bude omogućavala.

Agencija će u 2021. godini nastaviti provoditi razvojne projekte, s težištem na Projektu EMPIC i Projektu pružanja elektroničkih usluga kroz sustav e-građani.

U potpori provedbe ovog Programa rada planirani su dostatni ljudski, financijski i materijalni resursi.

ORGANIZACIJSKA KARTA

Planovi nadzora
u 2021. godini

Plan školovanja

u 2021. godini

Plan sudjelovanja u radu međunarodnih organizacija i institucija
u 2021. godini

**Plan održavanja stručnih skupova za
zrakoplovnu zajednicu/zrakoplovne subjekte**

u 2021. godini